

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΤΟΣ ΔΗ' ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1961 | ΑΡΙΘ. 5

ΑΣ ΠΡΟΣΕΖΩΜΕΝ

Είναι αναμφισβήτητον, ὅτι ἡ ἐποχή μας εἶναι ἐποχή βαθείας τροποποιήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Διανύομεν ὁδὸν περίπλοκον, λαβυρινθώδη, μακράν. Ἡ γενεά μας ζῆ μίαν τραγωδίαν, παρομοίαν τῆς ὁποίας δὲν ἐγνώρισαν αἱ προγενέστεραι γενεαί. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος βασανίζεται ἀπὸ δίψαν δημιουργικὴν, πνευματικὴν, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὁποίας ἡ πνευματικὴ του ἐμπειρία διευρύνεται καθημερινῶς καταπληκτικῶς: Διατρέχομεν σήμερον πνευστιῶντες ἕκτασιν δρόμου, πὸν μᾶς φέρει ὁλοὲν καὶ πλησιέστερον πρὸς τὸ μυστήριον τῆς Δημιουργίας. Καὶ οὔτε τὰ βάθη τῶν ὠκεανῶν παραμένουν πλέον σκοτεινὰ καὶ ἄγνωστα εἰς τὸν ἄνθρωπον. Οὔτε καὶ οἱ ἀβυθομέτρητοι οὐρανοί, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐκτελοῦν τὴν τεταγμένην των τροχίαν τὰ ἄπειρα πλανητικὰ συστήματα τῶν παμφώτων ἀστερισμῶν.

*

Καὶ εἶναι ὅλως φυσικὸν τὰ ἐκπληκτικὰ ἐπιτεύγματα τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης, συντελοῦντα εἰς τὸ νὰ ὑπερβάλλεται ἡ βιωθεῖσα μέχρι σήμερον ἐμπειρία, νὰ μὴ ἀφήρουν ἀσυγκίνητον καὶ ἀμετάβλητον τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν. Εἶναι τοῦτο νόμος τῆς ζωῆς. Οὕτω, γίνεται αὕτη ὁλοὲν καὶ περισσότερον ἀνήσυχος. Περισσότερον εὐαίσθητος. Περισσότερον δύσπιστος. Ὑπόκειται συνεχῶς εἰς νέους πειρασμοὺς καὶ δοκιμασίας. Ἐκφεύγει ἀπὸ τὰ ἔθιμα καὶ τὰς ἐξεις της. Ἀποχρωματίζεται. Καὶ χάνει τὴν παλαιάν της αὐστηρότητα καὶ ἀκεραιότητα.

*

Ὑπὸ τὰς διαβρωτικὰς αὐτὰς ἐπιδράσεις τῶν νέων ἐμπειριῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἀποσυνθετικὴν ἐπήρειαν τῆς φοβερᾶς αἵματοθυέλλης τῶν δύο παγκοσμίων πολέμων, καὶ προσέτι ὑπὸ τὴν ἀβεβαιότητα διὰ τὴν αὐριον, ὑπὸ τῆς ὁποίας κατέχεται ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, παρατηρεῖται γενικῶς, ἀνὰ τὸν κόσμον σύμπαντα, ἔκλυσις ἠθῶν· ἠὲξημένη ἐγκληματικότης· ἀντιπνευματικὴ ῥοπή πρὸς τὸν εὐδαιμονισμόν· ἀφηγιασμένος αἰσθησιασμός· καὶ ἀναζήτησις τῆς προχείρου ἀπολαύσεως καὶ τοῦ εὐκόλου κέρδους. Οὐδόλως λοιπὸν τὸ παράδοξον, ὅτι τὰ φαινόμενα αὐτὰ ἐμφανίζονται καὶ εἰς τὴν χώραν μας· ἡ ὁποία ἐπιπροσθέτως τόσον ἐπωδύνως ἐπλήγη ἀπὸ τὸν μητραλοῖαν καὶ ἐπάρατον συμμοριτισμόν, πὸν ἐδημιούργησεν εἰς τὴν ὑπαιθρὸν μας ἀπροσμετρήτους ἠθικὰς καὶ ὑλικὰς καταστροφάς.

Ἐκτοτε μαρασμώδης, ὑποτονικὴ καὶ φυτοζωοῦσα ἀπέβη ἡ ζωὴ ἐκεῖ. Καὶ μόνον ἡ πρωτεύουσα παθολογικῶς καὶ νοσηρῶς διωγκώθη καὶ διογκοῦται, ὡς τοῦτο παρατηρήθη ἐσχάτως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν. Εἰς ἀντίδρασιν δὲ τῆς ὅλης ἀπαραδέκτου αὐτῆς καταστάσεως, ὠρισμένα ἐπαρχιακὰ κέντρα, ἀναζητοῦντα «ἀναπαύλας τῆ γνώμη» καὶ ὀλίγην ψυχαγωγίαν, ἐδημιούργησαν τοπικὰς ἐορτὰς καὶ θεάματα «ὦν καθ' ἡμέραν ἢ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει», ὅπως ἐκήρυττεν εἰς τὸν περίφημον Ἐπιτάφιόν του ὁ μέγας Περικλῆς.

Τοιοντοτρόπως ἡ καθιέρωσις τῆς ἀνα-
 παραστάσεως τοῦ ἐπιλεγομένου «Β λ ά χ ι-
 κ ο υ γ ά μ ο υ» εἰς γείτονα τῶν Ἀθηνῶν
 καὶ μὲ ἱστορικώτατον ὄνομα πόλιν, ὅχι μό-
 νον ἐπίμεμπτος δὲν εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀξιέπαινος.
 Διότι ὁ λαὸς μας ἔχει πλουσίας καὶ ὠραιο-
 τάτας ἱστορικές, θρησκευτικές καὶ λαογρα-
 φικές παραδόσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπεκρυσταλ-
 λώθησαν εἰς δημιουργίας θαυμασίας καὶ εἰς
 τελετὰς ἐξαισίας. Καὶ αἱ παραδόσεις αὐταὶ
 ἀποτελοῦν τὸ πνευματικόν του βάρους καὶ
 τὸν σύνδεσμον τῶν γενεῶν. Αὐταὶ πλαισιώ-
 νουν τὴν ζωὴν του. Εἰς αὐτὰς ἀνευρίσκει
 τὰς πειθαρχίας του. Καὶ ἀπὸ αὐτὰς ἀντλεῖ
 κυρίως τὰς ἐμπνεύσεις του καὶ τοὺς ἐκπά-
 γλους ἠρωϊσμούς του.

*

Θλιβόμεθα διὰ τοῦτο βαθύτατα, διότι
 ἡ ἀναπαράστασις αὐτῆ τοῦ «Β λ ά χ ι κ ο υ
 γ ά μ ο υ» ἀφῆθη νὰ παρεκτραπῆ εἰς δια-
 συρμὸν τοῦ ἱεροῦ μυστηρίου τοῦ γάμου, πὺν
 ἀποτελεῖ τὴν κορηπίδα τῆς ὑγιοῦς κοινω-
 νικῆς θεμελιώσεως. Διότι διασυρμὸν ἀπο-
 τελεῖ ὁ μεταξὺ τῶν δύο «συμπεθέρων» διά-
 λογος· ὁ ὁποῖος, ὡς διεξάγεται ἐλευθέρως
 καὶ ἀνευθροιάστως, «προσβάλλει ἀντόχημα
 τὴν δημοσίαν αἰδῶν καὶ φονεῖ τὸ πνεῦμα
 καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἀνθρώπου», διὰ
 ν' ἀναμνησθῶμεν τῆς ἐγκυκλίου τῆς Ἱερᾶς
 ἡμῶν Συνόδου, τῆς ἐξαπολυθείσης τὸν Μάρ-
 τιον τοῦ 1957.

Καὶ εἶναι θλιβερώτατον, πρὸς τοῖς ἄλ-
 λους, νὰ ἐμφανίζηται ἡ διαφθορά, ὡς ἔχου-
 σα καταμολύνει τοὺς ἀγνοὺς ὄρεινούς μας
 πληθυσμούς, ὅπου ἡ ἔννοια τῆς τιμῆς καὶ
 τῆς πανασπίλου καθαρότητος καὶ ἀγνότητος
 καὶ ἡ αἰδὼς ἀποτελοῦν τὸ ὠραιότερον στό-
 λισμα τῶν παρθένων. Καὶ τὸ ἔτι χειρόν, νὰ
 ἐμφανίζηται ἡ ἀπώλεια τῆς τιμῆς ἐξαγορα-
 ζομένη τόσον εὐκόλως, ἀντὶ ὀλίγων εὐτελῶν
 ἀνταλλαγμάτων.

*

Ἄς προσέξωμεν. Οἱ πνευματικοὶ καὶ

πολιτικοὶ ἠγέται, ἀλλὰ καὶ ὅλοι μας ἀνεξ-
 αιρέτως, φέρομεν βαρεῖαν εὐθύνην διὰ τὰ
 μέτρα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ληφθοῦν, πρὸς
 καθοδήγησιν τοῦ λαοῦ μας εἰς τὰ ἱστορικά
 του πεπεωμένα. Καὶ ἡ καταστροφή θὰ ἐπέλ-
 θη ἀνεπανόρθωτος, ὡς μοιραία συνέπεια τοῦ
 ἀχαλινώτου προσανατολισμοῦ μας πρὸς τὴν
 ἀπληστίαν καὶ τὴν χυδαιότητα τοῦ εὐδαι-
 μονισμοῦ, ὁ ὁποῖος δεσπόζει τῆς ἐποχῆς μας.
 Ὁ κόσμος σήμερον σχίζεται συνεχῶς εἰς
 δύο βασιλεία. Τὴν πνευματικὴν βασιλείαν
 τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τὴν ὑλικὴν καὶ ἀντίθεον
 τοῦ Ἀντιχρίστου, πὺν ὠθεῖ εἰς ὑπερβολὰς
 καὶ βεβαιώνει τὴν τροφὴν καὶ τὴν ἀπόλαυ-
 σιν ὡς σκοπὸν τῆς ζωῆς. Καὶ δὲν ἀπομένει
 ἄλλη ἐλπίς σωτηρίας εἰ μὴ ἡ ἀντίδρασις, ὁ
 φωτισμὸς καὶ ἡ ἀναμόρφωσις τῆς χριστια-
 νικῆς μας συνειδήσεως, καὶ ἡ ἀπομόνωσις
 τοῦ μιάσματος. Ἄς πιστευθῆ τοῦτο βαθέως
 ἀπὸ τοὺς πνευματικὰς μας ἠγέτας καὶ ἀπὸ
 ὅλους τοὺς ἀξιεπαίνως δρωῦντας ἐντὸς τῆς
 κοινωνικῆς μας ζωῆς. Ἄς ἐμφυσηθῆ εἰς
 τὴν καρδίαν τῆς νεότητός μας, ὡς ζωογόνος
 πνοή, ἡ Ἑλληνοχριστιανικὴ μας παράδοσις.
 Μόνον οὕτω θὰ ἀναδημιουργηθῆ ἡ ψυχὴ τοῦ
 ἔθνους μας. Καὶ θὰ ἀνυψωθῆ ἡ ζωὴ εἰς
 πραγματώσεις ὠραίας. Ὡς εὐγένεια καὶ ἀρε-
 τή. Καὶ ὡς δημιουργία καὶ χαρά.

ΘΕΟΛΟΓΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΗΝ

ΙΕΡΑ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν καὶ Ἰσαποστόλου

ΦΩΤΙΟΥ

Πατριάρχου Κ/Πόλεως, τοῦ ὁμολογητοῦ

Ἐπιμελεῖα

ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗ

Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἐκδοσις (Δ') Ἀποστολικῆς Διακονίας
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
 ἐπὶ ἀρίστου χάρτου.

ΤΑ ΟΝΟΜΑΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Κ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ

Τῆ 26ῃ Φεβρουαρίου, ἐπὶ τοῖς ὀνομαστηρίοις τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεοκλήτου ἐτελέσθη ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῶ Ἀθηνῶν ἡ Θεία Λειτουργία, χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου, συμπαραστατουμένου ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Κερνίτσης κ. Χρυσοστόμου καὶ Ἀχαΐας κ. Παντελεήμονος. Τὴν Θείαν Λειτουργίαν παρακολούθησαν, συμπροσευχόμενοι ὑπὲρ υἰείας καὶ μακροημερεύσεως τοῦ ἐορτάζοντος Ἀρχιεπισκόπου, οἱ παρεπιδημοῦντες ἐνταῦθα Ἀρχιερεῖς, ὁ Ἱερὸς Κλῆρος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Ἀνώτατοι ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους, Ἀνώτατοι Ἀξιωματικοὶ τοῦ Στρατοῦ καὶ πλήθος εὐσεβοῦς λαοῦ.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας σύμπαν τὸ Ἐκκλησίασμα κατευθύνθη ἐν πομπῇ εἰς τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν Μέγαρον, ἐνθα τοὺς προσερχομένους ὑπεδέχετο ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Πανος. Ἀρχιμ. κ. Θεόκλητος Ἀβραντινῆς. Ὡσαύτως καθ' ὅλην, τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας προσῆλθον ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ Μεγάλῳ πλεῖστοι ἐπίσημοι καὶ πλήθος λαοῦ καὶ ὑπέβαλον τὰς εὐχὰς τῶν, ἐγγραφέντες εἰς τὸ ἀνοίγειν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ βιβλίον συγχαρητηρίων.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων προσῆλθον, ἵνα ὑποβάλουν εὐχὰς τῷ Μακαριωτάτῳ οἱ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες Ἱεράρχαι, ὁ Μητροπολίτης τῶν ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξων Ἀρμενίων, οἱ Ὑπουργοὶ κ. κ. Βογιατζῆς καὶ Ἀλιμπράντης, ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βασ. Βέλλας, Καθηγηταὶ Πανεπιστημίων, Βουλευταί, Ἀνώτατοι Πολιτικοὶ καὶ Στρατιωτικοὶ Ὑπάλληλοι, Διπλωματικοὶ ἐκπρόσωποι διαφόρων Κρατῶν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπίσημοι.

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕΩΝ

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Νέα ἔκδοσις τῆς ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, εἰς σχῆμα μικρὸν (τσέπη) ἐπὶ ἀρίστου χάρτου δι' ἐρυθρῶν καὶ μαύρων γραμμάτων.

Ἀπαραίτητον βοήθημα διὰ πάντα ἐκκλησιαζόμενον. Τιμᾶται δρχ. 1.50.

Ἐξ ἄλλου ἐλήφθη εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν τὸ κάτωθι τηλεγράφημα τοῦ Παναγ. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου.

Ἀρχιεπίσκοπον Θεόκλητον

Ἀθήνας

Ἐπ' ὀνομαστηρίοις Ὑμετέρας προσφιλοῦς Μακαριότητος πέμποντες ἀσπασμὸν ἀγάπης εὐχόμεθα ὀλοφύχως ὑπὲρ υἰείας, μακροημερεύσεως αὐτῆς ἐπ' ἀγαθῷ Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, εὐσεβοῦς ποιμνίου αὐτῆς.

Πατριάρχης Ἀθηνῶν

Ὡσαύτως ἠνχῆθησαν τηλεγραφικῶς τῷ Μακαριωτάτῳ ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρος, ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Βενέδικτος, ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Γερμανός, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Μακάριος, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος, οἱ Σεβ. Μητροπολίται τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πολλοὶ Ἱεράρχαι τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κ. Κ. Καραμανλῆς, ὁ Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης κ. Καλλίας, ὁ Ὑπουργὸς Συγκοινωνιῶν κ. Γκίκας, ὁ Ὑπουργὸς Γεωργίας κ. Θανάπουλος, Βουλευταί, Ἀρχηγοὶ Κομμάτων, Καθηγηταὶ Πανεπιστημίων καὶ Ἀνωτάτων Σχολῶν, ἀνώτατοι κρατικοὶ λειτουργοί, ἀνώτατοι στρατιωτικοὶ καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

«Θείας πίστεως τὰς λαμπηδόνας, τρόπον κρεῖττονι εἰσδεδεγμένος, τῆς οὐρανίου ἠξίωσαι κλήσεως· σὺ γὰρ ἐκ σκότους ἐκλάμπας Θεόκλητε, τῶν Ἀθλοφόρων ἐδρέψω τὴν εὐκλειαν. Μάστιγος ἐνδοξε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἐκέτεσε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

«Μακάριος εἰ ἄθλοφόρε Θεόκλητε, ὅτι τῆς θείας μακαριότητος ἑταμιεύσω τὸν πλοῦτον· εἰ γὰρ ἐν μοίρᾳ λοιμῶν ἐγένου, ἀλλ' οὐ κατεσχέθης ἐν αὐτῇ. Τῆς γὰρ μερίδος τοῦ Λόγου ἀπελάβου τῶν ἰχνῶν δι' Ἀθλοφόρων Ἀγίων. Μεθ' ὧν ἀπαύστως πρόσβενε ὑπὲρ εἰρήνης τοῦ κόσμου, καὶ σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν».

Ο ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΚΗΣ

Αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τῆς ἑλληνικῆς πνευματικῆς κυριαρχίας ἐν τῇ παλαιότῳ Ἀποστολικῇ τῆς Ἀντιοχείας Ἐκκλησίᾳ, ὑπῆρξαν οὐχὶ εὐχάριστοι.

Ὁ ἀπὸ Βορρᾶ ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν πνεύσας ἀνθελληνικός ἄνεμος, ὁ καὶ σήμερον ἐξακολουθῶν δι' ἀφανῶν μέσων πλήττων τὸ σκάφος τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας, κατάρθωσε νὰ παγώσῃ πᾶν αἴσθημα εὐγνωμοσύνης προσφυλῶν ἀδελφῶν, εἰς τοὺς αὐτόχθονας Ἀραβορθοδόξους, νὰ δημιουργήσῃ φυλετικὸν ζήτημα καὶ νὰ πείσῃ αὐτοὺς ὅτι, οὐ μόνον οὐδεμίαν σχέσιν εἶχον πρὸς τοὺς («ἐπήλυδας Ἕλληνας»), ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς ἐκφραστῇ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ τοὺς ἐκδιώξουν ἐκεῖθεν κατὰ τρόπον θλιβερόν.¹

Πορφύριος ὁ Οὐσπένσκι, ὁ Ἐπίσκοπος Μελιτουπόλεως Κύριλλος Ναούμοφ, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἀντωνῖνος καὶ ὁ πολὺς κόμης Ἰγνάτιεφ, δι' ἀφθόνων οἰκονομικῶν μέσων, κατηνάλωσαν τὴν πολυετῆ των δραστηριότητα καὶ συγγραφικὴν των ἐνέργειαν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν δῆθεν τῶν ἱστορικῶν Πατριαρχείων Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων καὶ Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τὰς χεῖρας, ὡς διεκήρυττον, «τῶν διεφθαρμένων καὶ δυναστῶν Ἑλλήνων», ἐπιτυχόντες «τὴν ἀπελευθέρωσιν» τοῦ πρώτου ὡς τοῦ μᾶλλον εὐαλότου, μὲ σκοπὸν νὰ τὸ ὑποδουλώσῃ οἰκονομικῶς καὶ νὰ τὸ καταστήσῃ ὄργανον τῆς Ρωσικῆς πολιτικῆς ἐν τῇ Μ. Ἀνατολῇ.

Καὶ ἐν ᾧ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ ἀραβόφωνοι ἐκαυχῶντο ὅτι ἦσαν Ἕλληνας, διὰ τῶν κηρυγμάτων τῆς ρωσικῆς προπαγάνδας ἐφαντάσθησαν αὐτοὺς Ἀραβας. Εἰδικαὶ ρωσικαὶ ἐταιρεῖαι ἀνέλαβον τὴν συστηματικὴν κατήχησιν καὶ τὸν ἐκφανατισμὸν τοῦ ἀραβοφώνου πληθυσμοῦ τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, πλεῖστα σχολεῖα ἰδρύθησαν, ἰδίως ἐν Συρίᾳ, πλεῖστοι νέοι ἀραβόφωνοι ἐξεπαιδεύθησαν εἰς τὰς σχολὰς τῆς Ρωσίας, βιβλία καὶ περιοδικὰ διεδόθησαν ἀνὰ τοὺς πληθυσμούς, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν, ὅτι τῶ ὄντι ἐδημιουργήθη «ἀραβικὸν» ζήτημα εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.²

Δυστυχῶς τὰ διδάγματα των καὶ αἱ γνωσταὶ μέθοδοι τῆς πανσλαβιστικῆς προπαγάνδας υἰοθετηθεῖσαι καὶ παρὰ τοῦ σημερινοῦ ἀθέου καθεστῶτος, διὰ λόγους πολιτικῆς σκοπιμότητος, ἐκαρποφόρησαν καὶ ἐλησμονήθησαν οὐ μόνον ἡ ἑλληνικὴ καταγωγή τῶν ἀραβορθοδόξων Συρίας καὶ Παλαιστίνης, ἀλλὰ διεστράφη καὶ αὐτὴ ἡ ἱστορία δεκάδων αἰώνων, ἡ διακηρύττουσα ὅτι, μετὰ τοὺς Μακαρίους Ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον καὶ Ἰγνάτιον τὸν Θεοφόρον,

1. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Παπαδοπούλου: Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας. Ἀλεξάνδρεια 1951. — Ἀρχιμανδρίτου Κ. Δελικάνη: Ἰστορικὰ περὶ τοῦ ἀντιοχικοῦ ζητήματος. Κ/λις 1900. — Ἀρχιμανδρίτου Γαβριήλ Καραπατάκη: Τὸ ἀντιοχικὸν ζήτημα. Κ/λις 1909. — Παύλου Καραλίδου: Περὶ τῆς ἐθνικῆς καταγωγῆς τῶν Ὀρθοδόξων Συρίας καὶ Παλαιστίνης. Ἀθήναι 1909. — Μ. Πρωτοπρεσβυτέρου Κ. Μωραϊτάκη: Ἐκκλησιαστικὸν βῆμα, Μάιος 1958: Ὁ ἐθνικός χαρακτήρ τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας.

2. Χρυσόστομου Παπαδοπούλου: Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, σελ. κε'.

ἰδρυταί, φύλακες καὶ προστάται ἦσαν Ἕλληνας, χωρὶς ποτε νὰ περιφρονηθῇ καὶ τὸ ἰθαγενὲς στοιχεῖον.

Ἐλησμονήθησαν οἱ ἀργαλέοι ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων Ἱεραρχῶν κατὰ τῆς λύμης τῶν παντοίων αἰρετικῶν, οἵτινες ὡς λύκοι ὄρμουσαν διαρκῶς νὰ κατασπαράξουν τὴν Ἀποστολικὴν τῆς Ἀντιοχείας Ἐκκλησίαν, ἐλησμονήθησαν τὰ αἵματα τῶν Ἑλλήνων μαρτύρων, ἐλησμονήθη ἡ ἀδελφικὴ συναντίληψις καὶ προστασία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς ἐποχὰς δυσχεμερέους, ἐλησμονήθησαν οἱ μεγάλοι Πατριάρχαι Σίλβεστρος, Ἱερόθεος καὶ Γεράσιμος, ἐλησμονήθη ἡ αἰδιδίμος πλειὰς τῶν Ἑλλήνων Πατριαρχῶν, οἵτινες πιστῶς καὶ εὐόρκως ἐκυβέρνησαν τὴν τῆς Ἀντιοχείας Πατριαρχικὴν Ὀλύμπια ἀπὸ τοῦ ΙΖ' μέχρι τοῦ ΙΘ' αἰῶνος (1724—1898) καὶ ἀντὶ πινακίου φακῆς ζητεῖται σήμερον παρὰ πολλῶν ὅπως ἀνταλλαγῇ ἡ παλαιὰ ἑλληνικὴ προστασία καὶ ἐπιτροπὴ, διὰ ξένης, ἀνηκούσης εἰς ἄθεον κράτος.

Πιθανὸν καὶ τὰ ἐξ ἡμῶν λάθη νὰ ἦσαν σοβαρά. Ἴσως θὰ ἔπρεπε, ἐφ' ὅσον ὁ πληθυσμὸς εἶχεν ἐξαραβισθῇ νὰ ἐπροβαίνομεν εἰς ἐκουσίαν χειραφέτησιν, διατηροῦντες ἀρρήκτους τοὺς ἀδελφικούς δεσμούς, τοὺς ὁποίους δὲν παύομεν καὶ νῦν ἐπιθυμοῦντες. Πάντα ταῦτα θὰ τὰ κρίνῃ ἡμέραν τινα ἡ ἀδέκαστος Ἱστορία, διότι τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται.

*

Κατὰ τὸ 1898 ὁ τελευταῖος Ἕλλην Πατριάρχης Σπυρίδων ὁ Κύπριος, μεθ' ὅλου τοῦ ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου ἑλληνικοῦ κλήρου ἐξεδιώκετο τῶν ὁρίων τοῦ Ἀντιοχικοῦ θρόνου καὶ μόνον εἰς παρέμενεν καὶ οὗτος οὐχὶ ἐπιθυμητὸς, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην ἀνεκτός, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος Γραμματικάκης.

Ἐξ αὐτογράφου ἀνεκδότου ἡμερολογίου του, ὅπερ τυχαίως ἀνέγνω, ἐσταχυολόγησα τὰς ὀκλοῦθους ἐνδιαφερούσας πληροφορίας, ἀναφερομένας εἰς τὰς παραμονὰς τῆς ἀραβοποιήσεως τοῦ πατριαρχείου καὶ τὴν βιογραφίαν του.

Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος Γραμματικάκης ἐγεννήθη τὴν 28ην Νοεμβρίου τοῦ 1866 εἰς τὸ χωριὸν τῆς Κρήτης τὸ «Μοναστηράκι», ὅπου ἐξέμαθε καὶ τὰ πρῶτα γράμματα, ἐκ πατρὸς Ἰωάννου Παπαζαχαρίου Γραμματικάκη καὶ Δεσποίνης Ι. Πετράκη.

Εἰς ἡλικίαν δώδεκα ἐτῶν, κατ' αἴτησιν τοῦ θεοῦ του Ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου Γραμματικάκη—ἀγιοταφίτου—μετέβη εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, εἰσαχθεὶς εἰς τὴν προκαταρκτικὴν Σχολὴν τοῦ Π. Τάφου, ἐνθα διήκουσεν ἐπὶ δύο ἔτη μαθήματα.

Ἀποθανόντος τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Ἱεροθέου κατὰ τὸ 1885, διάδοχός του ἐξελέγη ὁ τοῦ Ἱεροσολυμητικοῦ θρόνου Ἱεράρχης Σκυθουπόλεως Γεράσιμος (1885—1891), τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν μετὰβασίν του εἰς τὴν ἑδραν του, τὴν Δαμασκόν, συνώδευσε καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος, παραλαβὼν μεθ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἀνεψιὸν του Κύριλλον.

Ὁ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1886 χειροτονηθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ Δαμασκοῦ Μητροπολίτης

Ἀμίδης Νικοδήμος Κωνσταντινίδης, ἀναχωρῶν διὰ τὴν ἔδραν τοῦ τῶ Διαρβεκλήρ, ἐχειροτόνησε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς (1887), τὸν νεαρὸν Κύριλλον εἰς Διάκονον καὶ τὸν παρέλαβεν ὡς Ἀρχιδιάκονόν του.

Κατόπιν πολυήμερου ταξιδίου ὁ νέος Μητροπολίτης ἐφθασεν εἰς Διαρβεκλήρ τὴν 12 Νοεμβρίου τοῦ 1886, γενόμενος δεκτὸς ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ μετὰ πολλῆς ἐπιστημότητος καὶ ἀκράτου ἐνθουσιασμοῦ.

Ὁ τότε Βαλῆς Σαμὶκ Πασᾶς, ἔστειλεν εἰς προϋπάντησίν του ἀντιπροσωπίαν με ἐπὶ κεφαλῆς τὸν διερμηνέα του καὶ ἵππον μετὰ χρυσοῦ ἐπισάγματος, ἐφ' οὗ ἐπιβάς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, ὑπὸ τὰς ζητωκραυγὰς τῶν Ὀθωμανῶν, τῶν Ἀρμενίων καὶ τῶν Ὀρθοδόξων, με ἐξαιρετικὴν πομπήν.

Πλὴν ἡ ἐκεῖ ἀρχιερατεία τοῦ Νικοδήμου ὑπῆρξε βραχεῖα, διότι χηρευσάσης τῆς ἐπαρχίας Ἀρκαδίας, Συνοδικῆ καὶ Πατριαρχικῆ ἀποφάσει, μετετέθη οὗτος (1890) εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτήν, διαδεχθεὶς τὸν ἐκ Λιβάνου Χρῦσανθον Σαλίμπαν.

Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκλογῆς τοῦ τελευταίου Ἑλληνοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Σπυριδῶνος, σημειοῖ ἐν τῷ ἡμερολογίῳ του τὰ ἀκόλουθα:

«Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1891 Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐξελέγη ὁ Ἀντιοχείας Γεράσιμος, ἀναχωρήσας μετὰ τὴν ἐκλογὴν του διὰ Βηρυτοῦ εἰς τὸν θρόνον του.

Τοποτηρητῆς τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας διωρίσθη ὁ Εἰρηνοπούλεως Σεραφεῖμ, ὅστις κατ' Αὐγούστον μῆνα ἐκάλεσε τοὺς Ἀρχιερεῖς πρὸς ἐκλογὴν νέου Πατριάρχου.

Ὁ ἐκλογικὸς ἀγὼν διαρκέσας ἐπὶ τετράμηνον ὑπῆρξε σκληρὸς, λόγῳ τῆς διαιρέσεως τοῦ λαοῦ εἰς δύο κόμματα, τῆς πλειοψηφίας ἀπαιτούσης Ἀραβὰ Πατριάρχην, πλὴν ἐπεμβάσει τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, Πατριάρχης ἐξελέγη ὁ ἐκ Κύπρου Ἱεροσολυμίτης Θαβωρίου Σπυριδῶν.

Ὁ τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας νέος Πρωθιεράρχης Γεράσιμος, ἀνεχώρησεν ἐκ Δαμασκοῦ δι' Ἱεροσόλυμα, συνοδευθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων, Ταρσοῦ καὶ Ἀδάνων Γερμανοῦ, Ἀρκαδίας Νικοδήμου, Σελευκείας Γερασίμου, τοῦ Διακόνου Κυρίλλου Γραμματικῆς, καὶ διαφόρων φιλελλήνων προϋχόντων Δαμασκηῶν με ἐπικεφαλῆς τὸν Τζουμπράν Ἰσοῦρ, ὡς καὶ ἀντιπροσώπων ἀπὸ τὸ Χαβράνιον, Ἰρπέτ, Σάλτ καὶ Ἱεριχώ, ἔνθα ἐστάθμευσαν πρὸς καραντίναν ἐπὶ 12 ἡμέρας, λόγῳ χολέρας ἐν Δαμασκῷ.

Ὅταν ἐφθασαν εἰς Βηθανίαν οἱ νεοεκλεγέντες δύο Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων καὶ Ἀντιοχείας, παρέστησαν πλούσιον γεῦμα εἰς τὸ ὅποιον παρεκάθησε καὶ ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τοῦ Π. Τάφου Φώτιος ὁ Περόγλου.

Μεγάλῃ τελετῇ διεξήχθη εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, εἰς ἣν τὸν ἐπίσημον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ Ταρσοῦ καὶ Ἀδάνων Γερμανός, τοῦ Πατριάρχου ἀπαντήσαντος καταλλήλως.

Ἡ ἀντιπροσωπία μετὰ τοῦ νέου προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύ-

λου παρέμεινε εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας, ἀναχωρήσασα διὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ἀτμοπλοίου μέσου Ἰόππης εἰς Βηρυτόν, ἐν συνοδείᾳ καὶ τοῦ Μητροπολίτου Πέτρου Νικηφόρου καὶ δύο ἀρχιμανδριτῶν, φιλοξενηθεῖσα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Skender Τράτ.

Εἰς Βηρυτόν ἡ ὑποδοχὴ ὑπῆρξε θλιβερά, διότι ὁ μισέλλην Μητροπολίτης Βηρυτοῦ Γαβριὴλ ἐρεθίσας τὸν λαὸν καὶ μὴ ἀναγνωρίζων τὸν νέον του Πατριάρχην προὐκάλεσε ταραχὰς, συνεπέα τῶν ὁποίων ὁ Βαλῆς τῆς Βηρυτοῦ ἠναγκάσθη, πρὸς προφύλαξιν τοῦ Πατριάρχου, νὰ λάβῃ μετὰ στρατοῦ ἀνάλογα μέτρα.

Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὁ Πατριάρχης Σπυριδῶν μετὰ τῆς συνοδείας του παρέμεινε ὀκτὼ ἡμέρας, ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν διὰ Δαμασκόν, ὅπου τῷ ἐγένετο ὑπὸ μὲν τῆς Κυβερνήσεως μεγάλη ὑποδοχὴ, οὐχὶ ὅμως καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐρεθιζομένου διαρκῶς ὑπὸ τῶν Ἀράβων Ἀρχιερέων».

*

Δυστυχῶς ὁ Πατριάρχης Σπυριδῶν δὲν ἦτο ὁ ἐνδεδειγμένος Πατριάρχης κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ἐποχὴν, διότι οὐ μόνον ἐστερεῖτο μεγάλης μορφώσεως ὡς ὁ προκατόχος Γεράσιμος, ἀλλ' ἠγνόει καὶ τὴν ἀραβικὴν, ἔχων ὡς ἀρχιγραμματεῖα του τὸν Ταυλάριον, διερμηνέα δὲ τὸν ἀραβιστὴν Διάκονον Κύριλλον Γραμματικῆν.

Ἐπειδὴ ἡ διάστασις κλήρου καὶ λαοῦ ἀφ' ἑνὸς καὶ Πατριάρχου ἀφ' ἑτέρου ὀλονὲν καθίστατο σφοδρότερα, διὰ τοῦτο τῇ ἐπεμβάσει ἐπισήμων παραγόντων καὶ κατόπιν πολλῶν διαπραγματεύσεων κατωρθώθη ἡ συμφιλίωσις, ὑπὸ τὸν ἀπαράβατόν ἄρον ὅπως ὁ Πατριάρχης πληρώσῃ ἐκ τοῦ βελαντίου του 300 λίρας Τουρκίας πρὸς ἀπόσβεσιν χρέους τοῦ σχολείου, ἑτέρας λ. Τ. 500 διὰ καθυστερουμένους στρατιωτικοὺς φόρους πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ δέκα χιλιάδας λ.Τ. εἰς τὴν κοινότητα Δαμασκοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων ἠγοράσθη τὸ χάνι Ναχὰς μετὰ τοῦ φούρνου, ὅπερ ἔφερε εἰσόδημα πρὸς διατήρησιν τῶν σχολῶν ἐτησίως, λίρας τουρκικὰς ἑπτακοσίας.

Ἐκτὸς τῶν ἄνω ποσῶν, ὁ Πατριάρχης Σπυριδῶν ἐξηναγκάσθη νὰ πληρώσῃ καὶ εἰς τὴν κοινότητα Μειτῶν λίρας 1700, διὰ τῶν ὁποίων ἠγοράσθησαν μαγαζιά πρὸς διατήρησιν αὐτῆς καὶ τῶν σχολείων τῆς.

Παρὰ ταῦτα τὰ μὲν ποσὰ ἐπληρώθησαν, ἀλλ' ἡ εἰρήνη ἀπεκατεστάθη μόνον μετὰ τῶν Δαμασκηῶν, διότι οἱ Ἀρχιερεῖς δὲν ἔπαυσαν ἐνεργοῦντες κατὰ τοῦ Πατριάρχου, διὰ τοῦτο καὶ οὗτος ἀπεφάσισε νὰ ἐξέλθῃ εἰς περιοδείαν, ὅπως τῷ δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ συναντηθῇ μετ' αὐτῶν καὶ προσπαθῆσῃ νὰ ἐξομαλύνῃ με αὐτοὺς τὰς σχέσεις του.

Πράγματι, κατὰ μῆνα Ἰούλιον τοῦ 1893 δι' ὀχημάτων μετέβη εἰς Στόραν καὶ ἐκεῖθεν ἔφιππος εἰς τὴν Σταυροπηγιακὴν Μοῆν Λιβάνου Δετρ ἐλ Σουέρ, κειμένην παρὰ τὴν Βηρυτόν, ὅπου παρέμεινε ἐπὶ δύο μῆνας.

Πλὴν παρὰ τὰς προσπάθειάς του οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἐπετεύχθη, διότι ὁ Βηρυτοῦ Γαβριὴλ ἠρνήθη κατηγορηματικῶς νὰ συναντηθῇ μετ' αὐτοῦ, δι' αὐτὸ καὶ συνεχίσας τὴν περιοδείαν του, ἀνεχώρησε δι' ἀμάξης εἰς Πατροῦν καὶ εἶτα εἰς τὴν Μοῆν Μπελεμεντίου, ἠγουμενεύοντος τοῦ Μακαρίου Σαλίμπαν, προσπα-

θήσας ἐκεῖθεν διὰ τοῦ ἰσχυροῦ Ἐμὶν Ἐφένδη, μάτην νὰ ἐπισκεφθῆ εἰς Τρίπολιν τὸν Μητροπολίτην Γρηγόριον Χαδδάδ.

Ὅθεν ἀναχωρήσας καὶ ἐκ Μπελεμεντίου, ἔφθασε διὰ Σειδνάγιας εἰς Δαμασκόν, γενόμενος δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐπιτρόπου Μητροπολίτου Εἰρηνοπόλεως Σεραφείμ καὶ τοῦ κατωτέρου κληρίου.

Ἄλλ' ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων, ἡ μετὰ τῶν Δαμασκηνῶν εἰρήνη ὑπῆρξε προσωρινή, λόγῳ τοῦ ἔρεθισμοῦ τοῦ λαοῦ ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς βουλιμίας ἀφ' ἑτέρου ἀμφοτέρων.

Ἀποβιάσαντος τοῦ Ἡγουμένου τῆς ἱστορικῆς Μονῆς Μελοῦλας τῆς ἀρχαίας Σελευκειάς, ὅπου ἤσκητευσεν ἡ ἀγία Θεόκλα καὶ ὅπου ἐπὶ διετίαν παρέμεινε Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὡς πατριαρχικὸς ἀντιπρόσωπος ἐστάλη εἰς τὴν κηδεῖαν ὁ Ἀρχιδιάκονος Κύριλλος, χειροτονηθεὶς κατόπιν ὑπὸ τοῦ ἰδίου Πατριάρχου Σπυριδῶνος εἰς ἱερέα καὶ ἐπιμόνω αἰτήσῃ τοῦ περὶ αὐτὴν λαοῦ διορισθεὶς Ἡγούμενος.

Ὁ νέος Ἡγούμενος Κύριλλος Γραμματικᾶκης εὐρῶν τὴν Μονὴν ἐρειπωμένην, ἤρχισεν ἀμέσως τὸ ἔργον τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ Ναοῦ καὶ τῆς οἰκοδομῆς τῶν ὑπαρχόντων καὶ σήμερον κτιρίων.

Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως ἡ κατάστασις μεταξύ Πατριάρχου καὶ Ἀντιοχείου ἐπεδεινῶτο, κατάκοπος δὲ ὁ τῆς Ἀντιοχείας Πρωθιεράρχης ἐκ τῶν συνεχῶν ἀγῶνων καὶ τῶν ψυχικῶν θλίψεων, ἀπεσύρθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Σειδνάγιας, κτῖσμα τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, ὅπου ἐκ τῶν Ἀρχιερέων τὸν ἐπεσκέφθη μετὰ τοῦ Ἡγουμένου Κυρίλλου καὶ ὁ Σελευκειᾶς Γεράσιμος.

Κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1897 ἡ Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας ἐξηνάγκασε τὸν Πατριάρχην Σπυριδῶνα εἰς παραίτησιν, ἐξέλεξε δὲ ὡς Τοποτηρητὴν τὸν Ταρσοῦ καὶ Ἀδάνων Γερμανόν, ζήτημα δὲ ἐγεννήθη περὶ τοῦ ἂν ἔπρεπε νὰ ἐκλεγῆ «Ἕλλη» ἢ «Ἀραβ» Πατριάρχης. Αἱ συζητήσεις παρετάθησαν ἐπὶ μακρὸν καὶ τέλος, τῇ σκανδαλώδει ἐπεμβάσει τῶν ρώσων, δημιουργῶν τῆς ἐθνοφυλετικῆς κινήσεως, τῇ 15 Ἀπριλίου 1899 ἐξελέγη Πατριάρχης Ἀντιοχείας ὁ Λαοδικεῖας Μελέτιος Ντουμάνι ὑπὸ μόνων τῶν ἀραβοφῶνων Ἱεραρχῶν, μὴ προσκληθέντων εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἑλληνοφῶνων Ἱεραρχῶν, οὔτινες μετὰ τὴν ἐκλογὴν ἀπεμακρύνθησαν τῆς Συρίας¹, ὡς ἀνεκτῶν παραμεινάντων τοῦ Ἀρκαδίας Νικοδήμου καὶ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Κυρίλλου Γραμματικᾶκη, ἡγουμένου Μελοῦλας.

Ἄλλὰ δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ ἤρχισαν τὰ δεινὰ καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ Κυρίλλου.

Ἴδου πῶς περιγράφει οὗτος εἰς τὸ ἀνέκδοτον ἡμερολόγιόν του τὰς τελευταίας του ἡμέρας.

«Ἐκλεγέντος τοῦ Πατριάρχου Μελετίου, ἐθεώρησα καθῆκον μου νὰ κατέλθω ἐκ τῆς Μονῆς μου εἰς Δαμασκόν καὶ ἀσπασθῶ τὴν δεξιάν του.

Ἡ πρὸς ἐμὲ ὑποδοχὴ ὑπῆρξε ψυχρὰ καὶ τὸ κατ' ἐμοῦ μῖσος φανερόν, δι' ὃ καὶ τὸ 1904 ἄνευ λόγου ἐπαύθη καὶ εἰς τὴν θέσιν μου διωρίσθη ὡς Ἡγούμενος ὁ παπᾶ Ἡλίας.

Ἄλλ' οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Μελοῦλας, οὔτινες ἔτρεφον ἀπερίριστον ἀγάπην καὶ σεβασμὸν πρὸς με, ἐξηγέρθησαν μετὰ τὴν ἀπειλὴν ὅτι θὰ ἐγίνοντο καθολικοὶ, ἐξαναγκάσαντες τὸν Πατριάρχην νὰ με ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν θέσιν μου.

Ὁ ἐκ νέου διορισμὸς μου ἠύξησε τὴν δραστηριότητά μου καὶ ἤρχισα κτίζων νέα κτίρια καὶ μαγαζιά πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ αὐξήσιν τῶν ἐσόδων τῆς Μονῆς.

Ἀποθανόντος τοῦ Πατριάρχου Μελετίου κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1906, Πατριάρχης Ἀντιοχείας ἐξελέγη ὁ Μητροπολίτης Τριπόλεως Γρηγόριος Χαδδάδ.

Ἐσοκέφθη ὅτι, τὸ μόνον μέσον, ὅπως ἀποκτήσω τὴν σχετικὴν εὐνοίαν του ἦτο ἡ εἰς αὐτὸν προσφορὰ χρημάτων. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἔδωκα αὐτῷ διακοσίας χρυσᾶς τουρκικᾶς λίρας καὶ εἰς διάστημα δύο ἐτῶν, ὑπέικων εἰς τὰς ἐπιμόνους ἀπαιτήσεις σου, κατέβαλον αὐτῷ λίρας ἑπτακοσίας.

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ κακὸν τοῦτο ἐσυνεχίζετο, ἐλείψει πλέον χρημάτων, ἤρνηθη νὰ ὑπακούω εἰς τὰς παραλόγους αὐτὰς πατριαρχικὰς ἀπαιτήσεις, δι' αὐτὸ καὶ κινήσας τὴν ὀργὴν του, μοὶ ἀπέστειλε τὸν ΠαπαΦιλήμονα μετ' ἀπειλητικῆς ἐπιστολῆς νὰ τῷ ἀποστείλω χρήματα, ἄλλως ἤμην παυμένος τῆς θεσεώς μου.

Πρὸ τῆς πατριαρχικῆς ἀπειλῆς, ἀναγκάσθη νὰ κατέλθω εἰς Τρίπολιν καὶ νὰ δανεισθῶ λίρας διακοσίας, τὰς ὁποίας τῷ ἀπέστειλα.

Ἄλλὰ τὸ κακὸν δὲν ἐσταμάτησεν. Τὴν 2αν Σεπτεμβρίου τοῦ 1908 ἐπαύθη, διορισθέντος εἰς τὴν θέσιν μου τοῦ Μοναχοῦ Ραφαὴλ Νέμερ, μὴ γενομένου ὅμως δεκτοῦ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν κατόικων Χούσι καὶ Σαφίτας, ἐξηναγκάσθη, θελήσει λαοῦ, νὰ παραμείνω εἰς τὴν θέσιν μου.

Ἡ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Πατριάρχου ἐκεῖ παραμονή μου δὲν ἦτο κανονικὴ, ἐγὼ δὲ σεβόμενος τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας, ἐθεώρησα καθῆκον μου νὰ φύγω ἐκεῖθεν, ἀναχωρήσας τὴν 18 Δεκεμβρίου εἰς τὴν πατρίδα μου τὴν Κρήτην πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν γονέων μου καὶ των συγγενῶν μου, ἐπιστρέψας καὶ πάλιν εἰς Δαμασκόν τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1909, ὅπως συλλυπηθῶ τὸν Πατριάρχην Γρηγόριον διὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς του.

Παρὰ τὰς παρακλήσεις μου ὅμως, ἡ μισελληνικὴ ἐν τῷ Πατριαρχεῖῳ κλίμα ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ μοὶ ἐπέτρεπε ἵνα ἴδω τὸν Πατριάρχην, ὅτε ἡμέραν τινὰ κατάρθωσα ἄνευ ἀδείας νὰ εἰσέλθω εἰς τὸ δωμάτιόν του ὅπου ἐκάθητο μετὰ τῆς ἀδελφῆς του Σουσάνας καὶ με φωνὴν θαρραλέαν ἤρχισα ὑπενθυμίζων αὐτῷ τὰς πρὸς τὸν θρόνον του πολυτίμους πολυετεῖς υπηρεσίας μου καὶ τὴν ἀμεμπτον διαγωγὴν μου.

Ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος με ἤκουσε μετὰ προσοχῆς καὶ με ἀπέστειλε καὶ πάλιν εἰς τὴν Μελοῦλαν, μεταθέτων με ὅμως συχνὰ καὶ εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Εἰς τὰς 8 Ἰουνίου 1916 διωρίσθη Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Ἡλιουπόλεως τὸ Ζάχλε, παραμείνας ἐπὶ δύο ἔτη, ἔνθα ὑπέστην πολλὰς στερήσεις καὶ δεινὰ, ἰδίως κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἀπαγχοσμίου πολέμου.

Ἀσθενήσας ἐκ τύφου κατὰ τὸ 1918 ἐν Δαμα-

1. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου: Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, σελ. κατ'.

Ο ΧΡΙΣΤΟΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΙΔΕΩΔΟΥΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ *

Ἡ κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου συσταθεῖσα πολυμελῆς Ἐπιτροπὴ, παρὰ τῆ Ἀποστολικῆ Διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὴν σύνταξιν νέου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καθώρισε σαφῶς καὶ ἐπακριβῶς τὸν σκοπὸν καὶ τὸ ἰδεῶδες τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁρθόδοξου Κατηχητικοῦ Σχολείου ὡς ἔπεται:

«Τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον πρέπει νὰ μεταδίδῃ τὸ εἰς «μέθεξιν» (μετοχήν) τῆς μυστικῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ ὁδηγοῦν Ὁρθόδοξον μορφωτικὸν ἰδεῶδες, τὸ ὁποῖον ὑποβοηθεῖ τὸν πιστὸν πρὸς ἀνύψωσιν «εἰς τὸ καθ' ὁμοίωσιν» κατὰ τὸ δυνατόν, «μορφουμένου τοῦ Χριστοῦ ἐν αὐτῷ» (Γαλ. δ' 19).

Τουτέστιν οἱ πάντες συμφωνοῦν, ὅτι τὸ Κατηχ. Σχολεῖον δεόν νὰ ἀποβλέπῃ ὄχι τὸσον εἰς τὴν παροχήν πρὸς τοὺς μαθητὰς πολλῶν γνώσεων, ὅσον κυρίως εἰς τὸ νὰ μορφώσῃ αὐτοὺς ἐν Χριστῷ, διὰ νὰ μετέχουν τῆς μυστικῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ καταστοῦν ζῶντα μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ κύριον καὶ ἔσχατον θεμέλιον τῆς ὅλης Ὁρθόδοξου Χριστιανικῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς.

Μέσα εἰς ἓνα πραγματικὸν παροξυσμὸν κακότητος, μίαν πτώσιν τῶν ἠθικῶν ἀξιών καὶ μίαν κο-

χλάζουσαν σύγχυσιν ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων τῆς σήμερον, ἔρχεται ἡ Μήτηρ ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς νεαροὺς βλαστοὺς τῆς, μέσῳ τοῦ Κατηχ. Σχολείου, τὸ μοναδικὸν στήριγμα καὶ τὸν μόνον στερεὸν καὶ ἀσφαλῆ θεμέλιον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου θὰ δυνηθοῦν νὰ οἰκοδομήσουν στερεῶς καὶ ἀμετακλήτως τὴν ζωὴν τῶν. Ποῖος εἶναι ὁ θεμέλιος οὔτος; Ὁ Χριστός. «Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός» (Α' Κορ. γ' 11). «Ὁ Ἰησοῦς Χριστός χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἐβρ. ιγ' 8).

Μέσα εἰς ἓνα κλίμα ἐντόνου ἀπαισιοδοξίας, ἀβεβαιότητος καὶ φόβου ἔρχεται τὸ Κατηχ. Σχολεῖον νὰ ἐφοδιάσῃ τὰ νεαρὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας μὲ ἀισιοδοξίαν, γαλήνην, ἀσφάλειαν, σταθερότητα, ἠρωισμόν καὶ χαράν. Φροντίζει ἐπιμελῶς νὰ φυτέψῃ εἰς τὰς τρυφεράς ψυχὰς τῶν τὴν μορφὴν τοῦ Ἰδίου τοῦ Χριστοῦ νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ὁδηγὸν καὶ χειραγωγόν τῶν νὰ τὸν γνωρίσουν ὡς τὸν μοναδικὸν Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν τῶν.

Τὸ Κατηχ. Σχολεῖον διδάσκει εἰς τοὺς τροφίμους του, ἀφ' ἑνὸς μὲν, ὅτι ἐπραξεν καὶ δὲν ἔπαυσε νὰ πράττῃ ὁ Θεὸς διὰ τὸ καλὸν καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφ' ἑτέρου δέ, παρέχει τὴν ἐμπρακτον ἀπάντησιν, τὴν ὁποῖαν ὀφείλει νὰ δώσῃ ἓνας ἕκαστος ἀπὸ ἡμᾶς διὰ τῆς προσαρμογῆς τῆς ζωῆς του εἰς τὸ χριστιανικὸν ἰδεῶδες, τουτέστιν εἰς τὸ ἅγιον θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τὸ Κατηχ. Σχολεῖον καταβάλλει πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν, ὅπως προσηλώσῃ τὴν προσοχὴν τῶν μαθητῶν εἰς τὰ θαυμάσια τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπιγείου κόσμου, τὰ ὁποῖα δυνάμεθα νὰ μελετῶμεν πάντοτε μέσα εἰς τὸ φῶς τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἀληθείας, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνῃ καὶ ἀποξένωσιν τελείαν τῶν μαθητῶν ἐκ τῶν λοιπῶν ἀξιών τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ¹. Ἀντιθέτως, τὰ μαθήματα τοῦ Κατηχ. Σχολείου ὑποβοηθοῦν, τὴν ὅλην ἀρμονικὴν καὶ πλήρη ἱκανοποίησιν ἀπασῶν τῶν ἀξιολογικῶν ροπῶν τῆς ψυχῆς τῶν μαθητῶν διὰ τῆς παροχῆς εἰς αὐτὴν πάντων τῶν ἀναγκαιούτων μορφωτικῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα συγκροτοῦν διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἐν σύστημα καὶ μίαν ὀργανικὴν ὁλότητα ἱεραρχικῶς διηρθρωμένην.

Α) Ὁ Χριστοκεντρικὸς χαρακτήρ τοῦ Κατηχ. Σχολείου.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ὡς ἄνω ἐκτεθέντος ὑψηλοῦ σκοποῦ τοῦ Κατηχ. Σχολείου ἀπαιτεῖται συστηματοποίησις καὶ κατάταξις τῆς ὅλης Κατηχητικῆς ὕλης, τὴν ὁποῖαν πρόκειται νὰ διδάξωμεν. Τὸ ὕλικόν

1. Ἴδε καὶ Εὐαγγέλιον Θεοδώρου: «Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριφιδίου». Ἀθῆναι 1958, σ. 91 καὶ 163. Τοῦ ἴδιου: «Λειτουργικὸς ἢ Μυσταγωγικὸς χαρακτήρ τοῦ Ὁρθόδοξου κηρύγματος». Ἀθῆναι 1960, σ. 19.

* Ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτον ἀναφερόμεθα μόνον εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ὁρθόδοξου Κατηχητικοῦ Σχολείου παρεχομένην χριστιανικὴν μόρφωσιν καὶ ἀγωγήν.

σκῶ, ἔμεινα κληνῆρης ἐπὶ τρεῖς μῆνας.

Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1925, διωρίσθη Ἡγούμενος τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐλ Χιμάρα ὁ νῦν Ἐμέσηςς Ἀλέξανδρος Ζέχα, ἐγὼ δὲ μετὰ δύο καλοκαιριῶν ἀπεστάλην εἰς Ἀμερικὴν πρὸς συλλογὴν χρημάτων, διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν κτιρίων τῆς Μονῆς Μελοῦλας, ἥτις προὔχωρει μετὰ μεγάλης δυσκολίας, τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου μὴ παύοντος ζητοῦντος διαρκῶς χρήματα.

Περὶ τὰ τέλη Δεκεμβρίου τοῦ 1928 ἀπέθανεν ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος, ἐκλεγέντων τότε δύο πατριαρχῶν, τοῦ Λαοδικείας Ἀρσενίου καὶ τοῦ Τριπόλεως Ἀλεξάνδρου...».

Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἡμερολογίου ἐπισυνάπτεται κατὰστικὸν τῶν ἐξόδων τοῦ κτιρίου «τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος καὶ ἰσαποστόλου Θέκλης», ἀνερχομένων εἰς κολοσσαία ποσά.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Ἕλλην μάρτυρ τοῦ Ἀντιοχικοῦ δράματος Κύριλλος Γραμματικῆς, οὐτινος ἡ εἰκὼν εἶναι ἀνηρτημένη εἰς τὴν ἐπίσημον αἴθουσαν τῆς Μονῆς, ἥς πάννυ δικαίως δεόν νὰ θεωρεῖται ὁ κτίτωρ, καὶ οὐτινος ἡ μνήμη, ὡς κληρικοῦ ἁγίου καὶ κατ' ἐξοχὴν φιλανθρώπου, ζωνεῖ διατηρεῖται μέχρι τοῦ νῦν μετὰ τοῦ λαοῦ τῆς ἀρχαίας Σελευκείας καὶ τῶν γερόντων Ἀντιοχέων.

Μ. Πρωτοπρ. Κ. ΜΩΡΑΪΤΑΚΗΣ

ολόκληρον ὀφείλει νὰ ἀποτελῆ ἐνιαῖον σύνολον, τοῦτο δὲ πάλιν πρέπει νὰ κατανεμηθῆ καταλλήλως, διὰ νὰ καταστῆ βαθμηδὸν κτῆμα τῶν Κατηχητοπαίδων. Ἐπιβάλλεται ἐπίσης, ὅπως ἐμπνέεται πάντοτε ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ ἰδίου ἀντικειμένου. Μόνον διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἡ κατηχητικὴ ὕλη εἶναι δυνατόν νὰ καταστῆ σύμμορφος καὶ ἐνιαία καὶ νὰ ἐπιτύχῃ οὕτω τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ. Τοῦτο τὸ ἐπιτυγχάνομεν, ὅταν θέσωμεν ὡς κεντρικὴν ἰδέαν τὸ Θεανδρικὸν Πρόσωπον τοῦ Κυρίου. Πρέπει, ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ κατηχητικὸν ἰδεῶδες νὰ ἔχῃ κυρίως Χριστοκεντρικὸν χαρακτήρα².

Διὰ νὰ χρησιμοποιήσωμεν παραστατικωτέραν εἰκόνα τοῦ ὅλου ζητήματος, θὰ πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὴν ὅλην ὕλην ὡς ἓν δένδρον, τοῦ ὁποίου ρίζα καὶ κορμὸς εἶναι ἡ Εὐαγγελικὴ διδασκαλία περὶ τοῦ προσώπου, τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο λέγοντες, δὲν ἐννοοῦμεν, ὅτι πρέπει διαρκῶς καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς ἓνα ἕκαστον μάθημα τοῦ Κατηχητικοῦ νὰ γίνεται λόγος μόνον περὶ τοῦ Χριστοῦ. Ἐν τούτοις ὅμως ὅλα τὰ μαθήματα ὀφείλουν νὰ εἶναι ἐμπεποτισμένα ἀπὸ τὸ «πνεῦμα καὶ τὸν φωτισμὸν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς σωτηρίας»³ καὶ νὰ κατατείνουσι, ὥστε οἱ Κατηχητόπαιδες νὰ ὀδηγηθοῦν εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν «μέθεξιν» τῆς μυστικῆς ζωῆς Αὐτοῦ. Ὅπως εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ κλάδος μὴ ἐξαρτώμενος καὶ τρεφόμενος ἐκ τοῦ κορμοῦ τοῦ δένδρου, οὕτω πῶς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἀλήθεια διδασκομένη εἰς τὸ Κατηχ. Σχολεῖον ἄνευ ἐξαρτήσεώς της ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ τὸ ἐπιτελεσθῆν ὑπ' Αὐτοῦ κοσμοσωτήριον ἔργον. Πάν ὅ,τι διδάσκωμεν ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὡς κεντρικὸν σημεῖον τὸν Χριστὸν, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ θὰ κατατείνῃ. Τὸ πρόσωπόν Του, ἡ ζωὴ Του, τὸ ἔργον Του ἀποτελεῖ τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν θησαυρὸν τῶν ἀληθειῶν, τὰς ὁποίας θὰ μεταδώσωμεν εἰς τοὺς τροφίμους τοῦ Κατηχ. Σχολείου μας. Ἐκαστον μάθημα ἢ κεφάλαιον ἢ κύκλος τοῦ Κατηχ. Σχολείου θὰ εἶναι καὶ μία ἀκτίς ἢ δέσμη ἀκτίνων, αἱ ὁποῖαι ἐκπέμπονται ἀπὸ τὴν ἀπαστράπτουσαν θεῖαν προσωπικότητα τοῦ Κυρίου, τὸ κοσμοσωτήριον Αὐτοῦ ἔργον καὶ τὴν ὅλην ἁγίαν ζωὴν Του.

Ἡ Χριστοκεντρικότης δύναται νὰ διατηρῆται κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων τοῦ Κατηχ. Σχολείου μας πάντοτε, εἴτε λαμβάνομεν τὸ ὕλικόν μας ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης εἴτε ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἴτε ἐξ ἄλλης τινὸς αὐθεντικῆς πηγῆς (Ι. Παράδοσις, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Ὑμνολογία, Μαρτυρολόγια κλπ). Βεβαίως ἡ Καινὴ Διαθήκη ὀμιλεῖ εὐγλωττότερον καὶ ἀπ' εὐθείας περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εὐκολώτερον σχετίζει ἡμᾶς μετὰ τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπ' Αὐτοῦ παρασχεθεῖσαν ἡμῖν σωτηρίαν. Ἡ Π.Α. ἐνῶ ἀπὸ ψυχολογικῆς ἀπόψεως εὐρίσκειται ἐγγύτερον πρὸς τὸ παιδί, ἐν τούτοις δὲν ὀμιλεῖ ἀμέσως περὶ τοῦ προσώπου

τοῦ Χριστοῦ. Καὶ πάλιν ὅμως εἶναι δυνατόν, νὰ μὴ καταλυθῆ ὁ Χριστοκεντρικὸς χαρακτήρ τῶν εἰς τὸ Κ. Σχολεῖον παρεχομένων θρησκευτικῶν γνώσεων, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη αὗται εἶναι εἰλημμένα ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Π. Διαθήκης⁴.

Ἐπίσης δυνάμεθα νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὰς νοητικὰς δυνάμεις τῶν νέων καὶ τῶν παιδιῶν καὶ νὰ ἱκανοποιήσωμεν τὴν δίψαν αὐτῶν, χωρὶς νὰ τηρήσωμεν αὐστηρῶς τὴν σειρὰν τῶν θεμάτων ἐκ τῆς Παλαιᾶς εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην μεταβαίνοντες, ἀλλὰ ἀναφερόμενοι ἀναμῖξ εἰς ὅλους τοὺς κύκλους τοῦ Κατηχ. Σχολείου καὶ εἰς τὴν Π. καὶ εἰς τὴν Κ.Α.

Τοῦτο ἐπέτυχεν ἡ ἐπὶ τῶν Κατηχ. Σχολείων συσταθεῖσα εἰδικὴ ἐπιτροπὴ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ νέου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος καὶ τῶν νέων ἐνιαίων Κατηχητικῶν Βοηθημάτων. Ἐκεῖ, ὡς θὰ διαπιστώσῃ ὁ ἀναγνώστης, γίνεται χρῆσις κυρίως τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀδιακρίτως, χωρὶς οὕτω νὰ καταλύεται καὶ ἡ Χριστοκεντρικότης τῶν παρεχομένων θρησκευτικῶν γνώσεων. Κυρίως εἰς τὸ κεντρικὸν αὐτὸ σημεῖον ἐστράφη ἡ προσοχὴ ὄλων τῶν φιλοτίμων συνεργασθέντων μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς. Καὶ οὕτως ἐπετεύχθη ὁ κατ' ἐξοχίην Χριστοκεντρικὸς Χαρακτήρ τῶν βοηθημάτων τούτων. Τοῦτο εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν νέων ἐνιαίων Κατηχητικῶν βοηθημάτων καὶ εἰς τοῦτο ἔγκειται ἡ ἰδιαιτέρα ἀξία αὐτῶν.

Τοιοτοτρόπως ἔχομεν καθωρισμένον τὸ θέμα καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας ἐν τῷ Κατηχητικῷ Σχολεῖῳ, μετὰ πᾶσαν ἀκρίβειαν. «Οὐ γὰρ ἔαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον» (Β' Κορ. δ' 5) κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον. Τὸ Κατηχ. Σχολεῖον ὀφείλει νὰ παρέχῃ παντοῦ καὶ πάντοτε τὸ ἄρωμα τῆς γνώσεως τοῦ Χριστοῦ, καθὼς τονίζει καὶ ὁ θεῖος Παῦλος (Β' Κορ. β' 14-15). Ὁ Χριστὸς εἶναι ἀπαραίτητον νὰ παρουσιάζεται διὰ τῆς Κατηχητικῆς διδασκαλίας ὄχι ἀπλῶς ὡς Διδάσκαλος τῆς ὑπερέχου καὶ μοναδικῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς, ἀλλ' ὡς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ ἀπὸ Θεοῦ ἀπεσταλμένος ἡμῖν Σωτῆρ, ὁ διὰ τῆς σταυρικῆς θυσίας Του ἀποκαταλλάξας ἡμᾶς μετὰ τὸν Θεὸν Πατέρα, καὶ ὁ γενόμενος δι' ἡμᾶς «σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις» (Α' Κορ. α' 21).

Κατηχητικὸν Σχολεῖον, μὴ διδάσκον τὰ περὶ τῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Κυρίου, τὰ περὶ τῆς Θεῖας Χάριτος καὶ τὰ περὶ Χριστοῦ ὡς Σωτῆρος καὶ Λυτρωτοῦ, θὰ παρεῖχε διδασκαλίαν κενὴν περιεχομένου, κοσμικὴν, στεῖραν ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς, πεποικιλμένην μετὰ τὰ τεχνητὰ ἄνθη τῆς κοσμικῆς σοφίας καὶ γνώσεως, καὶ θὰ ὁμοιάζε μετὰ ἡμέραν χωρὶς ἥλιον, σῶμα χωρὶς καρδίαν, πλοῖον χωρὶς πηδάλιον, ἄμαξαν χωρὶς τροχοῦς. Τὸ περιεχόμενον τῆς Κατηχητικῆς διδασκαλίας πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀλήθεια περὶ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος οὐδέποτε ἔπαυσεν «ἕως ἄρτι» νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Πρὸ παντὸς ὁ Χριστὸς πρέπει νὰ εἶναι τὸ περιεχόμενον τῆς Κατηχ. διδασκαλίας, διότι Αὐτὸς εἶναι

2. Ἴδε καὶ Π. Τρεμπέλα: «Κατηχητικὴ». Ἀθήναι 1931. σ. 204.

3. Ἴδε Π. Τρεμπέλα: Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 204.

4. Ἴδε Π. Τρεμπέλα: Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 204-205.

«ἡ δόδος καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰωάν. ιδ' 6) καὶ διότι ὁ Ἰδιος ὁδηγεῖ πρὸς τὸν Πατέρα, ὡς εἰς τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς.

Τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ διδάσκειν καὶ κατηγεῖν παρέδωσαν ἡμῖν οἱ Ἀπόστολοι καὶ Μαθηταὶ τοῦ Κυρίου. Οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, οἱ αὐτόπται μάρτυρες τῆς φωτεινῆς προσωπικότητος τοῦ Θεοῦ Διδασκάλου, καὶ οἱ αὐτήκοοι τῆς αἰωνίου περι ἀληθείας Διδαχῆς Του καὶ πιστοὶ τηρηταὶ τῆς ἐντολῆς Ἐκείνου, εὐηγγελίζοντο καὶ κατήγγελλον τὸν θεῖον λόγον ὡς «Εὐαγγέλιον Θεοῦ», ὡς «λόγον τοῦ Κυρίου», ὡς «μυστήριον τοῦ Χριστοῦ» (Κολ. δ' 3), ὡς «λόγον τοῦ Σταυροῦ» (Κολ. δ' 2), ὡς «Εὐαγγέλιον Χριστοῦ» (Β' Κορ. β' 12) καὶ τέλος ὡς «κῆρυγμα» τῆς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ συντελεσθείσης σωτηρίας. Ὅλα τὰ ἐπὶ μέρους σημεῖα τῆς διδασκαλίας τοῦ θεοῦ Παύλου βασιζόμενα σταθερῶς εἰς αὐτὸ τὸ κέντρον: «Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν», λέγει, «Χριστὸν ἐσταυρωμένον... Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν» (Α' Κορ. α' 23, 24).

Ἄλλωστε προαιωνίως ἡ οἰκονομία τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου ἐθεμελιώθη ἐπὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ὁ Θεὸς Πατὴρ ἠθέλησε νὰ συγκεντρώσῃ πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς (Ἐφεσ. α' 10). Μὲ τὸν Χριστὸν ἄρχεται ἡ νέα δημιουργία. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, τὰ Μυστήρια, ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν, ἡ ζωὴ τῆς χάριτος, ἡ τελικὴ δόξα καὶ ἡ τιμὴ, δὲν εἶναι παρὰ τὸ ἀποτέλεσμα καὶ ὁ γλυκὺς καρπὸς τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰ. Χριστοῦ. Ἀξιοποιοῦντες τὰς αἰωνίους ταῦτας ἀληθείας δυνάμεθα νὰ ἀφεληθῶμεν ποικιλοτρόπως, νὰ σωθῶμεν.

Ἡ συγκέντρωσις καὶ ἡ κατανομὴ τῆς ὕλης, ὡς ἐτονίσσαμεν καὶ ἀνωτέρω, καθιστᾷ δυνατὴν τὴν ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἀπομνημόνευσιν καὶ εὐκολωτέραν τὴν ἀφομοίωσιν τῶν θεμελιωδῶν στοιχείων τῆς οἰκονομίας τῆς σωτηρίας. Τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ Διδασκάλου, τὸ ὁποῖον φανεροῦται ἀπαστράπτου μετὰ ἀπὸ κάθε διδασκομένην ἀλήθειαν, διευκολύνει κατὰ πολὺ τὸ ἔργον τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, ἀκόμη καὶ ἐκεῖ ὅπου παρουσιάζονται δυσκολίαι καὶ δυσμενεῖς συνθήκαι⁵, ὅπως δυστυχῶς συμβαίνει εἰς τὴν δύσκολον καὶ στεῖραν σχεδὸν ἠθικῶς καὶ θρησκευτικῶς ἐποχὴν μας. Ἐξ ἄλλου τὸ ἴδιον πρόσωπον τοῦ Κυρίου, τὸ ὁποῖον κυριαρχεῖ ἐπὶ τῆς ἱστορίας δὲν ἔπαυσε νὰ κυριαρχῇ εἰς τὸν κόσμον καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, καὶ νὰ γίνεταί προσιτὸν εἰς κάθε ἄνθρωπον διὰ τῆς πίστεως. Ὅθεν καθιστῶντες κέντρον τῆς διδασκαλίας ἐν τῷ Κατηχ. Σχολεῖῳ τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου, ἐπιβάλλεται νὰ δημιουργήσωμεν καὶ τὴν ἀπαιτουμένην οἰκειότητα τῶν μαθητῶν μετὰ τοῦ προσώπου Ἐκείνου.

Βεβαίως ὀφείλομεν νὰ προσέξωμεν ἰδιαίτερος, ἵνα μὴ διὰ τῶν συνεχῶς προστιθεμένων στοιχείων ὁ Χριστοκεντρισμὸς καταστῇ ἐν ἁπλοῦν μηχανικὸν ἄθροισμα. Πρὸς τοῦτο τὸ παράδειγμα καὶ ἡ διδα-

σκαλία τοῦ Κυρίου θὰ συμπληροῦνται διὰ τοῦ καθ' αὐτὸ ἠθικοῦ μέρους τῆς διδασκαλίας. Κατόπιν τούτων γίνεται αὐτονόητον, ὅτι περισσότερο παντὸς ἄλλου τὸ δόγμα ἔχει ἀνάγκην Χριστολογικῆς ἀναπτύξεως.

Ἐκεῖ ὅπου ἡ Χριστοκεντρικότης ὀφείλει νὰ ἐκτεθῇ μὲ ὄλην τὴν τὴν σαφήνειαν εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ περι τῆς Ἀπολυτρώσεως κεφαλαίου. Εἰς τὸ ὅλον ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ κόσμου ἡ προσωπικότης τοῦ Κυρίου πρέπει νὰ κυριαρχῇ. Τὸ Κατηχητικὸν ἴσταται μακρὰν τῆς ἀποστολῆς του, ἐὰν δὲν ὀμιλῇ καὶ δὲν ἐκθέτῃ ἐπακριβῶς τὰ γεγονότα ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ μέχρι τῆς σταυρικῆς Θυσίας εἰς τὸν Γολγοθᾶν, τῆς Ἀναστάσεως, τῆς Ἀναλήψεώς Του καὶ τῆς Πεντηκοστῆς. Ἡ Γέννησις, Ἡ Ὑπαπαντή, ἡ Μεταμόρφωσις, τὸ Πάθος, ἡ Ἀνάστασις, ἡ Ἀνάληψις εἶναι τὰ κύρια θέματα, ποῦ θὰ ἀποτελέσουν τὴν σπονδυλικὴν στήλην τῆς Κατηχητικῆς διδασκαλίας. Ὁ ρόλος τοῦ Κατηχητοῦ εἶναι νὰ συνειδητοποιήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ τὴν λυτρωτικὴν ἀξίαν τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ. Τὰ ἀρχέγονα σύμβολα πρέπει νὰ ἐξηγηθῶσι προσαρμοζόμενα καὶ ταῦτα εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ Κυρίου. Πάντως λόγος πρέπει νὰ γίνῃ εἰς τὸ Κατηχητικὸν καὶ περὶ τῶν προσώπων καὶ περὶ τῶν γεγονότων τῆς Π. Διαθήκης, τὰ ὁποῖα συμβολίζουν τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου. Αἱ προφητεῖαι ἐπίσης, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὸ πρόσωπον, τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου δίδουν ἀρκετὸν ὕλικὸν εἰς τὴν Κατηχ. διδασκαλίαν. Ἡ σύγκρισις τοῦ πρώτου Ἀδάμ πρὸς τὸν Χριστόν, ὡς τὸν νέον Ἀδάμ, παρουσιάζει τὸν Κύριον θεμελιωτὴν τοῦ νέου περιουσίου λαοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κατὰ χάριν ἐκλεκτοῦ. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀκριβῶς ἔχομεν τὴν εδκαίριαν νὰ ἀναφερθῶμεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς εἰς τὴν δημοσίαν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ, νὰ ὑπογραμμίσωμεν τὸ διδακτικὸν ἔργον Του καὶ νὰ παρουσιάσωμεν αὐτὸν ὡς πρότυπον ἀνθρώπου καὶ Διδασκάλου.

Ἰδιαίτερος πρέπει νὰ ἐξαρθῇ τὸ Πάθος καὶ ἡ σταυρικὴ Θυσία, τῆς ὁποίας ἡ λυτρωτικὴ δύναμις εἶναι ἀπέραντος. Θὰ κληθῶν ἐδῶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Κατηχ. Σχολεῖου, νὰ γίνουιν μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ «ὡς τέκνα ἀγαπητὰ» τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ περιπατήσουν «ἐν ἀγάπῃ, καθὼς ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας» (Ἐφεσ. ε' 1-2).

Ὡσαύτως καὶ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ θὰ τονισθῇ καὶ θὰ ἐξαρθῇ εἰς εἰδικὰ μαθήματα τοῦ Κατηχ. Σχολεῖου, διότι αὕτη ἀποτελεῖ τὸ ἀποκορύφωμα καὶ τὴν κατακλείδα τοῦ λυτρωτικοῦ Του ἔργου, ὡς καὶ τὴν ἐγγύησιν ἐπὶ τῆς μελλούσης ἰδικῆς μας σωματικῆς ἀναστάσεως. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου αἰσθητοποιεῖ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ Προσώπου Του, ἀποτελεῖ δὲ τὸ ἐχέγγυον καὶ διὰ τὴν ἰδικὴν μας ἀνάστασιν καὶ δόξαν.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. Π. ΠΟΛΥΜΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

5. Ἴδε I. A. Jungmann: «Katechetik», ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ Bruxelles 1955, σ. 92.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Μ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ

ἐπὶ τῶν Ψαλμικῶν καὶ Παροιμιῶν ἀναγνώσμάτων, τῶν παρ' ἡμῖν
λειτουργικῶν ἐντύπων, πρὸς ἀμεμπτοτέρα ἀυτῶν ἐκτύπων.*

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΝ

Βενετία, Τυπογραφία Φοῖνικος 1856

72. Σελ. 8, α'. (Ψαλμ. 97, 4). «Ἀλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ... ψάλλατε δὴ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ». Διόρθωσον κατ' ἀόριστον ψάλλατε, συμφώνως τῷ «Ἀλαλάξατε».

73. Σελ. 83, β'. (Παροιμ. 9, 7). «Ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ, μωμήσεται ἑαυτὸν· οἱ γὰρ ἔλεγχοι τῷ ἀσεβεῖ, μὴ λωπες αὐτῷ». Τὸ ὑπογραμμισθὲν μέρος δὲν ὑπάρχει εἰς τοὺς μεγ. κώδικας. Μοι φαίνεται ὅτι παρέλκει.

ΜΗΝΑΙΑ

Βενετία, Τυπογραφία Φοῖνικος 1852

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

74. Σελ. 3, α'. Παροιμιῶν τὸ Ἀνάγνωσμα (8, 28-29). «... Ἡνίκα ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ ἄνω νέφη, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει πηγάς τῆς ὑπ' οὐρανόν· ἐν τῷ τιθέναι τῇ θαλάσῃ ἀκριβασμόν... καὶ ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ θεμέλια τῆς γῆς, ἤμην παρ' αὐτῷ». Ἐξέπενσε τὸ χρονικὸν ὡς πρὸ τοῦ ἰσχυρὰ, ὅπερ ἀπαντᾷ εἰς ὄλους τοὺς κώδικας. Διόρθωσον λοιπὸν «καὶ ὡς ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ θεμέλια» καὶ θὰ ἔχῃς κατὰ σειρὰν τέσσαρας χρονικὰς προτάσεις: ἡνίκα ἰσχυρὰ ἐποίει· ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει ἐν τῷ τιθέναι ἀκριβασμόν· καὶ ὡς ἰσχυρὰ ἐποίει.

75. Σελ. 11, β'. (Ψαλμ. 97, 4). «Ψάλλατε δὴ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ». Διόρθωσον καὶ πάλιν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κωδίκων: Ψάλλατε δὴ.

76. Σελ. 12, α'. (Ψαλμ. 134, 3). «Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, ψάλλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ». Ἀφοῦ τὸ α' ῥῆμα εἶναι ἀόριστος, καὶ τὸ β' ὀφείλει νὰ εἶναι ἀόριστος. ψάλλατε.

77. Σελ. 50, α'. (Ψαλμ. 26, 2). Τὸ ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ' ἐμὲ κακοῦντας τοῦ φαγεῖν τὰς σάρκας μου δὲν πρέπει νὰ χωρισθῇ διὰ τελείας, ἀλλὰ διὰ κόμματος· ἄλλως, δὲν θὰ ἔχη ποῦ νὰ στηριχθῇ. Ἴδου ὁ στίχος ὀλόκληρος καὶ ἀδιχοτόμητος: «Ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ' ἐμὲ κακοῦντας τοῦ φαγεῖν τὰς σάρκας μου, οἱ θλίβόντές με καὶ οἱ ἐχθροὶ μου αὐτοὶ ἡσθένησαν καὶ ἔπεσον.»

78. Σελ. 54, β'. (Ψαλμ. 73, 9). «Τὰ σημεῖα αὐτῶν οὐκ εἶδομεν· οὐκ ἔστιν ἔτι προφήτης». Ὑπέδειξα ἤδη ὅτι ἡ γραφὴ αὕτη τοῦ κώδικος Τ ὕστερεῖ κατ' ἔννοιαν τῆς τῶν λοιπῶν κωδίκων: «Τὰ σημεῖα ἡμῶν» δηλ. τὰς ἑορτάς μας ἐχάσαμεν ὑπὸ τὸν ζέον ζυγόν.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 73 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

79. Σελ. 186, α'. Παροιμιῶν τὸ Ἀνάγνωσμα. Τὸ ἀνάγνωσμα τοῦτο δὲν εἶναι μίᾳ συνεχῆς περικοπῇ ἀπὸ τοῦ βιβλίου τῶν Παροιμιῶν, ἀλλ' ἀπάνθισμα ἔνθεν κάκειθεν, συνηρμοσμένον ἀπὸ τὰ ἐξῆς παροιμιῶν ἀποσπάσματα: ι', 6-7. γ', 13-15. η', 32-35. η', 12-14. η', 17. η', 5-9. Δὲν εἶναι ἄρα ὀρθὸν νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀναγνώσματος τοῦτου ὡς παραπομπὴ τό: **Κεφ. ι', 7. γ', 13**, τὸ ὅποιον ἀληθεύει μὲν διὰ τοὺς πρώτους τοῦ ἀρχικοῦ στίχους, ὅχι ὅμως καὶ διὰ τοὺς ἀκολουθοῦντες.

Ἔρχομαι εἰς τινὰς λεπτομερείας ἐπὶ τοῦ στίχου: «ὅτι ἐγὼ ἡ σοφία κατεσκεύασα βουλήν, καὶ γνώσιν, καὶ ἔννοιαν· ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην» (**Παροιμ. 8, 12**). Ἐν πρώτοις τὸ κατεσκεύασα δὲν ὑπάρχει εἰς τοὺς ἐγκύριους κώδικας, περιέχοντας ἀπ' αὐτοῦ τὴν λέξιν κατεσκεύασα. Ὡς ὁ Θεὸς «φῶς οἰκεῖ», οὕτω καὶ ἡ συναϊδὸς αὐτῇ Σοφία σκηνώμα τῆς τὴν βουλήν ἔχει. Ἐπειτα δὲ διατὶ μέση στιγμή πρὸ τοῦ ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην; ποία χωλὴ ἔννοια ἐντεῦθεν θὰ προκύψῃ; Ὁ στίχος συνωνυμικῶς ἔχων τὰ δύο του κῶλα παραλληλιζόμενα, πρέπει νὰ στιχθῇ ὡς ἐξῆς:

Ἐγὼ ἡ σοφία κατεσκεύασα βουλήν·
καὶ γνώσιν καὶ ἔννοιαν ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην.

80. Σελ. 199, α'. Τὸ αὐτὸ ἀπὸ τῶν Παροιμιῶν ἀνάγνωσμα, διὰ τὸ ὅποιον αἱ αὐταὶ παρατηρήσεις ἰσχύουσι.

ΜΑΡΤΙΟΣ

81. Σελ. 99, α'. Παροιμιῶν τὸ Ἀνάγνωσμα. (Παροιμ. 9, 7). «Οἱ γὰρ ἔλεγχοι τῷ ἀσεβεῖ μῶλωπες αὐτῷ». Ὁ ἐκδότης ἀντελήφθη ὅτι τὸ γλῶσσημα τοῦτο εἶναι ἄσχετον πρὸς τὸ προκείμενον καὶ τὸ συνέκλεισεν εἰς παρένθεσιν.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

82. Σελ. 73. (Παροιμ. 9, 7). Καὶ πάλιν «οἱ γὰρ ἔλεγχοι τῷ ἀσεβεῖ μῶλωπες αὐτῷ».

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

83. Σελ. 52 καὶ Σελ. 79. (Παροιμ. 9, 7). Τὸ αὐτὸ γλῶσσημα.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

84. Σελ. 82, β'. (Παροιμ. 10, 6-7 κλπ). «Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων». Ὅρα ὅσα ἐσημείωσα διὰ τὸ ἐν Σελ. 186 τοῦ Μηναιῶν Ἰανουαρίου ἀνάγνωσμα.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

85. Σελ. 27, α'. (Παροιμ. 10, 6 - 7 κλπ). Καὶ πάλιν «Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων».

86. Σελ. 182, α'. (Ψαλμ. 44, 3). «Περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, Δυνατέ. Ἦ ὠραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου.» Τὸ ὑπογραμμισθὲν μέρος ἀνήκει εἰς τὸ περιζώσαι τὴν ῥομφαίαν σου. Δὲν χρειάζεται λοιπὸν πρὸ αὐτοῦ ἄνω στιγμῆ, ἀλλὰ κόμμα. «Περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, Δυνατέ, τῇ ὠραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου· καὶ ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασιλευε κλπ».

87. Αὐτόθι. (Ψαλμ. 44, 8). «Ἀπὸ βάρων ἐλεφαντίνων, ἐξ ὧν εὐφρανάν σε». Διόρθωσον μετ' αὐξήσεως, ὡς καὶ εἰς τοὺς κώδικας; ἡ ὑφρανάν σε.

88. Σελ. 187, α'. (Ψαλμ. 131, 15). «Τὴν θύραν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω, τοὺς πτωχοὺς αὐτῆς χορτάσω ἄρτων». Εἰς τὰ ἀπόγραφα κείται τὴν θύραν, δηλ. τὴν τροφήν· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ μόνον ὀρθόν, ὡς μαρτυρεῖ τὸ συνωνυμικῶς ἐπιφερόμενον ἄρτων.

ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟ ΜΕΓΑ

Βενετία, Τυπογραφία Φοίνικος 1851

89. Σελ. 99. (Ψαλμ. 122, 4). «Ἐπὶ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν, τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθνηοῦσι κλπ». Ὁ παραλληλισμὸς τῶν ἐννοιῶν ἀπαιτεῖ τὴν μεταβολὴν τοῦ κόμματος εἰς ἄνω τελείαν, ὅπως ἡ ἐννοια καταστῆ εὐληπτοτέρα. Διόρθωσον λοιπὸν:

«... ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν ἐξουδενώσεως, ἐπὶ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν· τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθνηοῦσι, καὶ ἡ ἐξουδένωσις τοῖς ὑπερηφάνοις!»

Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ τοῦ ἐντύπου στίξις ἀκολουθεῖ τὸ πρῶτυπον, ἀλλ' ἐπὶ βλάβῃ τῆς σαφηνείας.

90. Σελ. 100. (Ψαλμ. 126, 2). Ὡς ἐτυπώθη τὸ ὅταν δῶ τοῖς ἀγαπητοῖς αὐτοῦ ὕπνον, προηγηθείσης ἄνω στιγμῆς, μένει λογικῶς μετέωρον. Μεταβληθῆτω λοιπὸν ἡ ἄνω στιγμὴ εἰς κόμμα· καὶ θὰ ἔχωμεν:

«Ἐγείρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι οἱ ἐσθίοντες ἄρτον ὀδύνης, ὅταν δῶ τοῖς ἀγαπητοῖς αὐτοῦ ὕπνον».

91. Σελ. 101. (Ψαλμ. 131, 3). Ἐπειδὴ τὸ σημεῖον: ἐπέχει θέσιν εἰσαγωγικῶν εἰς τὰ λειτουργικά μας βιβλία, τεθῆτω πρὸ τοῦ Εἰ εἰσελεύσομαι εἰς σκηνώμα οἴκου μου, εἰ δώσω ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου κλπ, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν εὐχὴν αὐτολεξεί, ἣν ἠύξατο ὁ Δαβὶδ τῷ Θεῷ Ἰσραὴλ.

Ἡ αὐτὴ παρατήρησις ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ἐν τῷ αὐτῷ Εὐχολογίῳ σελ. 318.

92. Σελ. 295. «Παροιμιῶν τὸ Ἀνάγνωσμα. Κεφ. γ', 10». Διόρθωσον τὴν παραπομπὴν διὰ τοῦ: **Κεφ. γ' 19.**

93. Σελ. 316. (Ψαλμ. 83, 3). Ἐπειδὴ τὸ «τὰ

θυσιαστήριά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων» εἶναι ἐπεξηγησις τοῦ προηγηθέντος οἰκίαν καὶ νοσσιάν, μοὶ φαίνεται ὅτι ὁ στίχος θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ στιχθῆ ὡς ἐξῆς: «Καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν καὶ τρυγῶν νοσσιάν ἑαυτῇ, οὐ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς: τὰ θυσιαστήριά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ Βασιλεὺς μου καὶ ὁ Θεός μου».

94. Σελ. 403. (Ψαλμ. 118, 137). «Δίκαιος εἶ, Κύριε, καὶ εὐθεῖς αἱ κρίσεις σου». Αὐτὴ εἶναι ἡ γραφὴ τῶν κωδίκων: εὐθεῖς αἱ κρίσεις σου». Παρὰ τισὶ δὲ καὶ εὐθῆς ἡ κρίσις σου. Συνήθως ἡ φράσις ἐν τοῖς λειτουργικοῖς ἡμῶν ἐντύποις διορθοῦται διὰ τοῦ εὐθεῖαι αἱ κρίσεις σου, τὸ ὁποῖον εἶναι μὲν γραμματικῶς ἀσπαστότερον, δὲν ἔχει ὅμως συνευδοκούντας καὶ τοὺς κώδικας.

95. Σελ. 508. (Ψαλμ. 78, 10). «Μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη: ποῦ ἐστὶν ὁ Θεὸς αὐτῶν; καὶ γνωσθῆτω ἐς τοὺς ἔθνεσιν κλπ». Τυπογρ. λάθος ἀντί: ἐν τοῖς ἔθνεσιν.

ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟ ΜΕΓΑ

Βενετία, Τυπογραφία Φοίνικος 1851

96. Σελ. 12. (Ψαλμ. 118, 137). «Δίκαιος εἶ, Κύριε, καὶ εὐθεῖαι αἱ κρίσεις σου». Κατὰ διόρθωσιν τοῦ ἐκδότου, ἀντὶ τοῦ τῶν κωδίκων εὐθεῖς.

97. Σελ. 23. (Ψαλ. 64, 10). «Τὰς ἀύλακας αὐτῆς μέθυσον». Κατὰ διόρθωσιν καὶ τοῦτο τοῦ ἐκδότου, ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς ἀπογράφοις τοῦς ἀύλακας.

98. Αὐτόθι. (Ψαλμ. 64, 13). «Πιανθήσονται τὰ ὠραῖα τῆς ἐρήμου». Οὕτω φέρεται ἐκ. κώδ. ca. Συνηθεστέρα ὅμως καὶ προτιμότερα ἡ γραφὴ «πιανθήσονται τὰ ὄρη τῆς ἐρήμου», ἡ ἀνταποκρινόμενῃ εἰς τὸ ἐπιφερόμενον β' κῶλον «καὶ ἀγαλλίασιν οἱ βουνοὶ περιζώσσονται», καὶ ζωηρότερον ἐκφράζουσα τὰς γονιμοποιούς εὐλογίας τοῦ ὑετοῦ. Τὸ νὰ πιανθῶσι τὰ ὠραῖα ἀποτελεῖ ταῦτολογίαν. Τὸ νὰ πιανθῶσι τὰ κατεσκληρότα ὄρη προκαλεῖ τὸν εὐσεβῆ θυμασμόν.

99. Σελ. 24. (Ψαλμ. 65, 15). «Ὁλοκαυτώματα μεμυλωμένα ἀνοίσω σοι». Οἱ κώδικες ἀγνοοῦσι τὸ «μεμυλωμένα» περιέχουσι δὲ μεμυαλωμένα.

100. Σελ. 26. (67, 17). Τὸ ἄρμα τοῦ Θεοῦ μωρισπλάσιον, χιλιάδες εὐθυνοῦντων». Χονδροειδέστατον λάθος. Διόρθωσον: εὐθηνούντων.

101. Σελ. 27. (Ψαλμ. 67, 30). Ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου... τοῦ ἐγκλεισθῆναι τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ». Εἶπα ἤδη, ὅτι εἰς τὰ ἀπόγραφα ἐγκλεισθῆναι δὲν ὑπάρχει· ἀλλ' ἦ: τοῦ μὴ ἀποκλεισθῆναι, ἦ: τοῦ ἐκκλεισθῆναι.

102. Σελ. 88. (Ψαλμ. 31, 9). «Ἐν κημῷ καὶ χαλινῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαις». Καλῶς ἔχει. Ἄλλ' ἐκ τῶν ἀπογράφων ἄλλα μὲν, ὡς εἶπα καὶ προηγουμένως, περιέχουν ἄγξαι, ἄλλα δὲ ἄγξῆς.

103. Σελ. 95. (Ψαλμ. 55, 7-7). «Καθάπερ ὑπέμειναν τὴν ψυχὴν μου, ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς ὡσεὶς αὐτοῦς, ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάξεις». Ἐξαιρέσει τοῦ κώδικος Τ περιέχοντος μηθ εν ο σ ὡ σ η ς, πάντες οἱ ἄλλοι ἀναγράφουν ὑπὲρ τοῦ μηθ εν ὸ σ ὡ σ ε ι ς. Ὑπέδειξα ἀλλαγῶν, πῶς ἀπαιτεῖται τελεία μὲν παῦλα πρὸ τοῦ Ὑπὲρ τοῦ μηθ εν ὸ σ ὡ σ ε ι ς, ἐρωτηματικὸν δὲ μετ' αὐτό, ἀντὶ ἀπλοῦ κόμματος.

104. Σελ. 120. (Ψαλμ. 103). Τοὺς στίχους 14-15 τοῦ Προοιμιακοῦ καὶ ἐνταῦθα διαίρεσον καὶ στῆξον οὕτως:

14 Ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς.

15 Καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου, τοῦ ἰλαρῦναι πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ· καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου σρηρίζει.

16 Χορτασθήσονται κλπ.

105. Σελ. 133. Ψαλμὸς Υἱ', 90. Διόρθωσον «Ψαλμὸς Η'» θεις τὸ ψηφίον «κόππα», δι' οὗ δηλοῦται ἐν τῇ ἀλφαβητ. ἀριθμήσει τὸ 90.

ΑΓΙΑΣΜΑΤΑΡΙΟΝ ΤΟ ΜΕΓΑ

Βενετία, Τυπογραφ. Ὁ Φοῦνιξ 1899

106. Σελ. 189. (Ψαλμ. 118, 57). «Μερίς μου εἶ Κύριε, εἶπα π ο ὕ φυλάξασθαι». Διόρθωσον «εἶπα τ ο ὕ φυλάξασθαι» ὡς ὁ κώδιξ Α. Ἄλλοι δὲ κώδικες περιέχουν ἀπλῶς: «εἶπα φυλάξασθαι».

107. Σελ. 190. (Ψαλμ. 118, 72). «Ἀγαθὸν μοι νόμος τοῦ στόματός σου». Ἐξέπεσε τὸ ἄρθρον. Διόρθωσον: «Ἀγαθὸν μοι ὁ νόμος τοῦ στόματός σου».

108. Σελ. 192. (Ψαλμ. 118, 103). «Ὡς γλυκέα τῶ λάρυγγί μου τὰ λόγιά σου, ὑπὲρ μέλι τῶ στόματί μου;» Τὸ ἐρωτηματικὸν δὲν χρειάζεται ἐκτὸς ἂν ἀντ' αὐτοῦ τεθῆ θαυμαστικόν, ἀπαιτούμενον ὑπὸ τοῦ ἀρχικοῦ: ὡς γ λ υ κ έ α!

109. Αὐτόθι. (Ψαλμ. 118, 105). «Λύχνος τοῖς ποσί μου ὁ νόμος σου, καὶ φῶς τοῖς τρίβοις μου». Διόρθωσον τὰ ἵς τρίβοις μου, καθὼς φέρεται καὶ παρ' ἅπασι τοῖς ἀπογράφοις.

110. Αὐτόθι. (Ψαλμ. 118, 113). «Παρανόμος ἐμίσησας, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα» Ἀμφότερα τὰ ρήματα εἶναι ἀ' ἐνικοῦ προσώπου. Γράψον λοιπόν: ἐμίσησα... ἠγάπησα

111. Σελ. 193. (Ψαλμ. 118, 127). «Διὰ τοῦτο ἠγάπησας τὰς ἐντολάς σου». Τὸ αὐτὸ λάθος. Ὁ ἀγαπήσας τὰς θείας ἐντολάς εἶναι ὁ ψαλμωδός. Διόρθωσον λοιπόν: «Διὰ τοῦτο ἠγάπησα κλπ».

112. Αὐτόθι. (Ψαλμ. 118, 130). «Ἡ δὴλωσις τῶν λόγων σου φωτιεῖ καὶ συνετεῖ» Διόρθωσον: «φωτιεῖ καὶ συνετεῖ» ἀμφότερα εἰς μέλλ. χρόνον.

113. Σελ. 195. (Ψαλμ. 118, 151). «Ἐγγὺς εἶ σύ Κύριε, καὶ πᾶσα αἰὸδοί σου ἀλήθεια». Γράψον: «καὶ πᾶσα αἰὸδοί σου ἀλήθεια».

114. Σελ. 238. (Ψαλμ. 23,5). «Ὁ ὕτως ληφεται εὐλογίαν παρὰ Κυρίου». Διόρθωσον «Ὁ ὕτως (δηλ. ὁ ὡς ἄνω χαρακτηρισθεὶς ἀθῶος χερσὶ καὶ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ κλπ) λήφεται εὐλογίαν παρὰ Κυρίου».

115. Σελ. 241. (Ψαλμ. 83,3). «Καὶ γὰρ στρουθίον εὖρεν ἑαυτῷ οἰκίαν... οἱ θύσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς». Προφανὲς τυπογρ. λάθος. Γράψον: («οὐ θήσει») τοῦ ρημ. τίθημι.

116. Αὐτόθι. (Ψαλμ. 83, 5-6). «Μακάριος ἀνὴρ, ὃ ἐστὶν ἀντίληψις αὐτῷ παρὰ σοῦ· ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ κλαυθμῶνος, εἰς τὸν δὲν τόπον ἔθετο». Πρόσθετε τὸ ὑπογραμμισθὲν ἐνταῦθα μέρος, τὸ ὁποῖον ὀλόκληρον ἐξέπεσε ἀπὸ τοῦ παρόντος Ἀγιασματαρίου.

ΠΙΝΑΞ ΔΙΟΡΘΩΤΕΩΝ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΧΩΡΙΩΝ

Οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν εἰς τὴν ὑφ' ἡμῶν γενομένην ἀρίθμησιν τῶν παρατηρήσεων.

α) ΕΚ ΤΩΝ ΨΑΛΜΩΝ

Ἐπιγραφαι	1	80,4	17
21,31	67	83,3	93.115
23,5	114	83,5-6	116
26,2	77	88,7	18
31,9	2.102	88,49	19
34,3	3.68	91,8-9	20
34,6	69	97,4	72.75
40,9	4	103 ἐπιγραφή	21
44,3	86	103,14-15	22.104
44,8	87	104,13	23
44,9	5	118,57	106
53,7	70	118,72	107
55,7-8	6.103	118,103	108
64 ἐπιγραφή	7	118,105	109
64,10	97	118,113	110
64,13	8.98	118,127	111
65,15	9.99	118,130	112
67,17	100	118,137	94.96
67,30	101	118,143	24
67,31	10	118,151	113
71 ἐπιγραφή	11	122,4	89
72 ἐπιγραφή	12	126,2	90
73,9	13.78	131,11	25
73,21	14	131,15	88
77 ἐπιγραφή	15	134,3	76
77,60	16	139,5	71
78.10	95		

β) ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ

1,23	26	11,21	47
1,25	27	12,13	48
1,30	28	12,22	49
1,31	29	12,26	50
3,1	30	14,17	51
3,15	31	14,26	52
3,16	32	15,28	53

ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΝ

«Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν»

(Ἰωάνν. ιε', 18).

Χαραλάμπους τοῦ ἐνδόξου ἀθλοφόρου καὶ ἱερομάρτυρος τὴν ἱεράν καὶ πανάρετον μνήμην πανηγυρίζει σήμερον εὐκλεῶς ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Καὶ μετ' αὐτῆς περιχαρῶς συνορτάζει καὶ ἡ πόλις ἡμῶν, τῆς Πρεβέζης, τὸν πάνσεπτον αὐτῆς πολιοῦχον Ἅγιον. Ἀπὸ κοινοῦ δὲ μέλπουν ὕμνους ἐγκωμίων καὶ ἀξιοχρέως δοξολογοῦν τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, διότι ἐχάρισεν ἡμῖν προστάτην θερμὸν καὶ ἀντιλήπτορα ταχινόν, τὸν μέγαν ἐν ἱερομάρτυσιν καὶ θαυμαρτουγὸν Χαραλάμπην.

Δεῦτε, λοιπόν, φιλομάρτυρες πάντες. Προσέλθωμεν εὐλαβῶς ἐν τῇ θεοπεσίᾳ πανηγύρει. Πανηγυρίσωμεν πνευματικῶς. Καὶ εὐωχηθῶμεν ἐνθέως. Ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῆς παρίσταται λαμπροφανῆς ἐν μέσῳ τῆς πανηγύρεως. Προβάλλει τὴν στερρὰν αὐτοῦ πίστιν καὶ τὴν ἀνεξάντλητον ὑπομονήν, τὰς ἀριστείας τῶν παλαισμάτων καὶ τὴν ἐν γένει μαρτυρικὴν αὐτοῦ ζωὴν.

Ὡ! Διὰ τοὺς θέλοντας «εὐσεβῶς ζῆν» (Β' Τιμοθ. γ', 12) καὶ δὴ καὶ μάλιστα διὰ τοὺς ἐπιποθοῦντας νὰ ἐκδαπανήσουν τὴν καθ' ὅλου ζωὴν αὐτῶν ἐν τῷ ἱερῷ ἔργῳ τῆς θείας διακονίας ἐπιφυλάσσονται ἀναμφιβόλως μύρια ἑκάστοτε δεινά, προερχόμενα ἐκ τοῦ κόσμου τῆς ἀσεβείας καὶ ἀπιστίας. Περὶ τῆς ἀληθείας δὲ ταύτης, ὡς ἠκούσαμεν εἰς τὸ σημερινὸν εὐαγγελικὸν ἀνάγνωσμα, αὐτὸς ὁ Κύριος ὠμίλησεν ἀπευδῶς, ὀλίγον πρὸ τῆς εἰς τὸν σταυρικὸν θάνατον παραδόσεως Αὐτοῦ, εἰπὼν: «εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν».

Καὶ ὁ ἑορταζόμενος ἱερομάρτυς ταύτους τοὺς λόγους ἔλαβε σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν, καὶ ἐχώρησεν εὐθαρσῶς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ προορισμοῦ καὶ τὴν πραγμάτωσιν τῶν μεγαλοπνῶων σχεδίων του· τούτεστι τὴν ἐπικράτησιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ

3,26	33	17,7	54
3,32	34	17,21	55
4,2	35	18,1	56
4,5	36	19,25	57
5,12	38	21,5 ¹	58
5,16	39	21,18	59
6,1	40	21,20	60
8,12	79.80.84.85	21,29	61
8,19	42	21,30	62
8,20	43	23,20	63
8,28-29	74	23,27	64
9,7	44.73.82.83	31,23	65
9,18	54	31,26	66
10,13	46		

Ἐπιμελεῖα Ἰ. Μ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ

1. Τὸ χωρίον τοῦτο, ὑπάρχον εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν κείμενον καὶ εἰς τὸ ἐκ τῶν Παροιμιῶν ἀνάγνωσμα τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Τρίτης πρὸ τῶν Βαίων ἐν τῷ Τριῳδίῳ, δὲν εὐρίσκεται εἰς οὐδεμίαν τῶν ἐκδόσεων τῶν Ο'.

ἐπὶ τῆς γῆς· τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ θεοῦ Αὐτοῦ θελήματος· τὴν μεταλαμπάδευσιν τοῦ ἀνεσπέρου φωτὸς τῆς νέας ἐν Χριστῷ κοσμογονίας, διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς ἐκείθεν ἐκπηγαζούσης λυτρωτικῆς θείας χάριτος. Καὶ ἰδοὺ πῶς.

1. Εὐχαρίστως ἐπωμίζεται τὴν διπλὴν τιμὴν. Τέλη τοῦ πρώτου αἰῶνος ἐπιφανόμενος καὶ εἰς περιβάλλον εἰδωλολατρικὸν διαβίων, δέχεται μετὰ χαρᾶς, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα, πιστεύει ἀκραδάντως εἰς Αὐτόν, καὶ ὑποτάσσεται ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ τὴν αἱματόβρεκτον σημαίαν τοῦ Σταυροῦ Του. «Ὁλος ἐκ νεότητος ἀνατεθεὶς τῷ Δεσπότη, τοῦτον ἐπεπόθησε καὶ αὐτοῦ τοῖς ἰχνεσιν ἠκολούθησε».

Ὡ! Πόσα σκωπτικὰ σχόλια ἤκουσε τότε. Ποσάκις τῷ ὑπεδείχθη ἐπιμόνως νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πλάνην αὐτοῦ. Πόσα δὲ μέσα δὲν ἐπεστρατεύθησαν παρὰ γνωστῶν, φίλων καὶ ἄλλων παραγόντων διὰ νὰ μεταβάλῃ τὸ φρόνημα αὐτοῦ, νὰ διασκεδασθοῦν αἱ μεγάλαι αὐτοῦ ἀποφάσεις, καὶ νὰ διασαλευθῶν αἱ σωτήριαι αὐτοῦ πεποιθήσεις.

Ἄλλ' ἐστάθη πάντῃ ἀδύνατον. Ὁ πιστὸς Χαραλάμπης ἐμμένει. Καὶ σταθερῶς τὸν Χριστόν ὁμολογεῖ. Δὲν τὸν σαγηνεύουν αἱ ἡδοναὶ τῆς σαρκός, καίτοι εἶναι νέος, κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ αἰσθάνεται σφρίγος ζωῆς. Οὔτε τὸν συγκινοῦν ὁ χρυσὸς καὶ τὰ πλοῦτ'· τὰ ἀξιώματα καὶ τὰ τοῦ κόσμου ἀγαθὰ, ὡς φθαρτὰ καὶ μηδαμινὰ. Ἀνθίσταται γενναιοφρόνως, διότι ποθεῖ τῶν οὐρανίων τὰ κάλλη καὶ τὴν ἔυθειαν ζωῆν.

Ἄλλὰ διὰ τοῦτο συναντᾷ ἤδη τὸ φοβερὸν μῖσος καὶ τὴν ἐχθρότητα τοῦ κόσμου τῆς ἀπιστίας. Δέχεται τὰ πυρφόρα βέλη τῆς κακότητος καὶ ἐμπαθείας. Καὶ ἀντιμετωπίζει τὴν βλοσυρότητα τῶν εἰδωλολατρῶν· πλὴν ψυχραίμως καὶ μετὰ πνεύματος συμπαθεῖς πρὸς αὐτούς!

Ἀπτόητος, ὄθεν, καὶ δυνατὸς εἰς τὴν ψυχὴν, προὐχώρησεν ἐπι μᾶλλον εἰς τὴν ἀπάρνησιν ἑαυτοῦ, χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς σωτηρίας ψυχῶν, ἀποδεχθεὶς, μετὰ συγκινήσεως βαθυτάτης, τὸ μέγα χάρισμα τῆς ἱερωσύνης.

Ἐπόμενον ἦτο ἡ νέα αὐτῆ ἐκδήλωσις τῆς εὐσεβείας νὰ προκαλέσῃ νέον κύμα μίσους κατ' αὐτοῦ. Ἄλλ' ὡς τονίζει ὁ Κύριος, «εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστὲ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος» (Ἰωάν. ιε', 19)

Μήπως ὁμως τούτ' αὐτὸ ἀκριβῶς δὲν παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν κρισιμωτάτην ἐποχὴν ἡμῶν; Ἐάν τις νέος ἢ νέα προκρίνῃ κἀντὶ τῶν ἐπιγείων, τὰ ἐπουράνια, ἀντὶ τῶν προσκείρων, τὰ αἰώνια, ἀντὶ τῶν φθαρτῶν, τὰ ἀφθαρτα, κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, καὶ ἐπιζητήσῃ ὅσα ἀληθῶς «ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά» (Φιλιπ. δ', 8), ἀφιερούμενος εἰς τὸν Θεόν, μήπως, λέγω, ὁ νέος οὗτος ἢ ἡ νέα, δὲν θὰ ἐγεῖρη θύελλαν διαμαρτυριῶν ἐκ μέρους τοῦ «κόσμου»; καὶ δὲν θὰ προκαλέσῃ πλῆθος ἄλλων πικροχόλων σχολίων.

διὰ τὸ δῆθεν ἄτοπον, ἐνῶς, τὸναντίον οὐδαμῶς ἐντυπωσιάζει τὸ γεγονός, ὅτι πληθὺς ἄλλων νέων καὶ νεανίδων καταβυθίζεται καθμερινῶς εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἀκολασίας, ἄρα δὲ καὶ τῆς ἀπωλείας;

Ἰδοὺ ὁ «κόσμος» καὶ ἐν μέσῳ εἰκοστῷ αἰῶνι, πῶς, ἀδίκως καὶ ἀσεβῶς πολλάκις, συμπεριφέρεται κατὰ τῶν τοῦ Κυρίου ἐμψυχωμένων ὀπαδῶν, καὶ μάλιστα τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς Θυσιαστηρίοις ἀξίων λειτουργῶν Αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐπιλέγει ὁ Σωτὴρ. «Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἔνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου» (Λουκ. ζ', 22).

Τουτεῦθεν καὶ ὁ ἱερεὺς Χαραλάμπης

2. Ἐπιτελεῖ τὸ ἱερατικὸν αὐτοῦ χρέος ἀνευδοιάστως. Ἡ πρὸς τὸν Χριστὸν ἀμέριστος αὐτοῦ ἀγάπη κατακαίει θερμῶς τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Ἐφαρμόζει πλήρως διὰ τοῦτο, τὸ «καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς..προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς» (Αὐτόθι, ζ', 28). Δρᾶ ἀδιαλείπτως. Κηρύσσει τὸν Χριστὸν διὰ παντός. Διδάσκει τὴν ἀγάπην ἐμπράκτως. Καὶ συντελεῖ, ὥστε ὁσημέραι αἱ τάξεις τῶν πιστῶν νὰ πληθύνωνται· ἢ ἐπὶ γῆς στρατευομένη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία νὰ μεγαλύνεται· ἢ βασιλεία τοῦ Θεοῦ νὰ λαμβάνη διαστάσεις εἰς τὰς τῶν ἀνθρώπων καρδίας. Οὐδὲν δὲ δύναται ν' ἀνακόπη τὴν ἀνοδικὴν αὐτοῦ πορείαν. Καὶ μολονότι πέριξ αὐτοῦ ὁ κόσμος τῆς ἀμαρτίας πολλῶ μᾶλλον ἀντιδρᾷ καὶ διὰ μίσους φονικοῦ περιβάλλει τό τε ποιμνιον καὶ τὸν ποιμένα, οὗτος ὑπομένει, καὶ τὸ τοῦ Κυρίου προτάσσει: «ὅστις οὐ βαστάξει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητῆς» (Αὐτόθι ιδ', 27).

Ὅποῖον, τῶ ὄντι, βάθος καὶ ἀνυπέβλητον μεγαλεῖον ἐμπερικλείει ὁ θεανδρικός οὗτος λόγος! Διότι, προσθέτει: «ἐάν ἐμοὶ τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω, καὶ ὅπου εἰμι ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ» (Ἰωαν. ιβ', 26).

Κατὰ συνέπειαν, ὁ Χαραλάμπης ἐννομώτατος ἱερεὺς ἀπεδείχθη. Προσηλωμένος εἰς τὸ πολυεύθυνον καὶ ἱερώτατον αὐτοῦ καθῆκον. Τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἐν παντὶ ἐκράτυεν. Πλείστους εἰς Χριστὸν προσήγαγε, κατὰ τὴν πολυχρόνιον ἱερατικὴν αὐτοῦ διακονίαν. Ἔργους ἔλαμψε τῆς εὐσεβείας. Ἀδιάσειστος παρέμεινε πρὸ τοῦ μίσους καὶ τῶν λυσσαλέων προσβολῶν τῶν ὀργάνων τοῦ κόσμου τῆς πονηρίας, ὅστις πολλάκις ἐπεζήτησε τὴν καταστροφὴν, καὶ ἐξόντωσιν τοῦ Ἁγίου. Ἄλλ' ὁ Θεὸς δὲν ἐπέτρεπεν εἰσέτι τοιοῦτον τι διὰ τὸν πιστὸν Αὐτοῦ θεράποντα. «Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· καὶ θρῖξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται» (Λουκ. κα', 18). Καὶ μόνον ὅταν ὁ Θεὸς παρεχώρησεν

3. Ὁ ἀθλητῆς ἀντιμετώπισε γενναίως τὸν ἐπ' ὄψωνον θάνατον. Ὑπέργηρος τότε, 113 ἐτῶν, ἐπὶ τοῦ σκληροτάτου διωγμοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου, τοῦ δυσσεβοῦς, συνελήφθη. Τὸ μῖσος, τὸ ὁποῖον προγενεστέρως ἐκόχλαζεν εἰς τὰ στήθη τῶν ἀπίστων, ἐκορυφώθη ἤδη, καὶ ἐξεδηλώθη κατ' αὐτοῦ μανιακῶς. Ὁ Κύριος καὶ τοῦτο προεῖπε: «παραδώσωσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά

μου» (Ματθ. κδ', 9). Διὸ καὶ ὀδηγεῖται ἤδη ὁ ἱερεὺς Χαραλάμπης δέσμιος πρὸ τοῦ βήματος τοῦ ἐπάρχου τῆς Μαγνησίας Λουκιανοῦ. Καὶ παροτρύνεται παρ' αὐτοῦ ν' ἀποβάλλῃ τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν πίστιν, χάριν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ γήρατος αὐτοῦ, θύων εἰς τὰ εἶδωλα.

Μὴ γένοιτο! ἀναφωνεῖ ἀφόβως καὶ θαρσαλέως ὁ γέρον ἱερεὺς, εἰς οὐδὲν λογισάμενος τὰς τῶν ἀθέων βασάνους καὶ ἀπειλὰς. Σκέπτεται, ὅτι «ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν (=ζωὴν) αὐτοῦ ἀπολλύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν» (Ἰωαν. ιβ', 25). Ὡς ἐκ τούτου, τὸν ὄντως Θεὸν καὶ Κύριον τοῦ παντός μετὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς καὶ παρρησίας ἐν τῷ σταδίῳ κηρύσσει. Καὶ εἰς τὸν ἔπαρχον μετ' αὐταπαρνησίας ἐπιλέγει: «κακῶς ἔκρινα, δι' ἕνα τοῦ Χριστοῦ ἱερέα, ὅτι θὰ τὸν φοβίσουν βασάνων ἀπειλαὶ καὶ θάνατος μαρτυρικός· ἔπειτα, γνώριζε, πῶς ἔτεμάτισα πρὸ πολλοῦ τὴν παροῦσαν ζωὴν ὑπὸ ἔποψιν φυσικὴν. Ἐπομένως θὰ μοῦ προσφέρῃς ὅ,τι καθ' ἐκάστην καὶ μετὰ χαρᾶς ἀναμένω!

Ἐντεῦθεν, εἰς ἀπάντησιν, παντοίας βασάνους ὑφίσταται στερρῶς. Διὰ τῆς καρτερίας αὐτοῦ ὑπερνικᾷ τοὺς δριμυτάτους πόνους. Καταπλήσσει διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ τὸ μέγεθος. Καί, πολλοὶ τὸν Χριστὸν συνομολογοῦντες, συναθλοῦν μετ' αὐτοῦ ἐν ψυχικῇ ἀγαλλιάσει, ἐν οἷς καὶ αὐτὴ ἡ βασιλοῦσαις Γαλήνῃ. Αὐτὸς δ' ὁ γενναῖος διὰ τῶν ἄθλων καταισχύνει τὸν ἀρχέκακον δράκοντα. Ἀπταμβλύνει τὰ ἠκονημένα τοῦ πονηροῦ βέλη. Τρόπαιον μέγα κατὰ τῆς πλάνης ὑψώνει. Καὶ τοσαύτῳ μᾶλλον ὑπερχαίρει, ὅσῳ εἰς αὐτὸν «ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεῦναι ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν» (Φίλιπ. α', 29).

Καὶ μετὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος γενομένην φρικαλέαν ἐκδορὰν τοῦ καρτερικωτάτου σώματος αὐτοῦ, ἀποκεφαλίζεται ὁ ἱερομάρτυς. Ἄλλ' ἡ τισμακάρια ψυχὴ αὐτοῦ, καταστραπτομένη ἀκηράτοις μαρμαρυγαῖς, ἐπτερυγίσεν ἐν οὐρανοῖς καὶ συγκατελέχθη εἰς τὴν θεοστεφῆ φάλαγγα τῶν ἀθλοφόρων, κομισαμένη τὰ γέρα τῶν ἐπὶ γῆς πόνων αὐτῆς.

Ἀγαπητοί. Τοιοῦτου καλλινίκου τῆς πίστεως ἀθλητοῦ τὴν σεβασμίαν μνήμην γεραίροντες, ἅς δοξάσωμεν ἐκ μέσης καρδίας τὸν Θεόν. Καὶ ἅς ἐκζητήσωμεν τὴν θείαν χάριν καὶ βοήθειαν Αὐτοῦ διὰ τὸν ἡμέτερον ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς, τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐν γένει ἀγίας βιοτῆς ἡμῶν, εἰς τρόπον ὥστε «ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι» (Τιτ. γ', 12). Ὅφειλομεν δὲ νὰ διδασχῶμεν, ὅπως καλλιεργήσωμεν ἐν ἡμῖν πνεῦμα μακροθυμίας καὶ ἀνεξικακίας ἐναντι τοῦ μίσους τοῦ κόσμου, ὑπερμαχόμενοι, ἐν ἀγάπῃ, τῆς ἀωμότητος ἡμῶν πίστεως, ἐδραῖοι διαμένοντες εἰς τὰς σπητῆριους ἀρχὰς ἡμῶν καὶ πεποιθήσεις, ἀφωσιώμενοι δ' ἐν παντὶ εἰς τὸν Κύριον, Τὸν εἰπόντα, εἰς ἐνίσχυσιν ἡμῶν: «εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ἡμῶν μεμίσηκεν».

Ἄλλ' ὦ Χαραλάμπης θεόφρον· εἰς τὴν ἐν οὐρανοῖς χορείαν τῶν ἀθλοφόρων συναυλιζόμενος καὶ τῇ Ἀνάρχῳ Τριάδι συμπαριστάμενος, ὡς τὸν Θεὸν ἀπαύστως δοξολογῶν, μνεῖαν ποιοῦ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν εὐσεβῶς

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 35ΕΤΙΑΝ

1923 - 1957 (*)

ΤΜΗΜΑ Β'

Πνευματική και θρησκευτική κίνησης (1939—1957).

α'. Κ ή ρ υ γ μ α.

Ἡ καλλιέργεια τοῦ θείου κηρύγματος ἐξηκολούθησε προοδευούσα καθ' ἅπασαν τὴν ἐν λόγῳ περίοδον. Ὁ ἄμβων τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ καὶ ἄλλων κεντρικῶν ναῶν τῆς πρωτεύουσας γίνεται ἤδη προσιτώτερος εἰς εὐρυτέρους κύκλους ἀκροατῶν διὰ τῆς ἀπὸ ραδιοφώνου μεταδόσεως τῆς θείας λειτουργίας. Τὰ ἐσπερινὰ κηρύγματα τοῦ ἱεροκήρυκος τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Παπακώστα († 1954) συνεχίσθησαν μέχρι τῆς ἀνοίξεως τοῦ 1943. Ἐκτοτε ἀτονεῖ μᾶλλον τὸ ἐσπερινὸν κήρυγμα ἀντικατασταθὲν κυρίως διὰ τῶν διαλέξεων καὶ ἄλλων συγκεντρώσεων εἰς τὰς αἰθούσας τῶν θρησκευτικῶν συλλόγων. Τὸν ἀρχιμ. Σεραφεῖμ διεδέχθη εἰς τὸν ἄμβωνα τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ ἐπ' ὀλίγον μὲν ὁ ἱεροδιάκονος καὶ κατόπιν ἀρχιμ. Πέτρος Χριστοδουλιᾶς, ἔπειτα δὲ ὁ ἀρχιμ. Χριστοφόρος Παπουτσόπουλος. Εἰς τοὺς δύο περιοδεύοντας ἱεροκήρυκας τῆς ἀρχιεπισκοπῆς προσετέθησαν ἕτεροι δύο. Ἐκτὸς τούτων τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυττον κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν οἱ ἱεουργοῦντες ἐκάστοτε ἀρχιερεῖς, οἱ ἱερατικοὶ προϊστάμενοι τῶν ἐνοριακῶν ναῶν ἢ ἄλλοι εἰδικοί ἱεροκήρυκες, κληρικοὶ ἢ καὶ λαϊκοὶ θεολόγοι.

Ἐνταῦθα δέον νὰ μνημονευθῇ ἡ ἐκδοσις πολλῶν σειρῶν κηρυγμάτων ὡς καὶ τῆς «Ὀμιλητικῆς» τοῦ καθηγητοῦ Π. Ν. Τρεμπέλα εἰς β' ἐκδοσιν (1950).

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία. Ὡς ἐπιτελικὴ ὀργάνωσις τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸν συντονισμόν τῆς ὑπ' αὐτῆς γενομένης ἱεραποστολικῆς ἐργασίας συνστήθη, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἡ Ἀπ. Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ ὀργανισμὸς οὗτος, τεθεὶς μετὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ ἐπὶ ἀρχιεπισκόπου Δαμασκηνοῦ ὑπὸ τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Β. Βέλλα (1947-1955), τὸν ὁποῖον παραιτηθέντα διεδέχθη ὁ σεβασμιώτατος πρῶτον Λήμνου κ. Βασίλειος (Ἀτέσης) (1956-1958) καὶ τοῦτον ὁ καθηγητὴς κ. Ἀνδρέας Φυτράκης

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 75 τοῦ προηγουμένου τεύχους

σήμερον τελούντων τὴν πανιερὸν μνήμην σου. Ἐκτενῶς δ' ἰκέτευε, ὅπως διὰ παντὸς περιφρουρούμεθα καὶ διαφυλασσώμεθα ἐκ κινδύνων χαλεπῶν. Δὸς ἡμῖν τε καὶ τῇ πόλει ταύτῃ, τῇ ἀπεκδεχομένῃ ὡς προστάτην, φύλακα ἀκοίμητον καὶ πολιοῦχον Ἅγιον, ὡς καὶ πᾶσι τοῖς μακρὰν ἀδελφοῖς ἡμῶν Πρεβεζαίοις, πᾶσαν θείαν χάριν καὶ εὐλογίαν. Καὶ δεήθητι τῷ οὐρανίῳ Παμβασιλεῖ ὑπὲρ εἰρηνεύσεως τοῦ κόσμου καὶ σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Γένοιτο!

† Ἀρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ Α. ΒΙΤΑΛΗΣ
Ἱεροκήρυξ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης.

(1958 ἕως σήμερον), ἀνέπτυξε μεγάλην δραστηριότητα.

Οὕτω ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων δέον νὰ ὑπογραμμισθῇ τὸ ἔργον αὐτῆς εἰς τοὺς τομεῖς τοῦ κηρύγματος, τῆς κατηχήσεως, τῆς ἐξομολογήσεως, περὶ ὧν βλέπε τὰ οἰκεία μέρη. Σημαντικωτάτη δὲ εἶναι ἡ ἐκδοτικὴ προσπάθεια τῆς Ἀπ. Διακονίας δημοσιεύσεως ἐκτὸς τῶν περιοδικῶν αὐτῆς, περὶ ὧν βλ. τὴν περὶ θρησκευτ. τύπου παράγραφον, ἀφ' ἑνὸς μὲν σειρὰν περισπουδάστων θεολογικῶν πραγματειῶν (Βιβλιοθήκη Ἀπ. Διακονίας), ἀφ' ἑτέρου δὲ σειρὰν λαϊκωτέρων ἐκδόσεων, κατηχητικῶν βοηθημάτων καὶ ἄλλων ἐποικοδομητικῶν βιβλίων, τέλος δὲ ἐκδοῦσα τὴν Καινὴν Διαθήκην καὶ τὴν σειρὰν τῶν Ἑλλήνων Πατέρων (Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων) ἀπὸ τοῦ 1955 καὶ ἐξῆς ὡς καὶ τὰ λειτουργικὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας μας.²⁷ Ἐπίσης ὑπὸ τὴν Ἀπ. Διακονίαν ἐτέθησαν ὠρισμένα θρησκ. σωματεῖα, περὶ ὧν βλέπε οἰκείον μέρος. Πάντως εἰς τὴν Ἀπ. Διακονίαν ἐκτὸς τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου, τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Διακονιστῶν Κοινωνικῶν Λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, λειτουργήσας ἀπὸ 21ης Νοεμβρίου 1957, ἐν Ἀγ. Βαρβάρα Δαφνίου καὶ τοῦ αὐτόθι Οἴκου τῆς Φοιτητρίας ὑπάγονται καὶ τὰ ἐξῆς ἰδρύματα: α) Τὸ ἱερὸν Προσκύνημα τῆς Ἀγ. Βαρβάρας Δαφνίου, β) ὁ ἐν Πατησίοις ἱερὸς ναὸς τῆς Ἀγ. Βαρβάρας, γ) ἡ ἐν Πατησίοις νυκτερινὴ βιοτεχνικὴ σχολὴ «Ἡ Ἐργάνη Ἀθηνᾶ», δ) τὸ ἐν Κύμῃ ἐκκλησιαστικὸν ὄρφανοτροφεῖον ἀρρένων.²⁸

β'. Κ α τ ή χ η σ ι ς.

Κατὰ τὰ ἔτη τῆς ξενικῆς κατοχῆς, κυρίως ὁμως ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν, τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῶν ηὐξήθη σημαντικῶς. Ἡ ἀδελφότης τῆς «Ζωῆς» ὑπέβαλλεν ἐτησίως πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἔκθεσιν περὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς ἐξυπηρετηθέντων εἰς προσωπικὸν σχολεῖον. Τὰ βοηθήματα πρὸς διδασκαλίαν ἐν τοῖς ἐν λόγῳ σχολείοις (βλέπε ἀνωτέρω εἰς προηγουμένην περίοδον) ἐβελτιώθησαν ἐκδοθέντα

27. Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν τὰ ἐξῆς: Ἱερατικὸν (1951), Μεγάλῃ Ἑβδομάδι (1959), Μ. Ὁρολόγιον (1952), Ἀπόστολος (1953), Τριῶδιον (1960), Πεντηκοστάριον (1960), Μηναῖα Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου (1960) καὶ Ἀγιασματάριον ἢ Μικρὸν Εὐχλόγιον (1959).

28. Ε. Δ. Θεοδώρου, Ἀποστολικὴ Διακονία, Μ.Ε.Ε. Συμπλήρωμα, τ. Α' σ. 652. Β. Δεντάκη, Πρὸς μίαν ὀργάνωσιν ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς μετὰ τῶν Ἑλλήνων Ὀρθοδόξων, «Ἐκκλησία» Α' 1953, 74-5. Ἀρχιμ. Μελετίου Καραμπίνη (νῦν ἐπισκόπου Ρηγίου), L' Apostoliki Diakonia, Paris 1950. Ἀποστολικῆς Διακονίας Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἐκθεσις πεπραγμένων (1 Ἀπριλίου 1947-31 Μαρτίου 1948) Ἀθῆναι 1948 καὶ (1 Ἀπριλίου 1948-30 Ἰουνίου 1949) Ἀθῆναι 1949. Ἐκθεσις ἀπολογισμοῦ χρήσεως 1949-1950, «Ἐκκλησία» ΚΗ' 1951, 40. Ἀνδρ. Ι. Φυτράκη, Ἀποστολικὴ Διακονία. Ἐκθεσις πεπραγμένων 1958-1959, Ἀθῆναι 1960 καὶ ἐν «Ἐκκλησίᾳ» ΛΖ' 1960.

εις β' και γ' έκδοσιν και τινα εις δ' και ε' έκδοσιν. Επίσης εξέδωκεν τοιαύτα βοηθήματα και η' Αποστολική Διακονία της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος, ητις συντάξεν και νέον αναλυτικόν πρόγραμμα περι της διδασκαλίας εις τὰ Κατηχητικά Σχολεία έκδοθέν τύποις (1949).²⁹

Κατά τὸ σχολικὸν ἔτος 1956-1957 εις τὴν περιφέρειαν Ἀθηνῶν ἐλειτούργησαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀδελφότητος «Ζωή» 412 Κατηχητικά, ἐξ ὧν 197 ἀρρένων, 207 θηλέων και 8 μικτὰ με σύνολον ἐγγραφεῖν μαθητῶν και μαθητριῶν 38.125. Ἐκ τῶν 421 σχολείων, 203 ἦσαν κατώτερα, 151 μέσα και 58 ἀνώτερα. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν «Ὀρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐνώσεων» ἐλειτούργησαν 380 Κατηχητικά Σχολεία, ἐξ ὧν 94 ἀρρένων και 286 θηλέων. Ἐκ τῶν 380 τούτων σχολείων, 63 ἦσαν ἀνώτερα, 147 μέσα, 170 κατώτερα. Ἐνταῦθα παρατηρητέον ὅτι ἐν τῇ κινήσει ταύτῃ τὰ σχολεία θηλέων εἶναι τὰ περισσότερα και πολυαριθμότερα.^{29α}

29. Τὰ κατηχητικὰ βοηθήματα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας φέρουν τοὺς ἐξῆς τίτλους: «Ἱερὰ Μορφή Π. Διαθήκης» («Ἱστορία ἐκ τῆς Π. Διαθήκης» κατὰ τὴν β' έκδοσιν, 1952). «Ἱστορία ἐκ τῆς Κ. Διαθήκης Α'» 1950-51, («Ἱστορία ἐκ τῶν Ἱ. Εὐαγγελίων κατὰ τὴν β' ἐκδ. 1953). «Ἱστορία ἐκ τῆς Κ. Διαθήκης Β'» («Ἱστορία τῶν Ἀποστόλων» κατὰ τὴν β' έκδοσιν, 1954) συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου Ἐμμ. Γ. Μυτιληναίου διὰ τὸ Κατώτερον Κατηχητικὸν Σχολεῖον.

«Ἡ Στοιχὴ τῆς ψυχῆς μας» (1949) ὑπὸ ἀρχιμ. Στεφ. Ματακοῦλια, «Ὀίκος Θεοῦ» (1950) ὑπὸ Θ. Καστανῆ και «Συγκληρονόμοι Χριστοῦ» διὰ τὸ Μέσον Κατηχητικὸν Σχολεῖον.

«Ἡ χριστιανικὴ κοσμοθεωρία» (1949, ἐκδ. β' (1955). «Ἱστορία τοῦ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ» (1950), «Χριστιανικὸς Ἀνθρωπισμὸς» (1951) συνταχθέντα ὑπὸ Εὐάγγ. Δ. Θεοδώρου, διὰ τὸ Ἀνώτερον Κατηχητικὸν Σχολεῖον. Επίσης ἐξεδόθησαν και δύο τεύχη ἐορτικῶν μαθημάτων και τὰ ἐξῆς βοηθητικὰ βιβλία (Βιβλιοθήκη τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας διὰ παιδιὰ και νέους): Ἐιρήνης Ἀ. Ἀλιβιζότου, Ὁ Ἰησοῦς και τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς, 1949. Χρυσόστομου μητροπ. Φιλίππων, Αἱ παραβολαὶ τοῦ Κυρίου εις στίχους, 1949. Κ. Ἀνδρουλάκη, «Ἄγνοι παλμοὶ» (Συλλογὴ ποιημάτων διὰ παιδιὰ), 1949. Ν. Καρατσιώτη, Ἀ. Λεβαντή και Ἱ. Νοῦσια. «Χαρούμενες φωνές» (Παιδικὰ ἄσματα τονισμένα εις βυζαντινὴν και εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν). Δύο χωριστὰ τεύχη, 1950. Πολυκαράπου Συνοδίου, μητροπολίτου πρ. Μεσοβίας, Δέκα Ὀμιλοὶ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν νεότητα, 1950. Τ. Τότλη (μετάφρασις Ἱ. Παναγιωτίδου), Πόθεν ἔρχεσαι και ποῦ πηγαίνεις; 1952. Επίσης και τὰ ἐξῆς παιδικὰ διηγήματα: Κατὰ διασκευὴν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπὸ τῆς Εἰρήνης Ἀ. Ἀλιβιζότου: α' Ἡ Ἱστορία τοῦ τετάρτου μάγου, 1947 και β' Ἡ δοξασιμένη του ντροπῆ, 1949· ἡ συλλογὴ «Διηγήματα» Α', 1954 και Η. Τυλιόγ (μετάφρ. Στ. Λελοῦδα), Ὁ μικρὸς χριστιανὸς ταξιδεύει, 1954. Κ. Ἀνδρουλάκη, Τὰ καλά μας τὰ παιδιὰ (θεατρικαὶ σκηναί), 1954. Χριστούγεννα-Πρωτοχρονιά (ὁμοίως) Δ. Στρούμπουλη, Δαυὶδ Λίβιγκστον, 1954 καθὼς και Δ.Ι.Κ., Ἀέξει ἡ ζωὴ, 1949.

Ἀπὸ Σεπτεμβρίου 1960 ἐγένετο ἐνοποίησης τῶν κατηχητικῶν βοηθημάτων ἐκδοθέντων ὑπὸ τῆς Ἀπ. Διακονίας, τῆ συνεργασίᾳ τῆς ἀδελφότητος τῆς «Ζωῆς» και ἄλλων οργανώσεων, τῶν 4 πρώτων κοινῶν βοηθημάτων ὑπὸ τοὺς τίτλους: 1) «Βόσκει τὰ Ἀρνία μου» διὰ τὰ Κατώτερα Κατηχητικά Σχολεία, 2) «Θεῖα Μηνύματα» διὰ τὰ Μέσα, 3) «Ἡ Αἰωνία Ἀλήθεια» διὰ τὰ Ἀνώτερα και 4) «Ὁ Δρόμος τῆς Ζωῆς» διὰ τὰ Κατηχητικά Σχολεία ἐργαζομένων νέων.

29α. Σήμερον (1961) ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν λειτουργοῦσι 843 ἐν συνόλῳ κατηχητικὰ σχολεία, ἐξ αὐτῶν 382 εἶναι κατώτερα, ἦτοι 185 ἀρρένων, 193 θηλέων, 34 μικτὰ

Παιδικὰ περιοδικὰ προοριζόμενα διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν κατηχητικῶν σχολείων ἐκυκλοφόρησαν τὰ ἐξῆς: 1) Ἡ «Ζωὴ τοῦ Παιδιοῦ», ἐκδοθεῖσα ἀπὸ τοῦ 1946 ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος «Εὐσέβεια». 2) Ἡ «Παιδικὴ Χάρὰ» κυκλοφόρησα ἀπὸ τοῦ 1947 ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐνώσεων (Ἀθῆναι, Σουλίου 3). 3) Τὰ «Χαρούμενα Παιδιὰ» ἐκιδδόμενα ἀπὸ τοῦ 1952 ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Διευθυνσις Κατηχητικῶν Σχολείων,) Ἀθῆναι, Ἰασιίου 1. Κατ' ἀρχὴν ἐκυκλοφόρουσιν μετὰ τοῦ περιοδικοῦ «Τὸ Χαρούμενο Σπίτι» και ἀπὸ τοῦ 1954 αὐτοτελῶς.

Μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον διωργανώθησαν και αἱ Χριστιανικαὶ Μαθητικαὶ Ὅμαδες περιλαμβανουσαι τοὺς ἐκλεκτοτέρους μαθητὰς τῶν μέσων και ἀνωτέρων κατηχητικῶν σχολείων.³⁰

γ'. Ἐξομολόγησις.

Ἡ περαιτέρω διάδοσις τῆς ἀναγκαιότητος τοῦ ἱεροῦ μυστηρίου τῆς ἐξομολογήσεως συνεχίσθη καθ' ὅλην τὴν ἐν λόγω περίοδον. Κυρίως τὸ λειτούργημα τοῦτο ἤσκησαν ἐν Ἀθῆναις και Πειραιεὶ πολλοὶ πνευματικοὶ εἴτε ἱερομόναχοι εἴτε ἐφημέριοι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ἐξ ὧν, ἐκτὸς τῶν ἀναφερθέντων κατὰ τὴν προηγουμένην περίοδον, ὀνομάζομεν τινας, διότι ἡ λεπτομερὴς ἀναγραφή πάντων καθίσταται κατ' ἀνάγκην μακρά: πατέρες ἀδελφότητος «Ζωῆ», κατηχητῆς Ἀγγελος Νησιώτης, ἀρχιμ. Χρυσόστ. Ταβλαδωράκης (νῦν μητροπ. Ἀργολίδος), ἀρχιμ. Ἱεροθεὸς Καρελλᾶς (†), ἀρχιμ. Ἱερώνυμος Κοτσώνης, ἀρχιμ. Σπυρίδων Σγουρόπουλος († 1960). Συνεχίσθη και ἡ έκδοσις διαφωτιστικῶν ὁδηγιῶν διὰ τοὺς ἐξομολογούμενους συντελέσσασα εις ἐνσυνειδητοτέραν προσέλευσιν εις τὸ ἱερόν τοῦτο μυστήριον³¹. Εἰς τὴν προσπάθειαν ὅπως και θεωρητικῶς βοηθηθοῦν οἱ πνευματικοὶ εις τὴν ἄσκησιν τοῦ ὑπουργήματος τούτου δέον νὰ ἀναφερθῶσι τὰ βιβλία τῶν πανοσ. ἀρχιμανδριτῶν Ἐμμ. Ἱ. Καρπαθίου (νῦν μητροπολίτου Κῆφου)³², Τιμοθέου Χαλόφτη³³, Μαξίμου Δασκαλάκη³⁴, τοῦ σεβ. μητροπ. Κυθήρων Μελετίου [Γαλανοπούλου]³⁵, αἱ εἰσηγήσεις τοῦ σεβ. μητροπ. Κερκύρας και Παζῶν Μεθοδίου και τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. Πολυκάργου Ἀν-

305 μέσα, ἦτοι 141 ἀρρένων και 164 θηλέων· 25 ἐργαζομένων, ἦτοι 55 ἀρρένων και 73 θηλέων και 3 κωφάλαλοι. (Ἡμερολόγιον Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔτους 1961, σ. 300-301).

30. Περὶ αὐτῶν βλ. μελέτα Δ. Ἀκύλα, Τὸ κορίτσι στὸ κατηχητικὸν σχολεῖο, «Ἀκτίνες» Γ' 1947, σ. 64-71. Φοίβης Στεφανῆ, Σχολεῖα ἀθηνηνῆς ἀγάπης, «Ἀκτίνες» ΙΣΤ' 1953, 496-501.

31. Ὁὗτω ἐκτὸς τοῦ βιβλίου τοῦ ἀρχιμ. Σερφελεμίου Παπακώστα, Ἡ Μετάνοια (Ἀθῆναι 1928), τὸ ὅποιον ἐξεδόθη εις ἐπανεπιλημμένας ἐκδόσεις και εις ἀγγλικὴν μετάφρασιν ὑπὸ τὸν τίτλον Repentance (Athens, 1957) δέον νὰ ἀναφερθῶσι και τὰ ἐξῆς: Πρωτοπ. Γ. Σ. Μακροῦ, Ὁδηγὸς ἐξομολογούμενου. Ἀρχιμ. Ἀλεξ. Καντῶνη, Ἀξίως προσέλθετε. Ἀπ. Διακονίας, (Ἀρχιμ. Τιμοθέου Χαλόφτη) Συμβουλαὶ πρὸς τὸν ἐξομολογούμενον. Ἀρχιμ. Χ. Βασιλοπούλου, Διατὶ ἀναβάλλεις; (1958). Ἀρχιμ. Τιμοθέου Παπουτσάκη, Διατὶ πρέπει νὰ ἐξομολογούμεθα.

32. «Ἐξομολογητῶν», 1940. Ἐκδόσις β' 1957.

33. «Ἡ ἐξομολόγησις τῶν παιδιῶν», 1953.

34. «Ἐγχειρίδιον Ἐξομολογητικῆς», 1959.

35. «Σύστημα Ἰσοῦς Ἐξομολογητικῆς», 1960.

δρώνη αἱ ἐκδοθεῖσαι εἰς τεῦχος ὑπὸ τῆς Ἀπ. Διακονίας εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδόσεων τῆς³⁶. Ἐπίσης καὶ μία θεωρητικὴ συζήτησις περὶ τῆς φύσεως τῆς πνευματικῆς πατρότητος δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», τῶν ἐτῶν 1940-1941, ἐξ ἀφορμῆς τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ὡς ἄνω βιβλίου τοῦ ἀρχιμ. Ἐμμ. Ἰ. Καρπαθίου μεταξὺ τούτου, τοῦ καθηγ. Ἀμίλκα Σ. Ἀλιβιζάτου καὶ τῶν μητροπολιτῶν Κορινθίας (μετέπειτα ἀρχιεπ. Ἀμερικῆς) Μιχαήλ, Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ καὶ Αἰτωλοακαρνανίας Ἱεροθέου^{36α}.

Ἀπὸ Ὀκτωβρίου δὲ τοῦ 1957 ἤρχισε λειτουργοῦν ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Πεντέλης, χορηγία τοῦ Βασιλέως καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀπ. Διακονίας, Φροντιστήριον πνευματικῆς μετεκπαιδεύσεως τῶν ἐγγάμων καὶ ἀγάμων ἐφημερίων τῆς χώρας, εἰς τὸ ὁποῖον φοιτᾷ ἐπὶ δίμηνον ἀδαπάνως προτάσει τῶν οἰκείων ἱεραρχῶν ὠρισμένος ἀριθμὸς ἐφημερίων, οἵτινες καταρτίζονται ἐπὶ τῆς ἐξομολογητικῆς καὶ γενικώτερον ἐπὶ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν ἀποστολῆς.

δ'. Ἐκδόσεις τῆς Ἀγ. Γραφῆς.

Ἡ ἐκδοσις τῆς Ἀγ. Γραφῆς μέχρι τῆς ἀρχιερατείας τοῦ ἀρχιεπισκόπου Χρυσόστομου ἐγένετο κυρίως ὑπὸ τῆς Βρετανικῆς Βιβλικῆς Ἐταιρείας καὶ μόνον τῆς Κ. Διαθήκης εἰς περικρισμένην κλίμακα ὑπὸ τινων ἐκδοτικῶν οἴκων (Μ. Σαλίβερους κλπ.). Ἀπὸ τοῦ 1928 χρέη βιβλικῆς ἑταιρείας ἐκτελεῖ παρ' ἡμῶν ἡ ἀδελφότης τῶν θεολόγων ἡ «Ζωή», ἐκδοῦσα ἐπανειλημμένως τὴν Κ. Διαθήκην καὶ δὴ εἰς ποικίλα σχήματα καὶ τὴν Π. Διαθήκην τῶν Ο' εἰς 3 ἐκδόσεις (1928, 1939, 1950) καὶ ἰδιαίτερος τὸ Ψαλτήριον.

Ἐπίσης ἐξεδόθη ἡ Κ. Διαθήκη μετὰ συντόμου ἐρμηνείας τοῦ καθηγ. Π. Τρεμπέλα εἰς δύο τόμους σημειώσας 3 ἐκδόσεις ἐντὸς τετραετίας (1951-1955) ὡς καὶ τὸ Ψαλτήριον μετὰ συντόμου ἐρμηνείας ἐπίσης τὸ 1955. Τέλος τὸ κείμενον τῆς Κ. Δ. κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐξέδωκε ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος Ι. καὶ Π. Ζαχαροπούλου κατὰ φωτογραφικὴν ἀνατύπωσιν καὶ ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία εἰς καλαίσθητον ἐκδοσιν (1955).

ε'. Θρησκευτικὰ Σωματεῖα.

Γενικά. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ξενικῆς τριπλῆς κατοχῆς καὶ παρ' ὅλα τὰ ἐκ ταύτης δεινὰ παρατηρεῖται μία ἐξαιρετικὴ θρησκευτικὴ κίνησις. Ὁ λαὸς διψᾷ διὰ κάτι τὸ πνευματικόν. Οὕτως ἐξηγεῖται ἀφ' ἑνὸς ἡ ἀνθησις τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν κινήσεων καὶ ἰδία τῶν νεανικῶν, καθὼς καὶ γενικώτερον ἡ στροφὴ πρὸς τὰς πολιτιστικὰς ἀξίας, τὰ γράμματα, τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Τὸ βιβλίον π.χ. ἔλαβε κατὰ τὴν ἐν λόγω περίοδον τεραστίαν ἔκτασιν καὶ διάδοσιν εἰς σημεῖον μάλιστα πού δὲν εἶχε φθάσει κατὰ τὸ

μεταξὺ τῶν δύο παγκοσμίων πολέμων διάστημα. Κυρίως ὁμοῦ κατὰ τὰ πρῶτα μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἔτη δημιουργοῦνται πολυάριθμα νέα σωματεῖα.

Τὰ περὶ τὴν «Ζωὴν» Σωματεῖα. Οὕτω τὰ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ἀδελφότητος θεολόγων ἡ «Ζωή»³⁷ σωματεῖα σημειώνουν μίαν τεραστίαν πρόοδον, ἐνῶ συγχρόνως ἰδρύνονται καὶ νέα σωματεῖα καὶ ὀργανώσεις. Κατ' ἀρχὴν ὡς συνέχεια τοῦ διαλυθέντος «Ἀκαδημαϊκοῦ Κοινωνικοῦ Συνδέσμου» λειτουργοῦν τὰ «Χριστιανικὰ Φοιτητικὰ Φροντιστήρια» (1942-1945), εἰς τὰ ὁποῖα ἐγίνοντο μαθήματα ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν ἐιδικῶν ἐπιστημόνων (Ἀλ. Τσιριντάνης, Ἀρ. Ἀσπιώτης, Ἰω. Κολιτσάρας, Ἀλ. Γκιάλας († 1948), Δ. Κωτσάκης) καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξεπήδησε τὸ 1945 ἡ ἰσχυρότερα χριστιανικὴ νεανικὴ ὀργανώσις ἡ «Χριστιανικὴ Φοιτητικὴ Ἐνωσις» (ΧΦΕ). Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐδημιουργήθησαν καὶ ἐιδικαὶ ὀργανώσεις: διὰ τοὺς ἐργαζομένους νέους ἡ «Χριστιανικὴ Ἐνωσις Ἐργαζομένης Νεολαίας» (ΧΕΕΝ), 1946, διὰ τοὺς ἐκπαιδευτικούς ἡ «Χριστ. Ἐνωσις Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν» (ΧΕΕΛ), 1947, διὰ τὰς ἀδελφὰς νοσοκόμους ἡ «Ἐὐνίκη», διὰ τὰς θῆλεις ἀγάμους ἐκπαιδευτικούς ἡ «Ἐλπὶς». Ἐκ πάντων τούτων καὶ ἐκ τῶν προηγουμένων ὑπαρχόντων συγγενῶν σωματείων, εἰς τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ 1957 προσετέθη καὶ τὸ σωματεῖον «Ἑλληνικὴ Παιδεία», ἰδρῦσαν ἡμερήσια σχολεῖα στοιχειώδους καὶ μέσης ἐκπαίδευσως (εἰς συνοικίαν Κυψέλης, εἰς λόφον τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου καὶ εἰς Πεύκην Ἀμαρουσίου), ἀπετελέσθη ἡ συνομοσπονδία τῆς Ἱεραποστολικῆς Ἐνώσεως τῶν Συνεργαζομένων Χριστιανικῶν Σωματείων ὁ Ἀπ. Παῦλος». Ἰδιαίτερον τμήμα τῶν συνεργαζομένων τούτων σωματείων εἶναι ἡ οὕτως καλουμένη «Πρόνοια» ἀποσκοποῦσα εἰς τὴν ὕλικὴν καὶ πνευματικὴν βοήθειαν τῶν πασχόντων μελῶν τῆς κοινωνίας. Τέλος δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῇ καὶ ἡ τεχνικὴ σχολὴ Ἀπ. Παῦλος» ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς ΧΕΕΛ καὶ τῆς ΧΕΕΝ πρὸς μόρφωσιν τεχνικῶν.

Ἐξ ἄλλου ἰδρύθη καὶ ὁ σύλλογος τὸ «Ἑλληνικὸν Φῶς» μὲ ἰδεώδη περισσώτερον πολιτιστικὰ καὶ ἔθνικα, ὅστις τεθεῖς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ βασιλέως Παύλου ἀνέπτυξε ποικίλην πολιτιστικὴν, μορφωτικὴν καὶ κοινωνικὴν δράσιν³⁸.

Παραλλήλως πρὸς τὴν πρόοδον τῶν σωματείων τούτων ἀνεπτύχθη καὶ ἡ κυκλοφορία τῶν ἐντύπων: Ἡ «Ζωή» ἔφθασε τὰς 172.000 φύλλων. Αἱ «Ἀκτίνες» τῆς Χριστ. Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων, τεθεῖσαι ὡς πρὸς τὴν ἐκδοσιν ὑπὸ τὴν Χριστιανικὴν Ἐνωσιν Ἀκτίνες», τὰς 45.000 (1950). Ἰδρῦθησαν δὲ καὶ νέα περιοδικά: «Ἡ Ζωὴ τοῦ Παιδιοῦ» (1946) ἐκδιδομένη ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος «Εὐσέβεια» διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ τὰ ἐργαζόμενα παιδιὰ, τῆς ὁποίας ἡ κυκλοφορία ἀνῆλθεν εἰς 200.000 φύλλα. Τὸ «Δελτίον τῆς Χριστ.

36. «Συμβολαὶ εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξομολόγησιν», 1948.

36α. Ἀκόμη ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τόμος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ πνευματικὸς καὶ τὸ ἔργον του» (Ἀθῆναι 1959), περιέχων μελέτας τῶν πρωτοσυγγέλλου Χρυσόστομου Γαλαοῦρη, ἀρχιμανδριτῶν Χριστοφ. Παπουτσοπούλου, Στεφάνου Ματακοῦλια, Διαμασκ. Λαζαρίδου, Παντ. Μπαρδάκου, καθηγ. τοῦ Ἀγγ. Νησιώτου, πρωτοπρεσβυτέρου Λουκά Παπαναστασίου καὶ ὕφηγ. τοῦ Σοφ. Ἀλώη.

37. Βλ. ἄνωτ. σελ. 18.

38. Πρβλ. ἐκδόσεις τοῦ συλλόγου καὶ ἄρθρον τοῦ Κ. Ι. Κωνσταντοπούλου, Κοινωνικὰ μορφωτικὰ κέντρα. «Φάροι», εἰς «Ἀκτίνες» ΙΖ' 1954, 53-68.

Ἐνώσεως Ἐκπαιδ. Λειτουργῶν» (1948), μετονομασθὲν ἀπὸ τοῦ 1957 εἰς «Ἑλληνοχριστιανικὴν Ἀγωγὴν», διὰ τοὺς ἐκπαιδευτικούς καὶ ὁ «Κόσμος τῆς Ἑλληνίδος» ὑπὸ τοῦ «Κέντρου Κοινωνικῆς Μορφώσεως τῆς Ἑλληνίδος» ἀπὸ τοῦ 1953 διὰ τὸν γυναικίον κόσμον. Ἐπίσης ἰδρύθη ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος τῆς «Δαμασκοῦ» (1946), ὅστις συνέβαλε εἰς τὴν καλλιτεχνικωτέραν καὶ πλέον ἐπιμελημένην ἐμφάνισιν τοῦ ἑλληνικοῦ θρησκευτικοῦ λογοτεχνικοῦ βιβλίου καὶ ἐπραγματοποίησε πλείστας ὄσας ἀξιολόγους ἐκδόσεις³⁹.

Σημαντικὰ ἐκδοτικὰ γεγονότα ὑπῆρξαν ἡ κυκλοφορία τοῦ πασσαλινῶς τεύχους τῶν «Ἀκτίνων» τοῦ 1943, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐγένετο ἐξόρμησις πρὸς διεύρυσιν τοῦ κύκλου τῶν ἀναγνωστῶν καὶ ὁπαδῶν τοῦ περιοδικοῦ, ἡ ἐκδοσις τῆς «Διακρυξέως τῆς Χριστ. Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων» κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1946 συνοδευθεῖσα ὑπὸ τῆς «Δηλώσεως» 181 (ἀργότερον 221) ἐπιστημόνων, καλλιτεχνῶν καὶ λογοτεχνῶν καὶ ἡ δημοσίευσίς τοῦ τεύχους «Γιὰ μιὰ καινούργια Ἑλλάδα» ὑπὸ τοῦ συλλόγου τὸ «Ἑλληνικὸν Φῶς» (1950)⁴⁰.

Ἐκτὸς τῆς ὡς ἄνω ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ἀδελφότητος «Ζωή» κινήσεως ἐδημιουργήθησαν καὶ ἄλλα σωματεῖα καὶ ὀργανώσεις. Ἀναφερόμεν τὰς σπουδαιότερας ἐξ αὐτῶν.

Ἐκ τῶν κόλπων τῶν ὑπὸ τὸν π. Ἀγγελον Νησιώτην Ὁρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐνώσεων καὶ διὰ τῆς συνεργασίας τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Μπρατσιώτου ὁ «Χριστιανικὸς Ὁμιλος Φοιτητῶν» (ΧΟΦ), 1945, ἀναπτύξας ποικίλην δρᾶσιν ἰδίᾳ διὰ διαλέξεων γινομένων ὑπὸ καθηγητῶν ἀνωτάτων σχολῶν καὶ ἄλλων ἐκλεκτῶν ὁμιλητῶν ὡς καὶ διὰ τῆς διοργανώσεως βιβλικῆς μελέτης πρὸς καλλιέργειαν τῶν μελῶν αὐτοῦ. Οὗτος τὸ 1951 ἐξέδωκε ἓν λαμπρὸν διεθνὲς συμπόσιον ἐν 205 σελίδων ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἀπ. Παῦλον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἰωβηλαίου ἔτους τῆς 1900ης ἐπετείου ἀπὸ τῆς ἐλευσεώς του εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὸν τίτλον «Paulus — Hellas — Oikumene (An Ecumenical Symposium)». Ἀκόμη δέον νὰ ἀναφερθῇ ἡ ὑπὸ τῶν «Ὁρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐνώσεων» (ΟΧΕ) ἐκδοσις τοῦ δεκαπενθημέρου παιδικοῦ περιοδικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Παιδικὴ Χαρά» (1947).

Ἐπίσης ὁ ἀρχιμ. Τιμόθεος Ματθαϊάκης (νῦν μητροπολίτης Μαρωσείας) συνεσπείρωσε τοὺς περὶ αὐτὸν φοιτητὰς καὶ ἄλλους νέους ἰδρύσας τὸν «Χριστιανικὸν Ὁμιλον Νέων» (1942) καὶ ἐκδοὺς τὸ περιοδικὸν «Λυχνία» (1946-1956). Τὴν κίνησιν ταύτην διηύθυνε ἐν συνεχείᾳ ὁ ἀρχιμ. Στέφανος Ματακοῦλιας (νῦν μητροπολίτης Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας), ὅστις κατηύθυνε καὶ τὸν «Ὁμιλον

φιλαρέτων νεανίδων» ἐκδοὺς καὶ τὸ περιοδικὸν «Πίστις».

Εἰς τὸ πλαίσιον τῆς «Χριστιανικῆς Κοινωνικῆς Ἐνώσεως»⁴¹ ἰδρύθη τὸ θέρος τοῦ 1943 ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Μπρατσιώτου ὁ «Χριστιανικὸς Κοινωνικὸς Κύκλος», τοῦ ὁποῦ μετέχουν ἐπίλεκτα μέλη τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἐγκριτοὶ πολιτικοί, καθηγηταὶ ἀνωτάτων σχολῶν, κοινωνιολόγοι, οἰκονομολόγοι καὶ ἄλλοι διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες. Εἰκόνα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Κύκλου, ἀποσκοποῦντος εἰς τὴν θεωρητικὴν μελέτην τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων ἀπὸ χριστιανικῆς σκοπιᾶς, λαμβάνει τις ἐκ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθέντος τεύχους, «Τὸ Κοινωνικὸν Πρόβλημα καὶ ὁ Χριστιανισμὸς» (1951) ἐκ σελίδων 211, ἐν ᾧ περιλαμβάνονται αἱ ἐν αὐτῷ γενόμεναι εἰσηγήσεις καὶ τὰ πορίσματα τῶν συζητήσεων. Ἐπίσης τὸ 1958 ἐδημοσιεύθη τόμος ἐκ 280 σελίδων σχετικῶς πρὸς «Τὸ θέμα τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας».

Τὸ 1942 ἰδρύθη ὑπὸ τῆς χημικοῦ κ. Χρυσάνθου Μακρυκώστα (νῦν Πέππα) ἡ «Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Γωνιά» ἐργασθεῖσα καρποφόρως μεταξὺ τῶν κύκλων τῆς ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως. Ἀξιόλογος ὑπῆρξεν ἡ συμβολὴ τῆς εἰς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν ἱεραποστολήν πρὸς τοὺς λεπρούς, κυρίως ὁμῶς τὸ βάρος ἐτίθετο εἰς τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν τῶν μελῶν τῆς. Ἦδη τελεῖ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀπ. Διακονίας.

Ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Κυπριανοῦ Πουλᾶκου (νῦν μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης) ἰδρύθη ἡ «Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Πολιτεία» ἀποκτήσασα καὶ ἰδίαν αἴθουσαν, ἐν τῇ ὁδῷ Κλεοβούλης 12 παρὰ τὸν Ἀγ. Θωμᾶν, Γουδί, καὶ ἐξεδόθη τὸ περιοδικὸν ἡ «Ἐλπὶς» (1948).

Ἀπὸ τοῦ 1942 ὁμάς λαϊκῶν θεολόγων συνέπηξε τὴν «Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν Ἐταιρείαν» διὰ τὴν μελέτην τῶν ἐκκλησιαστικῶν προβλημάτων καὶ τὴν ὑποβοήθησιν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀναδιοργάνωσιν αὐτῆς. Ὁμοίως ἐπὶ τι διάστημα ἀπὸ τοῦ 1945 εἰργάσθη καὶ ἡ «Ὁρθόδοξος Θεολογικὴ Ἐταιρεία» ὀργανώσασα διαλέξεις τινὰς καὶ ἐνδιαφερθεῖσα διὰ τὰ ἐπαγγελματικὰ ζητήματα τῶν θεολόγων. Ταύτην διεδέχθη ἡ «Ἐνωσις Ἑλλήνων Θεολόγων», ἥτις τὸ 1951 ὀργάνωσε τὸ Β' Πανελλήνιον Θεολογικὸν Συνεδριον⁴² καὶ ἀπὸ τοῦ 1958 ἐξέδωκε τὸ «Δελτίον τῆς Ἐνώσεως Ἑλλήνων Θεολόγων».

Ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Λύγουστίνου Καντιώτου ἰδρύθη τὸ σωματεῖον ὁ «Μ. Ἀθανάσιος»⁴³ (1952), τοῦ ὁποῦ σκοπὸς ἐτέθη «ὁ κατὰ τοῦ ἡθικοῦ κακοῦ ἀκατάπαστος ἀγὼν». Αἱ κυριώτεραι ἐκδηλώσεις τοῦ ἐν λόγῳ συλλόγου εἶναι ὁ ἀγὼν κατὰ τῶν καλλιστείων καὶ κατὰ τοῦ καρναβάλου Πατρῶν. Αἱ ἀπόψεις τοῦ σωματείου καὶ δὴ τοῦ ἰδρυτοῦ διετυπῶντο καὶ γραπτῶς εἰς τὸ δωρεᾶν διανεμόμενον φύλλον «Χριστιανικὴ Σπίθα».

41. Βλ. ἀνωτέρω. σ. 49.

42. Ἐδημοσιεύθησαν καὶ Πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου τούτου, Ἄθῆναι 1952.

43. «Μεγ. Ἐγκύκλ. Χριστιανισμοῦ» σ. 186.

39. J. Holzner, Παῦλος, 4 ἐκδόσεις. R. Guardini, Ὁ Κύριος κ.λ.π.

40. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1960 ἀπεσπάρθη μέρος τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητος «Ζωή» με ἐπικεφαλῆς τὰ ἐπιζῶντα ἰδρυτικὰ μέλη αὐτῆς, καὶ ἰδρύθη ἡ νέα ἀδελφότης θεολόγων «Ὁ Σωτήρ» με τὸ διώνυμον περιοδικόν. Ὁμοίως ἐδιχάσθη ἡ ἀδελφότης «Εὐσέβεια» καὶ ἀπεσπάρθησαν ἀπὸ τὰ Συνεργ. Χριστ. Σωματεῖα ἡ ΓΕΧΑ καὶ ἡ «Ἑλληνικὴ Παιδεία». Με τὸν «Σιωτῆρα» συνεργάζονται καὶ τὰ νεοσύστατα (1960) σωματεῖα «Μ. Βασίλειος, σύλλογος ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς» (ὁδὸς Βουκουρεστίου 18) καὶ «Χασοῦμενοι ἀγωνισταί».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Κατά τὸ τρέχον ἔτος.

Τὰ Ὄνομαστήρια τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεοκλήτου, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος εἰς ἄλλην σελίδα τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας», ἔδωκαν καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἀφορμὴν, ἵνα ἐκδηλωθοῦν τὰ αἰσθηματὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τε τὸ πρόσωπον τοῦ σεπτοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν μας, τῆς ὁποίας Οὐτος ἐπαξίως προΐσταται.

Τὸ πλῆθος τῶν ἐκ τῶν ἐσχατιῶν τῆς Ἑλλάδος καταφασάντων εἰς τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν τηλεγραφημάτων, τηλεφωνημάτων, εὑχεταιριῶν καρτῶν κ.τ.τ. ἐκ μέρους προσώπων, ἀντιπροσωπευόντων πάσας τὰς βαθμίδας τῆς κοινωνικῆς ἱεραρχίας μας, ὡς καὶ ἡ ἐγγραφὴ ἀναριθμητῶν προσώπων πάσης τάξεως εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀνοιγὲν ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν βιβλίον τῶν συγχαρητηρίων, ὑπῆρξαν καὶ πάλιν ἡ ἀρίστη ἐκδήλωσις τῶν αἰσθημάτων τούτων.

Καὶ ἡ «Ἐκκλησία», μετέχουσα ὀλοφύχως τῶν πανελληνίων τούτων ἐκδηλώσεων, εὔχεται θερμότερα,

Τέλος πρέπει νὰ προστεθῇ ἡ ἀδελφότης («Π α ρ ἄ κ λ η τ ο ς») ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τὸν ἀρχιμ. Χερουβειμ Καραμπελαν, ἥτις δαπνέεται ἀπὸ ἱεραποστολικά ἰδεώδη καὶ ἀναπτύσσει ποικίλην δραστηριότητα.

Σωματεῖα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀποστολ. Διακονίας: α') «Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Γωνία», β') «Σύνδεσμος Ἑλληνίδων Θεολόγων», γ') «Ἐνωσις τῶν Ἀποφοίτων τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας», δ') τὸ ἐν Πατησίοις Ἰδρυμα κοινωνικῆς προνοίας («Ἡ Ἁγία Βαρβάρα», ε') «Ἐνωσις φίλων τῶν κρατουμένων», ζ') ὁ ἐν Καλλιθέᾳ θρησκευτ. σύλλογος («Ἡ Ἀνόρθωσις», ζ') ὁ ἐν Παγματίῳ «Χριστιανικὸς Ὁμιλος Νέων».

Οὕτω κατὰ τὰ πρῶτα μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἔτη εἰς ἀληθῆς ὄργανός παρατηρεῖται εἰς τὰς διαφόρους χριστιανικὰς ὀργανώσεις καὶ ἔντονός τις χριστιανικὸς παλμός διέπει μίαν σημαντικὴν μερίδα τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας, ἐνῶ ἐξ ἄλλου μέγα τμήμα ταύτης ἢ χαλαρῶς συνδέεται πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἢ καὶ ὀσημέραι ἀποξενοῦται ταύτης.⁴⁴

ς'. Φιλανθρωπία. Κοινωνικὴ Πρόνοια.

Πλὴν τῶν ἀποκλειστικῶς ἢ μετ' ἄλλων ἐνδιαφερόντων καὶ μετὰ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν ἀσχολουμένων σωματείων ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς διοικούσης Ἐκκλησίας ἐπὶ ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου καὶ δὴ κατὰ τὸν ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον 1940-1941 ἐλειτούργησεν ἡ «Πρόνοια Στρατευο-

ῶπως Κύριος ὁ Θεὸς φυλάττη τὸν Μακαριωτάτον εἰς ἔτη πολλά, ἐπ' ἀγαθῶ τῆς τε Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐπ' αὐτῆς στηριζομένης καὶ ἐμψυχουμένης φιλάτης Πατρίδος.

Σπουδαιότατον ἔργον.

Τὸ προσφάτως κυκλοφορήσαν ὀγκωδέστατον σύγγραμμα τοῦ τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Γεν. Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν κ. Γερασίμου Κονιδάου, δέον νὰ χαιρετισθῇ οὐ μόνον ὡς λαμπρὰ συμβολὴ εἰς τὰς παρ' ἡμῶν θεολογικὰς ἐρεῦνας καὶ σπουδὰς, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐργασία, παρέχουσα σπουδαιότητας ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ ἔργον τοῦτο, ἀποτελοῦν τὸν Α' τόμον τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ παρουσιάζον εἰς 546 σελίδας δύο Εἰσαγωγὰς καὶ τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ ἀμέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ ἡ' αἰῶνος, παρέχει σπουδαίας πληροφορίας περὶ τῆς ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν περι ἧς ὁ λόγος περιόδον. Ὁ μελετῶν αὐτὸ ἀποκτᾷ πληροστάτην εἰκόνα περὶ τῶν πνευματικῶν δυνάμεων καὶ συναρ-

μένων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν» καὶ ἐπὶ ἀρχιεπισκόπου Δαμασκηνοῦ ἐν μέσῳ τῆς δυστυχίας τῆς ξενικῆς κατοχῆς διοργανώθη ἡ «Ἐθνικὴ Ὀργάνωσις Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης» (ΕΟΧΑ).

Σημαντικὴ ὑπῆρξεν καὶ ἡ χορηγηθεῖσα μεταπολεμικῶς βοήθεια διὰ μέσου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, μερίμνη τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου, συνισταμένη εἰς τρόφιμα, ρουτισμὸν καὶ ἄλλα εἶδη, ἅτινα διαβιβαζόμενα πρὸς τοὺς οἰκείους μητροπολίτας διενέμοντο πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην. Τῆς τοιαύτης βοήθειάς δὲν ἔμενε ξένη καὶ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν ἐνισχυθέντων εἰδικῶς καὶ ὀρισμένων ἐκκλησιαστικῶν ἰδρυμάτων, ὡς τὸ Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον, τὸ Ἀνώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον τῆς Ριζαρείου Σχολῆς κ.ἄ.

Φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς: 1) Ὁρφανοτροφεῖον Βουλιαγμένης (ἀρρένων). 2) Ἀσυλὸν Ἀγ. Ἀνδρέου, Ν. Σμύρνης (θηλέων). 3) Ἐκκλησιαστικὸν ὀρφανοτροφεῖον θηλέων «Ὁ Ἅγιος Σπυρίδων» ἐν Πειραιεῖ. 4) Σπυράκειον Ἰδρυμα, προικοδοτήσεως ἀπόρων κορασιδῶν ἐν Πειραιεῖ.⁴⁵

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

44. Ι. Χ. Κωνσταντινίδου, Ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ εἰς τὴν σύγχρονον ἑλληνικὴν κοινωνίαν, «Ἀνάπλασις» 1954, 209-210.

45. Πρβλ. καὶ Βύας Πολιτάκου, Ἐκκλησία καὶ Κοινωνικὴ Πρόνοια, «Ἀκτίνες» ΙΘ' 1956, 441, καὶ Κ' 1957, 26.

τήσεων τῆς Ἐκκλησίας μας κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἰστορίας τῆς καὶ κατανοεῖ καλύτερον τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην, τόσον ἐξ ἐπόψεως ὄντολογικῆς, ὅσον καὶ ἐξ ἐπόψεως δεοντολογικοῦ προγραμματισμοῦ τῶν πνευματικῶν ἐνεργειῶν, πρὸς ἀξιοποίησιν τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος καὶ τῶν πνευματικῶν δυνατοτήτων τῆς.

Νέα συμβολή.

Καὶ πάλιν ὀφείλονται χάριτες εἰς τὸν Ὑφηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Κωνσταντῖνον Καλοκέρην, διότι διὰ τῆς νέας προσφάτου μελέτης «Ἐρευναὶ Χριστιανικῶν μνημείων εἰς τὰς νήσους Νάξου, Ἀμοργὸν καὶ Λέσβον» παρέχει πολυτίμους πληροφορίας περὶ θαυμασίων πνευματικῶν θησαυρῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπάρχουν ἐν ταῖς νήσοις ταύταις.

Ὁ κ. Ὑφηγητὴς μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν ἐπιμέλειαν καὶ πολυετὴ ἀρχαιολογικὴν πείραν, παρουσιάζει παλαιοχριστιανικὰς βασιλικὰς, βυζαντινοὺς ναοὺς, ἐπιγραφὰς, ξυλόγλυπτα, τοιχογραφίας, εἰκόνας κ.τ.τ. Οὕτω καὶ ἡ μελέτη του αὐτῆ, περιέχουσα ὠραίους πίνακας καὶ φωτογραφίας, ἀποτελεῖ νέαν σπουδαίωτάτην συμβολὴν εἰς τὴν καθ' ὅλου προσπάθειαν πρὸς γνῶσιν, προβολὴν καὶ ἀξιοποίησιν τῶν πνευματικῶν θησαυρῶν, τοὺς ὁποίους ἐκκληροδότησαν εἰς ἡμᾶς οἱ πατέρες μας.

«Ἐπαναφορὰ τῆς νεολαίας μας...»

Εἶναι ἀξία ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως ἡ πρωτοβουλία τοῦ «Λυκείου Ἑλληνίδων» καὶ τοῦ «Παρνασσοῦ» διὰ τὴν ἀνάληψιν σταυροφορίας πρὸς «ἐπαναφορὰν τῆς νεολαίας μας εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἠθικῶν μας παραδόσεων καὶ ἀρχῶν».

Εἶναι πράγματι τοιαύτη ἡ κοίσις, ἥτις μαστίζει τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῆς συγχρόνου—δυστυχῶς καὶ αὐτῆς τῆς ἑλληνικῆς—νεολαίας, ὥστε ἡ ἀνάληψις τῆς σταυροφορίας ταύτης δεόν νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐπιτακτικὸν καθήκον πάντων τῶν ἀρμοδίων.

Οἱ πάντες δὲ πρέπει νὰ κατανοήσουν, ὅτι ἀναιμικὰ συνθήματα ἀνευ σαφοῦς χριστοκεντρικοῦ προσανατολισμοῦ οὐδόλως δύναται νὰ ἐπιδράσουν εἰς τὰς ψυχὰς τῆς ἐν τῷ κλύδωνι μωρίων πειρασμῶν κλυδωνιζομένης σημερινῆς νεολαίας. Ἡ νεολαία θὰ σωθῆ μόνον ἀν προσανατολισθῆ ἐλευθέρως πρὸς τὸν Χριστόν. Μόνον ὁ δυναμισμὸς, τὸν ὁποῖον ὁ Χριστὸς δημιουργεῖ εἰς τὴν ψυχὴν διὰ τῆς συνενώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας μετὰ τῆς θείας παντοδυναμίας Του, εἶναι δυνατόν νὰ σχίσῃ τὸ πυκνὸν δίκτυον τῶν κακῶν προδιαθέσεων καὶ ἐπικτητῶν συνηθειῶν καὶ παθῶν, καὶ νὰ ἐκκολάψῃ, ἐκτὸς τῶν ὑπαρχουσῶν πραγματικότητων, ἐν πλῆθος νέων δυνατοτήτων. Μόνον ὁ δυναμισμὸς οὗτος συντελεῖ, ὥστε ὑπεράνω τοῦ κόσμου τῆς βιολογικῆς καὶ ψυχολογικῆς νομοτελείας καὶ ἀναγκαιότητος νὰ ἐκαπᾷ καὶ νὰ ἀναπηδᾷ ὁ κόσμος τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας, ἥτις δύναται νὰ θραύῃ βαρεῖας ἀλύσεις, νὰ θρυμματίσῃ μακροχρόνια τυραννικὰ δεσμὰ καὶ νὰ ἀνακαινίσῃ τὴν ψυχὴν μέχρι τῶν μυχαϊτᾶτων βαθῶν αὐτῆς. Ἄνευ λοιπὸν Χριστοῦ θὰ εἶναι οὐτοπιστικὸν ἔργον καὶ ματαιοπνία πᾶσα προσπάθεια πρὸς ἀναγέννησιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς νεολαίας.

Τὸ παράδειγμα τῶν ἐνηλίκων.

Ἐν συνεχείᾳ δεόν νὰ τονίσωμεν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σωθῆ ἡ νεολαία ἐκ τῆς πνευματικῆς φθορᾶς, ἐὰν δὲν δίδουν τὸ παράδειγμα τῆς πνευματικῆς ὑγείας οἱ ἐνήλικες.

Δι' αὐτὸ ὀρθῶς ὁ διακεκριμένος χρονογράφος κ. Δημ. Ψαθᾶς γράφει τὰ ἐξῆς: «Τὸ ὄψαριον μωρίζει ἀπὸ τὸ κεφάλι καὶ ἐφ' ὅσον ἐμεῖς οἱ ὄριμοι ἀποτελοῦμε τὸ κεφάλι, θὰ πρέπει αὐτὸ κυρίως νὰ προσέξωμεν, γιὰτὶ ἂν μωρίσωμεν φεῦ!... τὰ κεφάλια ἀλλήλων, θ' ἀποστρέψωμεν τὸ πρόσωπο μετὰ φρίκης».

Καὶ ἀφοῦ ὁ κ. Ψαθᾶς ὑπενθυμίζει τὰς αἰσχρὰς κινηματογραφικὰς ταινίας, τὰς ὁποίας οὐχὶ οἱ νέοι ἀλλ' οἱ ἐνήλικες διαφημίζουν κατὰ τρόπον ἀπαράδεκτον, συνοψίζει: «Αὐτὰ ὅλα καὶ ἄλλα τέτοια δὲν εἶναι, φυσικὰ, ἔργα τῆς νεολαίας μας ποὺ ξέφυγε ἀπὸ τὰ πλαίσια τῶν ἠθικῶν μας παραδόσεων καὶ ἀρχῶν. Εἶναι ἔργα ἡμῶν τῶν μεγάλων, ποὺ τὰ προσφέρουμε στὴν νεολαία—ἢ τ' ἀνεχόμεστε—γιὰ νὰ...μορφώσουμε τὴν ψυχὴς τῶν παιδιῶν μας, σκοτώνοντας πρῶτα—πρῶτα τὴν ψυχὴν τους, τὸ αἶσθημα τῆς ΝΤΡΟΠΗΣ, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον κάθε ἠθικῆς ἀρχῆς... Σὲ μιὰ κοινωνία ὅπου σκοτώνεται ἡ ντροπὴ καὶ καθιερώνεται, σὺν καθεστῶς, ἡ ἀδιαντροπία, ἀρχίζει ἡ σαπίλα. Ἡ ἀδιαντροπία βλέπετε, ἔχει τὴν προεκτάσει τῆς, γιὰτὶ ἀπὸ τὴν ἀδιαντροπία στὰ σεξουαλικά, πᾶμε σ' εὐρύτερες μορφές τῆς—ἀδιαντροπία στοὺς τρόπους, στὴς κουβέντες, στὴν συμπεριφορὰ, στὴν ἐπιδίωξη—τῶν ὁποίωνδήποτε σκοπῶν, στὴν ἐπιλογὴ τῶν μέσων γιὰ τὴν ἐπιτυχία, στὴν πλήρη ἔλλειψιν τοῦ σεβασμοῦ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἄλλον. Τὰ μαθήματα αὐτὰ τὰ δίνουμε ἐμεῖς οἱ μεγάλοι στὴν νεολαία κι' ὕστερα τῆς ζητᾶμε τὰ βέστα».

Δριμὺ κατηγορητήριον.

Ἄλλ' ὁ κ. Ψαθᾶς δὲν περιορίζεται εἰς τὰς ἐν τῇ προηγουμένῃ παρατηρήσει παρατεθείσας ὁρθὰς διαπιστώσεις του. Εἰς ἄλλο χρονογράφημά του ἐπανερχεται εἰς τὸ αὐτὸ θέμα, διὰ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἐναντίον τῶν ἐνηλίκων δριμὺν κατηγορητήριόν του, τὸ ὁποῖον ὡς κύριον στόχον του ἔχει τὴν ἐναντι τοῦ ἀνηθίκου κινηματογράφου στάσιν αὐτῶν. Τὸ κατηγορητήριον αὐτὸ ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν προέρχεται ἐξ ἄμβωνός τινος ἢ ἐκ θρησκευτικοῦ τινος φυλλαδίου, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλάμου χρονογράφου, διακρινομένου διὰ τὴν εὐρύτητα τῶν ὀριζόντων αὐτοῦ.

«Τὸ κακόν, ὡς γράφει, ποὺ προέρχεται ἀπ' τὴν σεξουαλικὴν οἰστηλασία τῆς ἐβδόμης τέχνης εἶναι διπλό: Ἄφ' ἐνὸς καταργεῖ τὴν ντροπὴν ἀνάμεσα στοὺς μεγάλους—ποὺ γίνονται ὅλοι μαζί ἡδονοβλεψίτες—καὶ ἀφ' ἑτέρου κλονίζει τὸν σεβασμὸν ἀνάμεσα στοὺς μικροὺς καὶ στοὺς μεγάλους. Ἐπὶ πλέον, ὁμως, καταργεῖ καὶ τὴν ντροπὴν ἀνάμεσα στοὺς ἀνδρες καὶ στὴς γυναῖκες... Ὁ κλονισμὸς ἢ ἡ καιάργησις τοῦ αἰσθήματος τῆς ντροπῆς στὴς σχέσεις τῶν δυὸ φύλων χαλάρωσε τὴν λειτουργία τῶν ἠθικῶν μας ἀνταντακλαστικῶν σὲ τέτοιο σημεῖο, ὥστε οἱ μὲν νὰ μὴ διστάζουμε μπροστὰ σὲ τίποτα κι' οἱ δὲ νὰ μὴ ἀποροῦμε πιά γιὰ τίποτα... Γεγονὸς εἶναι, ὅτι σὴ-

μερα τὰ συμπτώματα καὶ οἱ περιπτώσεις ἀδιαντροπίας τῶν ὄριμων εἶναι πολὺ περισσότερα ἀπὸ τῆς νεολαίας. Ἐγκλήματα σεξουαλικά, βιασμοί, αἰμομιξίες, διαφθορὲς κοριτσιῶν ἀπὸ ὄριμους ταλαντούχους, σωματεμπορίες, διαζύγια πάμπολλα κ' ἀπίθανα—δὲν ἀποτελοῦν τὴν δραστηριότητα τῆς νεολαίας. Εἶναι τὰ συχνὰ κατορθώματα τῶν μεγάλων, πὸν τροφοδοτοῦν καθημερινὰ τὶς στήλες τῶν ἐφημερίδων. Αὐτὰ εἶναι τὰ παραδείγματα, πὸν προσφέρουμε στοὺς νέους ἐμεῖς οἱ μεγάλοι».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἶναι φανερὰ ἡ κατεύθυνσις, πρὸς τὴν ὁποίαν δέον νὰ στρέψωμε τὴν δραστηριότητά των οἱ εὐλογοῦντες ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν ἀνοδὸν τῆς στάθμης τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν νέων.

«Εὐθόνη».

Εἶναι εὐχάριστον, ὅτι εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς ἐπιβελτίωσιν τῶν νέων εἰς τὸ βασιλείον τῶν ἀνωτέρων πνευματικῶν ἀξιών τὰ μέγιστα ἠσχισαν ἐσχάτως νὰ συντελοῦν δύο ἐκλεκτὰ περιοδικά, προωρισμένα εἰδικῶς διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν νέων.

«Εὐθόνη» εἶναι ὁ τίτλος τοῦ πρώτου ἐξ αὐτῶν. Καὶ ὡς σημειοῦται ἐν τῷ ὑποτίτλῳ του θὰ εἶναι φυλλάδιον «προβληματισμοῦ τῆς νεότητος». Ὡς τονίζεται ἐν τῷ πρώτῳ φύλλῳ αὐτῆς, ὁ «προβληματισμὸς πὸν θὰ ἐπιχειρήσῃ ἡ «Εὐθόνη» μετὰ τὴν βοήθειαν ἐκλεκτῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων τῆς πατρίδος μας, θὰ εἶναι πολυεδρικός: προβληματισμὸς ἐν σχέσει μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Τέχνην, τὰ γενικὰ πνευματικὰ, κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ προβλήματα, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ὅλα αὐτὰ θὰ ἔχουν τὸ χρῆσμα τοῦ προσωπικοῦ προβλήματος».

Εἶναι δὲ ἐπιτόχημα, ὅτι ὁ προβληματισμὸς οὗτος, ὡς τονίζει ὁ ἐκδίδων τὴν «Εὐθόνην» καὶ ἀξίως θερμῶν συγχαρητηρίων κ. Κ. Τσιρόπουλος, θὰ ὀδηγῇ «σὲ δύο μεγάλες, αἰώνιες καὶ ἀκρογωνιαίους γιὰ τὴν πατρίδα μας ἀξίες: τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Συνείδησιν. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας μετὰ τὴν μυστηριακὴν, λειτουργικὴν τῆς ζωῆς, τὸ ἀσκητικὸν τῆς δέον, τὸν ὀλάνοιχτο οὐρανὸν πὸν περιφρονεῖ πρακτικὰ τὴν ὕβριν τοῦ θανάτου—καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Συνείδησις, αὐτὴ ἡ ἀκέραια καὶ ὀρθὴ συνείδησις τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τοῦ φιλελευθερισμοῦ, τῆς δημοκρατικότητος καὶ τῆς ἀξιοπροσεΐας: αὐτὲς οἱ δύο ἀπετέλεσαν τὶς πηγές, ἀπὸ τῆς ὁποῖας ἐτράφηκαν, ὠλοκληρώθηκαν καὶ ἐκαρποφόρησαν οἱ μεγαλύτερες, καθαρότερες καὶ συνεπέστερες φνισιογενεῖς τῆς Ἑλλάδος».

Ἀποτελεῖ ἀληθῶς ἐπιτόχημα διὰ τὸν τόπον μας, τὸ ὅτι νέοι ἔχουν τόσο καθαρὰ καὶ σαφεῖς ἀντιλήψεις περὶ τῶν συγχρόνων προβλημάτων καὶ περὶ τῶν πνευματικῶν δυνάμεων, αἵτινες θὰ ὑποβοηθήσουν τὴν λύσιν αὐτῶν. Δι' αὐτὸ πιστεύομεν, ὅτι ἡ τόσο λιτὴ εἰς τὴν ἐμφάνισιν, ἀλλὰ τόσο βαθεῖα εἰς περιεχόμενον «Εὐθόνη» θὰ παύσῃ σπονδαίων ἔθλον εἰς τὴν καθ' ὅλον προσπάθειαν τῆς ἀνωψώσεως τῆς πνευματικῆς στάθμης τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας.

«Σκαπάνη».

«Σκαπάνη» εἶναι ὁ τίτλος τοῦ ἄλλου περιοδικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐκκλωφόρησε διὰ τοὺς νέους εἰς χιλιάδας

ἀντιτύπων. Ὁραϊότατον εἰς τὴν ἐμφάνισιν καὶ μετὰ συγχρονον πολὺχρωμον εἰκονογράφειν εἶναι πλήρες ὕγιον ἀγωνιστικοῦ παλμοῦ.

Τὸ Περιοδικὸ αὐτὸ—ὡς διακηρύσσεται ἐν τῷ πρώτῳ φύλλῳ αὐτοῦ—ἔρχεται νὰ ἀποτελέσῃ μιὰ παρουσία διαμαρτυρίας γιὰ τὴν ἀδικίαν πὸν γίνεται στὴν καινουργία γενιά. Ἐρχεται νὰ δώσῃ ἕνα πνευματικὸ «παρῶν», νὰ βεβαιώσῃ πῶς δὲν εἶναι μόνο μιὰ γενιά ἀδιαφορίας καὶ φθορᾶς ἡ γενιά μας, εἶναι προπάντων μιὰ γενιά ἀνθρώπων πὸν πεινᾶνε καὶ διψᾶνε τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν παλινόρθωσιν τῆς χαρᾶς στὸν κοινωσιακὸν κόσμον μας. Σκοπὸς μας εἶναι νὰ δώσομε τὴ δική μας μάχη γιὰ ἕνα αὐριὸ ἀγνότερον καὶ τιμιώτερον ἀπ' τὸ σήμερον. Μάχη μας εἶναι νὰ κρούσομε τὸ σῆμα τοῦ ἐσχάτου κινδύνου γιὰ τὴ γύμνια τῶν ἰδανικῶν πὸν μαστίζει τὸν ἐλεύθερον κόσμον, γιὰ τὴν ἀπουσία κάθε πίστης ἱκανῆς ν' ἀντιταχθῇ στὴ φοβερὴ θύελλα τοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ, πὸν γεμίζει σκοτεινὰ τὸν ὀρίζοντα τοῦ Βορρᾶ. Καὶ ταυτόχρονα νὰ ζήσομε τὸν τύπον τοῦ ἀληθινοῦ καὶ ζωντανοῦ νέου Ἀνθρώπου, πὸν προχωρεῖ μέσ' στὴν ζωὴν μετὰ ψυχῆ καὶ μετὰ πίστι, μετὰ σιγουριά καὶ προσγειώσει, δοσμένους ὀλόφωχα στὶς ἀξίες τοῦ πνεύματος. Ζητᾶμε νὰ δοῦμε τὶς ἀξίες τοῦ πνεύματος νὰ καθοδηγῶν τὸ σύγχρονον νέο ἄνθρωπον στὰ ἀγωνιώδη προβλήματα του, καὶ ὄχι νὰ στολιζοῦν ἀπλῶς τὶς ἐνθεοσιαστικὰς συγκεντρώσεις τῶν ἐθνικῶν μας ἐορτῶν. Ἡ «ΣΚΑΠΑΝΗ» φιλοδοξεῖ νὰ εἶναι τὸ ὄργανον τῆς μάχης τῶν νέων ἀνθρώπων γιὰ ἕνα αὐριὸ ὀδισιαστικὰ καλύτερον ἀπ' τὸ σήμερον».

Εἶναι ἐπιτόχημα, ὅτι τοιαῦτα εἶναι αἱ φιλοδοξίαι τῆς «Σκαπάνης», ἥτις ἐκδιδόμενη ὑπὸ τοῦ «Ἑλληνικοῦ Κέντρου Ἀγωγῆς» διαπνέεται ὑπὸ γνησίον χριστιανικοῦ πνεύματος. Ἀσφαλῶς καὶ τὸ περιοδικὸν τοῦτο θὰ συντελέσῃ τὰ μέγιστα εἰς τὸ νὰ βοηθήσῃ τοὺς νέους τῆς Πατρίδας μας νὰ εὔρουν τὸν ὀρθὸν προσανατολισμὸν τῆς ζωῆς.

Εὐδοίονοι ἐκδηλώσεις.

Ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώσας τὰς προηγουμένας παρατηρήσεις θὰ διεπίστωσεν, ὅτι αἱ πλείστα ἐξ αὐτῶν παρουσιάζουν ὕγιεις πνευματικὰς ἐκδηλώσεις καὶ προσπαθείας τῶν τελευταίων μηνῶν ἐν τῇ πατρίδι μας.

Τόσον τὰ μνημονειθέντα βιβλία, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ δημοσιεύματα, ἐξ ὧν σχολιμῶς παραθέσαμεν περικοπὰς, ἀποδεικνύουν, ὅτι σπουδαίωτα πνευματικὰ ζυμώματα συντελοῦνται ἐν τῷ πνευματικῷ ὄργανισμῷ τῆς χώρας μας. Ἐν αὐτῷ δὲν δροῦν μόνον τὰ μικρόβια τῆς σήψους καὶ τῆς φθορᾶς, ἀλλὰ ἐπάρχουν καὶ αἱ ἀντιδράσεις τῆς πνευματικῆς ὕγιαι καὶ ἐδρωστίας. Ἡ ἐναντίον τοῦ κακοῦ ἀντιδράσις ἐκλεκτῶν δημοσιογράφων καὶ ἡ θετικὴ προσπάθεια πρὸς ὕγιαν προσανατολισμὸν τῶν νέων ἀποτελοῦν ἐπιτόχους ἐκδηλώσεις, αἵτινες ἀσφαλῶς προοιωνίζονται ἐν ὕγιαι πνευματικῶς καὶ ἐδωχέστερον μέλλον. Ὅθεν πᾶν ἄλλο ἢ ἀπαισιοδοξία δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ ὅτι τὰ κύματα τοῦ κακοῦ ἔχουν πλημμυρίσει τὴν κοινωνίαν μας. Ὅταν ὅλοι οἱ ἀρμόδιοι συνενώσουν τὰς δυνάμεις των πρὸς ἀντιμετώπισίν των, ἀσφαλῶς ταῦτα θὰ ἀναχαιτισθοῦν τελεσφόρως καὶ ἀποτελεσματικῶς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Ιερά Σύνοδος

'Αποστολική Διακονία. 'Αποφάσει του Κεντρικού Συμβουλίου της 'Αποστολικής Διακονίας απέστράφησαν δωρεάν προς τε τους Κληρικούς και Λαϊκούς 'Ιεροκήρυκας της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος (Ο.Δ.Ε.Π. και 'Αποστολικής Διακονίας) τὰ νέα ἐνιαία Κατηχητικά Βοηθήματα 'Ανωτέρου και 'Εργαζομένων, ἵνα χρησιμεύσωσι ταῦτα εἰς τοὺς ἐργάτας τοῦ ἀμπέλωνος τοῦ Κυρίου ὡς κατάλληλα και πρακτικά βοήθημα δια τὸν καταρτισμὸν ἐπικαίρων ὁμιλιῶν και προαγωγὴν τοῦ ἔργου αὐτῶν και μεταξὺ τῶν νέων.

'Ωσαύτως ἀπεστάλη δωρεάν σειρά βιβλίων ἐκ τῶν ἐκδόσεων τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας πρὸς τὸν ἐν Βιέννῃ Θεοφ. 'Επίσκοπον Θερμῶν Κύριον Χρυσόστομον, ἵνα διατεθῶσι ὑπὲρ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ 'Εντευκτήριον τοῦ Συνδέσμου 'Ελλήνων Σπουδαστῶν Βιέννης.

—'Επὶ τῇ συμπληρώσει 50 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ χριστιανοῦ διηγηματογράφου 'Αλεξ. Παπαδιαμάντη τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας, ἀπεφάσισεν ὅπως ἐκδόσει εἰδικὸν τόμον, ὅστις θὰ περιλαμβάνῃ τὰ χαρακτηριστικώτερα ἐκ τῶν διηγημάτων αὐτοῦ.

—'Εν τῇ ὑπὸ τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας ἐκδομένην σειρά τῶν Λειτουργικῶν Βιβλίων, ἐξεδόθη εἰς ἐπιμελημένην ὡσαύτως και φιλόκαλον ἐκδοσὴν τὸ μνησὶον Νοεμβρίου. Τιμᾶται χρυσοδερματόδετον ἀντὶ δρχ. 80.

—'Οκτῶ φοιτῆται τοῦ ἡμετέρου Θεολογικοῦ Οἰκτροφείου, μεταβάντες ἐγκρίσει και εὐλογία τοῦ Σεβασμιωτάτου 'Αττικῆς και Μεγαρίδος κ. 'Ακῶβου κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς 'Ορθοδοξίας εἰς ἰσαριθμὸς Κοινότητος τῆς περιφέρειας 'Αττικῆς ἐκήρυξαν τὸν θεῖον Λόγον εἰς τοὺς 'Ιερούς Ναοὺς και διένειμον εἰς τοὺς ἐκκλησιαζομένους δωρεάν εἰκόνας και φυλλάδια περὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων και περὶ τῆς 'Ορθοδοξίας, ὡς και φύλλα τοῦ δελτίου «Φωνὴ Κυρίου».

— Δέκα τέσσαρες φοιτῆται ἐκ τοῦ ἡμετέρου Θεολογικοῦ Οἰκτροφείου ἐδήλωσαν συμμετοχὴν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ 'Ερυθροῦ Σταυροῦ ὀργανωθεῖσαν αἰμοδοσίαν ὑπὲρ τῶν ἀπόρων ἀσθενῶν.

'Αρχιεπισκοπὴ 'Αθηνῶν

'Ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν και πάσης 'Ελλάδος κ. Θεόκλητος κατὰ τὸ διαρρεῦσαν 15ήμερον ἔσχεν ἐπανειλημμένας συνεργασίας μετὰ τῶν παρ' αὐτῷ Θεοφ. Βοηθῶν 'Επισκόπων, τοῦ 'Αρχιεπισκοπῆς τῆς 'Ι. Συνόδου και τῶν Διευθυντῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπηρεσιῶν και 'Οργανισμῶν. 'Ωσαύτως προήδρευσε συνεδριῶν τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. και τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας.

— Τῇ 17ῃ Φεβρουαρίου ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος ἐδέχθη ἐπιτροπὴν τοῦ Συλλόγου Λιμενεργατῶν. Αὐθήμερον προήδρευσε Συμβουλίου τῆς Παγκείου 'Επιτροπῆς.

— Τῇ ἐπομένῃ 18ῃ Φεβρουαρίου, ὁ Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος κ. Θεόκλητος προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου τοῦ Δημοτριάδου Κληροδοτήματος.

— Τῇ 21ῃ Φεβρουαρίου ὁ Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὰ 'Εκκλησιαστικά Συμβούλια τῶν 'Ι. Ναῶν 'Αγίου Χαράλαμπος και 'Αγ. Παρασκευῆς 'Αττικῆς. Αὐθήμερον ἐδέχθη ὡσαύτως τὸν κ. Μαλασπίναν και τὸν κ. Σταυρόπουλον.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος παρηκολούθησεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσῶ» τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Στρατηγοῦ κ. Τσακαλώτου διάλεξιν.

— Τῇ 22ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐδέχθη τὸν κ. Κίγκ, τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν.

— Τῇ 23ῃ Φεβρουαρίου ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη 'Επιτροπὴν Τροχιοδρομικῶν Ὑπαλλήλων, τὸν κ. Γονῆν και τὸν Πρωτοπρεσβύτερον τῆς ἐν Βουδαπέστη 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας κ. Μπέρκυ.

Αὐθήμερον προήδρευσε συμβουλίου τῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Κασσιματείου Κληροδοτήματος.

— Τῇ 24ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐδέχθη τὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεολογικῆς 'Αρχιμ. κ. 'Ιερώνυμον Κοτσῶνην.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας προσέτη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ 'Αθηνῶν τῆς 'Ακολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν.

— Τῇ 26ῃ Φεβρουαρίου ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ αὐτοῦ ἑορτῇ ἐδέχθη ἐν τῷ 'Αρχιεπισκοπικῷ Μεγάλῳ τὰ συχαρητήρια Κλήρου και Λαοῦ.

— Τῇ 27ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐδέχθη τὸν κ. 'Αθανάτην και τὸν 'Αρχηγὸν τοῦ Γ.Ε. 'Αεροπορίας.

*

'Ο Θεοφιλέστατος 'Επίσκοπος Θ α υ μ α κ ο ὕ κ. Χ ρ υ σ ὄ σ τ ο μ ο ς κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Φεβρουαρίου, ἐν Κυριακαῖς, ἐλειτούργησε και ὠμίλησεν εἰς ἱερούς ναοὺς τοῦ Πειραιῶς.

— Τῇ 31 'Ιανουαρίου ἐτέλεσε τὸν ἀγιασμὸν ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ 'Αλτσιτζογλείου νηπιαγωγείου, εἰς τὰ Καμινία τοῦ Πειραιῶς, ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Α.Β. 'Υψηλότητος τῆς Πριγκηπίσσης Σοφίας, 'Υπουργῶν και λοιπῶν 'Αρχῶν τοῦ Πειραιῶς.

— Τῇ 3, 10, 14, 16 και 18 Φεβρουαρίου μετέσχε τῆς 'Επιτροπῆς ἐράνων παρὰ τῇ Νομαρχίᾳ 'Αττικῆς.

— Τῇ 11, συμπαρέστη ὁμοῦ μετὰ τοῦ Θεοφιλέστατου 'Επισκόπου Κερνίτσης κ. Χρυσόστομου, τῷ χοροστάντισαντι Σεβασμιωτάτῳ Πατάρων κ. Μελετίῳ κατὰ τὸν πανηγυρικὸν ἔσπερον εἰς τὸν ἐν Ν. 'Ιωνίᾳ ἱερὸν ναὸν τῶν 'Αγίων 'Αναργύρων, ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ αὐτοῦ και τῷ ἑορτασμῷ τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτοῦ πενηκονταετηρίδος, προσφωνήσας τὴν Α. Σεβασμιότητα δι' ὀλίγων.

— Τῇ καθαρᾷ Δευτέρᾳ (20 Φεβρουαρίου) ὠμίλησε, κατὰ τὴν 'Ακολουθίαν τοῦ Μ. 'Αποδείπνου, εἰς τὸν ἐν Καμινίοις Πειραιῶς ἱερὸν ναὸν τοῦ 'Αγίου 'Ελευθερίου.

— Τῇ 24 ἐπεθεώρησε τοὺς ἱερούς ναοὺς «Γενέσιον τῆς Θεοτόκου» Νικαίας και «Ρόδον τὸ 'Αμάραντον» Πειραικῆς Πειραιῶς.—Κατὰ δὲ τὴν Α' Στάσιν τῶν Χαιρετισμῶν, τὸ ἔσπερος τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἐχοροστάτησεν και ὠμίλησεν εἰς τὸν ἐν Πειραιεῖ ἱερὸν ναὸν τῶν 'Αγίων Κωνσταντίνου και 'Ελένης.

— Τῇ 25 ἐτέλεσε τὸ ὑπὸ τοῦ Δήμου Πειραιῶς προγραμματισθὲν Τρισάγιον εἰς τὸ Δημοτικὸν Νεκροταφεῖον Πειραιῶς, ἐπὶ τῇ «ἡμέρᾳ τῶν νεκρῶν», παρουσίᾳ τῶν τοπικῶν 'Αρχῶν.

— Τῇ 26 ἐπεσκέφθη τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον (θηλέων) τοῦ ἑνοριακοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Προφήτου 'Ηλίου Πειραιῶς (Καστέλλας) και ὠμίλησε πρὸς τὰς μαθητριάς αὐτοῦ.

— Τῇ 28 συνειργάσθη ἐπιτοπίως μετὰ τῶν περιόικων Πειραιῶς διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν παρεκκλησίῳ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τῆς 'Αγίας Τριάδος.

*

'Ο Θεοφιλέστατος 'Επίσκοπος Κ ε ρ ν ῖ τ σ η ς κ. Χ ρ υ σ ὄ σ τ ο μ ο ς κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Φεβρουαρίου ἐλειτούργησε και ὠμίλησεν εἰς διαφόρους ναοὺς τῶν 'Αθηνῶν.

— Τῇ 3 Φεβρουαρίου παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὴν ἐν τῷ Παρνασσῷ διάλεξιν τοῦ Προέδρου τῆς 'Εταιρείας 'Ελληνικῶν Σπουδῶν.

— Τῇ 6 Φεβρουαρίου προήδρευσε συνεδρίας τοῦ 'Επισκοπικοῦ Δικαστηρίου.

— Τῇ 17 Φεβρουαρίου ἐκπροσωπῶν τὸν Μακαριώτατον ὑπεδέχθη εἰς τὸ ἀεροδρόμιον «'Ελληνικοῦ» τὸν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως προερχόμενον Σεβ. 'Αρχιεπίσκοπον 'Αμερικῆς κ. 'Ιάκωβον.

— Τῇ αὐτῇ προήδρευσε συνεδρίας τοῦ 'Επισκοπικοῦ Δικαστηρίου.

— Τῇ 22ῃ Φεβρουαρίου παρέστη, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὴν ἐν τῇ «Παγκρητίῳ 'Ενώσει» δοθεῖσαν διάλεξιν τοῦ κ. 'Ιω. Καμνηνοπέτρου.

— Τῇ 25 Φεβρουαρίου προσέτη τοῦ ὑπὸ τοῦ Δήμου 'Αθηνῶν τελειωθέντος μνημοσύνου εἰς τὸ Γ' Νεκροταφεῖον και ὠμίλησεν ἐπικαίρως.

— Τῇ 27 Φεβρουαρίου προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας κ. Παντελεήμων κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον ἐλειτούργησε καὶ ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόγον εἰς διαφόρους Ἱ. Ναοὺς τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς.

— Τῆ 3ῃ Φεβρουαρίου ἐξεπροσώπησε τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον εἰς διάλεξιν ἀνθρωπολογικοῦ περιεχομένου, γενομένην ὑπὸ τῆς Α.Υ. τοῦ Πρίγκιπος Πέτρου εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν ἐπιστημῶν.

— Τῆ 4ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐξεπροσώπησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον καὶ προσεφώνησε ἐκ μέρους του, τῆ παρουσίᾳ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Παιδείας γενομένην ἐκδήλωσιν τοῦ Ἀντιαλκοολικοῦ Ἀγῶνος.

— Τῆ 5ῃ Φεβρουαρίου ἐκπροσώπων τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἐτέλεσε ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Δημητρίου Ἀμπελοκήπων Μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Θωμᾶ Ἀτσάλη.

— Τῆ 8ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς προήδρευσε τῆς Ἐφορείας τοῦ Ἐκκλ. Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης.

— Τῆ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ ἐξεπροσώπησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον εἰς διάλεξιν γενομένην ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐθνικῆς Ἐταιρείας Κοινωνικῆς Ἀλληλεγγύης κ. Χ. Τσαχαγέα, γενομένην εἰς τὴν Αἴθουσαν τοῦ Ἑλληνοαμερικανικοῦ Ἐπιμορφωτικοῦ Ἰνστιτούτου.

— Τῆ 13ῃ Φεβρουαρίου προήδρευσε τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐκκλ. Ἀσύλου Ἀγίου Ἀνδρέου Ν. Σμύρνης.

— Τῆ 15ῃ τοῦ ἰδίου μηνός, ἐντολῇ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, ἐχειροτόνησε εἰς πρεσβύτερον καὶ ἐχειροθέτησεν εἰς Ἀρχιμανδρίτην ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης τὸν ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς ἱεροδιάκονον Λεωνίδα Παναζῆν.

— Τῆ 22ᾳ Φεβρουαρίου ἐξεπροσώπησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἐν τῇ ἐν τῇ Ἀραβικῇ Πρεσβείᾳ δοθείσῃ Δεξιῶσι.

— Τῆ 24ῃ τοῦ ἰδίου μηνός κατ' ἐντολὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου συνώδευσε μέχρι τοῦ Ἀεροδρομίου Ἑλληνικοῦ τὸν ἀναχωρήσαντα δι' Ἀμερικὴν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβον.

Τῆ ἰδίᾳ ἑσπέρα κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Χαιρετισμῶν ἐχοροστάτησε καὶ ὠμίλησε εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Κοιμήσεως Θεοτόκου Παλαίου Φαλήρου.

— Τῆ 25ῃ Φεβρουαρίου προέστη τοῦ μνημοσύνου καὶ ὠμίλησε εἰς τὸ Ἀ' Νεκροταφεῖον Ἀθηνῶν.

— Τῆ 26ῃ τοῦ ἰδίου μηνός ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν Κατανυκτικὸν ἑσπερινὸν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν καὶ ὠμίλησε περὶ Προσευχῆς.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 7ης Φεβρουαρίου ἐξέλεξε παμψηφεί τὸν μὲν Παν. Ἀρχιμανδρίτην κ. Μάξιμον Ρεπανέλλη, Σχολάρχην τῆς Θεολ. Σχολῆς Χάλκης, ὡς τιτουλάριον Μητροπολίτην Σταυρουπόλεως, τὸν δὲ Αἰδέα. Πρεσβύτερον κ. Χρυσόστομον Κωνσταντινίδην, Καθηγητὴν τῆς Θεολ. Σχολῆς Χάλκης, ὡς τιτουλάριον Μητροπολίτην Μύρων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου 1960 ἀπηλλάγη τῶν καθηκόντων τοῦ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Τασκένδης καὶ Μέσης Ἀσίας κ. Ἐρμογένης, διωρίσθη δὲ ἀρχιεπίσκοπος Τασκένδης καὶ Μέσης Ἀσίας ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Ἀστραχάν κ. Γαβριήλ. Διὰ τῆς ἰδίας ἀποφάσεως διωρίσθησαν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Πετροπαυλόφσκ κ. Ἰωσήφ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Ἄλμα Ἀτα καὶ Καζαχστάν, ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Πέρμ κ. Παῦλος ἐπίσκοπος τοῦ Ἀστραχάν καὶ ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Τσέρνοβτσι κ. Γρηγόριος ὡς ἐπίσκοπος Ἀβῶβ καὶ Τερνοπόλεως.

— Δι' ἑτέρας ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου ἀπηλλάγη τῶν καθηκόντων του τῆ αἰτίας του ὁ Μητροπολίτης Κρουτίτσης καὶ Κολόμνας Νικόλαος, εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὁποίου ἐποποιήθη ὁ Μητροπολίτης Λένινγκραντ κ. Πιτιρίμ. Διὰ τῆς ἰδίας ἀποφάσεως ὁ μὲν Μητροπολίτης Μίνσκ κ. Γεώργιος διωρίσθη Μητροπολίτης Λένινγκραντ καὶ Λαντόγκας καὶ μόνιμον μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ δὲ ἐπίσκοπος Μπομπρούισκ κ. Λεόντιος τοποτηρητῆς τῆς ἐπισκοπῆς Μίνσκ.

— Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 47 ἐδ. 2 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πληρωσιν τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίου Δημητρίου Νέου Φαλήρου ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα τῆς ἀμέσου κατωτέρας κατηγορίας, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθῆναις, τῆ 17ῃ Φεβρουαρίου 1961.

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος

Ἱερὰ Μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας

Προκειμένου νὰ πληρωθῇ ἡ θέσις τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἀγίου Νικολάου» τῆς ἐνερίας Τερψιθέας Ναυπακτίας, καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους νὰ καταλάβωσιν τὴν θέσιν ταύτην, ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Ναυπάκτῳ τῆ 15ῃ Φεβρουαρίου 1961.

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Δαμασκηνὸς

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 40 καὶ 47 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσιν τὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Φιλύρου Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης σχετικῆν αἰτήσιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου

διώρισε προϊστάμενον τῆς ἐπὶ τῶν ἐκδόσεων ὑπηρεσίας τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Ποντόσκ κ. Νικόδημον.

— Τὴν 9 Ὀκτωβρίου 1960 ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία τοῦ Λένινγκραντ ἐώρτασε μετὰ πάσης λαμπρότητος τὴν μνήμην τοῦ προστάτου τῆς εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ὁ καθηγητῆς τῆς Ἀκαδημίας κ. Ἰβάνωφ ἐξεφώνησεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῆ ἰδίᾳ λόγον, ὑπογραμμίσας μεταξὺ ἄλλων ὅτι αἱ προσπάθειαι τῆς Σχολῆς ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν μετατροπὴν τῶν ἀληθειῶν τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς ἀρχαῖς ζωῆς τῶν τροφίμων τῆς καὶ εἰς τὴν κατάρτισιν πεπεισμένων καὶ σταθερῶν φορέων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.

— Εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 10 τεῦχος τοῦ 1960 τοῦ ἐπισήμου ὄργανου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας δημοσιεύονται λίαν ἐνδιαφέροντα ἀρθρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ἀνδρέας Ροῦμπλεφ καὶ ὁ Γρηγόριος Παλαμάς» τοῦ Ἀ. Βασίλειφ καὶ τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀνατολὴ εἰς τὰ ἔργα τῶν Ρώσων ἐκκλησιαστικῶν ἱστορικῶν» τοῦ Α. Ἰβάνωφ. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ πρώτου ἀρθροῦ τονίζει, ὅτι ὁ μεγαλύτερος Ρώσος εἰκονογράφος Ἀνδρέας Ροῦμπλεφ, ὁ ὅποιος ἐγεννήθη πρὸ 600 ἐτῶν περίπου, ἐτέλει ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν θεολογικῶν καὶ ἀσκητικῶν ἰδεῶν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Παλαμά καὶ τῶν ὁμοφρόνων του ἡσυχαστῶν, αἱ ὁποῖαι ἤσκησαν ἀναμφισβήτητον ἐπίδρασιν τὸσον ἐπὶ τῆς μορφῆς, ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τῶν ἔργων τοῦ Ροῦμπλεφ. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ δευτέρου ἀρθροῦ ἐκθέτει ἐν συντομίᾳ τὴν τεραστίαν συμβολὴν τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Πετροπόλεως καὶ τῶν Θεολογικῶν Ἀκαδημιῶν Μόσχας, Κιέβου καὶ Καζάν εἰς τὴν μελέτην τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς.

νά προβώμεν εις ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου 1961

† Ὁ Θεσσαλονικῆς Παντελεήμων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47 § 1 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἑνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ταξιάρχων Θεσσαλονικῆς, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας σχετικῆς αἴτησιν μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβώμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 17ῃ Φεβρουαρίου 1961

† Ὁ Θεσσαλονικῆς Παντελεήμων

Ἱερά Μητρόπολις Ἰωαννίνων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47 παρ. 2 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κεκανονισμένα προσόντα ὅπως καταλάβωσι τὴν ὀργανικὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου 1) τοῦ Ἱεροῦ Ἑνοριακοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς ἑνορίας Μ. Κράψης, 2) τοῦ Ἱεροῦ Ἑνοριακοῦ Ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς ἑνορίας Κάτω Βίτσης καὶ 3) τοῦ Ἱεροῦ Ἑνοριακοῦ Ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς ἑνορίας Ἀναργύρων, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας σχετικῆς αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβώμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων ἐφημερίων, πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἰωάννινα τῇ 16ῃ Φεβρουαρίου 1961

† Ὁ Ἰωαννίνων Σεραφεῖμ

Ἱερά Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθησαν καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου ἵνα προβώμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Πατιοπούλῳ Βάλτου Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἁγιος Γεώργιος», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως ἐν τῷ δελτίῳ «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Μεσολογίῃ τῇ 18ῃ Φεβρουαρίου 1961

† Ὁ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας Ἱερόθεος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρον 63 παράγραφος 1 καὶ 2 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Θεῶν καὶ Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν τοῦ Ἱεροδιακόνου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἁγιος Κωνσταντῖνος» τῆς ὁμωνύμου Κοινότητος τῆς Ἐπαρχίας Τριχωνίδος, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Μεσολογίῃ τῇ 18ῃ Φεβρουαρίου 1961

† Ὁ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας Ἱερόθεος

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ

Πρόσκλησις κατηγορουμένου
πρὸς ἀπολογία

Πρὸς τὸν Ἱερομ. Αἰμιλιανὸν Κουταλιανόν,
ἀγνώστου διαμονῆς.

Ἐνεργούντες ὡς ἀνακριτῆς, δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 1682/14-12-60 διαταγῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κασσανδρείας κ. ΣΥΝΕΣΙΟΥ, καλοῦμεν σε ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον ἡμῶν ἐν Ν. Μουδανίοις, Ἱεράς Μητροπόλεως Κασσανδρείας, ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπὶ τῶν ἀποδιδόμενων σοι κατηγοριῶν, καθ' ὅν χρόνον ἐτύγχανες προσωρινὸς ἐφημέριος Ν. Γωνιάς.

Ἐν Ν. Μουδανίοις τῇ 4ῃ Ἰανουαρίου 1961

Ὁ διεξάγων τὰς ἀνακρίσεις

Ἀντώνιος Ξενοφωντίδης, Ἱερέυς

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΗΘΥΡΩΝ

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Πρὸς

Τὸν Ἱερέα Κωνσταντῖνον Οἰκονόμου

Ἐφημέριον Ἱεροῦ Ναοῦ «Τίμιος Πρόδρομος» τῆς Ἑνορίας Γερακαρίου Κυθήρων, διαμένοντα ἐν Ἐρυθραῖς τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος.

Προσκαλοῦμεν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς τῇ 27ῃ Μαρτίου ἔ. ἔτ. ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ καὶ ὥρα 9 π. μ. ἐν Κυθήροις καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κυθήρων ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Γραφείῳ, ὅπως δικασθῆς ἐπὶ τοῖς Κανονικοῖς παραπτώμασι ἐφ' οἷς ἀπελογηθῆς τῇ 10 Ἰανουαρίου 1961 ἐνώπιον τοῦ ἐνεργήσαντος ἀνακριτοῦ καὶ ἐπὶ ἀποσχηματισμῶ, ὃν ὠμολόγησας κατὰ τὴν ἀπολογία σου.

Ἐὰν δὲν ἐμφανισθῆς θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Κυθήροις τῇ 20-2-1961.

† Ὁ Κυθήρων Μελέτιος

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον
ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδ. Σπεράντσα, Ἄς προσέξωμεν.

Τὰ Ὀνομαστήρια τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεοκλήτου.

Μ. Πρωτοπρ. Κ. Μωραϊτάκη, Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος Γραμματικῆς.

Ἀρχιμ. Π. Πολυμεροπούλου, Ὁ χριστοκεντρικὸς, ἐκκλησιαστικὸς καὶ λειτουργικὸς χαρακτήρ τοῦ ιδεώδους τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς.

Ἰω. Μ. Φουντούλη, Παρατηρήσεις τοῦ Κων/νου Καλλινίκου ἐπὶ τῶν ψαλμικῶν καὶ Παροιμιακῶν ἀναγνωσμάτων τῶν παρ' ἡμῖν λειτουργικῶν ἐντύπων, πρὸς ἀμειπτοτέραν αὐτῶν ἐκτύπωσιν. Ἐπιμελεῖται Γ. Μ. Φουντούλη (Τέλος).

Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Α. Βιτάλη, Ἐγκωμιαστικὸς λόγος εἰς τὸν Ἱερομάρτυρα Χαράλαμπην.

Ἰωάννου Χρ. Κωνσταντινίδου, Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν 35ετίαν 1923-1957 (συνέχεια).

Παρατηρήσεων Στήλη.- Ἐκκλησιαστικά Χρονικά. Προκηρύξεις ἐκλογῆς Ἱερέων.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις, Ἰαοῦ 1.